

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 6.11.2007
KOM(2007) 663 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE
EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ**

Strategie rozšíření a hlavní výzvy 2007–2008

{SEK(2007) 1429}
{SEK(2007) 1430}
{SEK(2007) 1431}
{SEK(2007) 1432}
{SEK(2007) 1433}
{SEK(2007) 1434}
{SEK(2007) 1435}
{SEK(2007) 1436}

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Strategie rozšíření a hlavní výzvy 2007–2008

1. Úvod

Rozšiřování je jedním z nejučinnějších politických nástrojů EU. Slouží strategickým zájmům EU v oblasti stability, bezpečnosti a předcházení konfliktů. Napomohlo zvýšit příležitosti prosperity a růstu a zabezpečit životně důležité dopravní a energetické trasy. Současná agenda rozšíření pokrývá západní Balkán a Turecko, jež získaly perspektivu členství EU, pokud v budoucnosti splní nezbytné předpoklady.

Následující rok bude klíčovým rokem pro konsolidaci přechodného procesu na západním Balkánu. Státy samy převzou odpovědnost za podporu regionální spolupráce plynoucí z Paktu o stabilitě, jež má klíčovou úlohu při usmíření a navázání dobrých sousedských vztahů. Přístupové rozhovory s Chorvatskem zdárně postupují a dostávají se do rozhodující fáze. Toto dokazuje celému regionu, že perspektiva členství v EU je skutečná. V příštím roce se očekává, že se dohody o stabilizaci a přidružení, které s perspektivou členství připoutají partnery v regionu úžeji k EU, přiblíží ke svému dokončení.

Region sám čelí závažným problémům, mezi něž patří zejména nutnost dosáhnout dohody o statusu pro Kosovo. Důležitými body agendy budou evropská politika Srbska, budování státnosti v Bosně a Hercegovině za využití místní odpovědnosti a lepší správa v Bývalé jugoslávské republice Makedonii, Albánii a Černé Hoře. Velká část těchto států čelí významným výzvám, pokud jde o správu a plnění stanovených podmínek, které se vážou k procesu stabilizace a přidružení. Bude zapotřebí, aby EU byla během následujícího roku připravena k podpoře a reagovala na vývoj plným využitím svých nástrojů příslušné politiky.

Pro Turecko je důležité, aby po parlamentních a prezidentských volbách výrazně pokročilo v klíčových reformách, jichž je zapotřebí pro posílení základních práv a svobod. Bude zapotřebí, aby pokračovaly přístupové rozhovory s Tureckem, a to tempem, jež bude odpovídat tempu reforem v této zemi, jakož i tomu, jak Turecko plní odpovídající podmínky.

Na tomto základě je důsledné uskutečňování obnoveného konsensu, jenž byl formulován Evropskou radou na jejím zasedání v prosinci 2006, důležitější než kdykoliv předtím. Tento konsensus je založen na zásadách konsolidace závazků, spravedlivém a přísném uplatňování příslušných kritérií a lepší komunikaci s veřejností, přičemž je nutné vycházet také ze schopnosti EU integrovat nové členy. Míra, ve které se kandidátská nebo potencionálně kandidátská země přiblíží EU, odráží míru jejích politických a ekonomických reforem, jakož i schopnost plně převzít práva a povinnosti plynoucí ze členství. Komise zlepšuje kvalitu procesu rozšíření tím, že provádí správní a soudní reformu a vede již v rané fázi boj proti korupci tím, že používá referenční kritéria a zavádí větší transparentnost celého procesu. Komise připravuje první studie dopadu, které analyzují dopad přistoupení kandidátské země na určité oblasti politiky.

Právním základem pro rozšíření je článek 49 Smlouvy o Evropské unii¹, jenž zní: „*Každý evropský stát, který uznává zásady uvedené v čl. 6 odst. 1, může požádat o členství v Unii. (...)*“².

V prosinci 2006 dospěla Evropská rada k závěru, že „rozšíření bylo pro Evropskou unii a Evropu jako celek přínosem. Napomohlo překonat rozdělení Evropy a přispělo k míru a stabilitě na celém kontinentu. Stalo se podnětem k reformám a upevnilo společné zásady svobody, demokracie, dodržování lidských práv a základních svobod a právního státu, jakož i tržního hospodářství. Díky širšímu vnitřnímu trhu a hospodářské spolupráci došlo ke zvýšení prosperity a konkurenceschopnosti, což rozšířené Unii umožnilo lépe reagovat na výzvy, jež přináší globalizace. Rozšíření rovněž posílilo význam EU ve světě a učinilo ji silnějším mezinárodním partnerem.“

Dvanáct členských států, které se zapojily do pátého rozšíření, dodržuje ve vysoké míře právo EU. Tato skutečnost prokazuje hodnotu velkého reformního úsilí, jež bylo kombinováno se vzájemným tlakem a disciplinou v rámci EU. Díky důkladné přípravě EU i po rozšíření nadále řádně funguje.

Členské státy ve všech částech EU měly prospěch z většího hospodářského růstu. Slovinsko přijalo euro v lednu 2007; Kypr a Malta tak učiní v roce 2008. Důkladná příprava prováděná příslušnými zeměmi a Komisí v kombinaci s rostoucím obchodem a tokem investic napomohly novým členským státům postupně se přiblížit průměrné životní úrovni v EU. Mezi roky 1998 a 2006 HDP dvanácti členských států, které se účastnily pátého rozšíření, rostl průměrně o 4,3% ve srovnání růstem o 2,2% v 15 starých členských státech³. Obchod mezi starými a novými členskými státy rostl během posledních deseti let výrazným tempem. Dovozy a vývozy mezi deseti členskými státy, které přistoupily v roce 2004, a 15 starými členskými státy se mezi roky 1995 a 2006 zčtyřnásobily, přičemž celkově se obchod mezi nimi v daném období zdvojnásobil. Začlenění dvanácti dynamických ekonomik s více než 100 miliony spotřebitelů s rostoucí kupní silou do vnitřního trhu zvyšuje konkurenceschopnost Evropské unie a její váhu ve světové ekonomice. Deset měsíců po přistoupení vytvářejí Bulharsko a Rumunsko další ekonomický růst a investice. Prognóza růstu pro rok 2007 pro Rumunsko a Bulharsko je mnohem vyšší než očekávané průměrné tempo růstu EU. Na konci roku 2006 přijala Komise ochranná opatření, jež mají vyřešit určité nedostatky v obou zemích. V červnu vydala Komise první zprávy o Mechanismu spolupráce a ověřování v oblasti justice a vnitřních věcí, jakož i o ochranných opatřeních⁴. Komise zhodnotí pokrok v této oblasti a vydá zprávu na začátku roku 2008.

Pokud jde o kyperskou otázku, musí vůdci kyperských Řeků a kyperských Turků posílit své úsilí o znovuzahájení jednání o celkovém urovnání pod dohledem OSN. Komise používá nástroj pro finanční podporu na posílení hospodářského rozvoje společenství kyperských Turků, což má usnadnit budoucí znovusjednocení tohoto ostrova. Větší používání nařízení o demarkační linii, jež umožní pohyb osob a zboží po Kypru, bude sloužit zájmům obou společenství. Nařízení o přímém obchodu se severní částí Kypru, jež navrhla Komise, aby dále zmenšila izolaci tureckého společenství na Kypru, ještě není přijato Radou.

¹ Nová smlouva byla dohodnuta na zasedání Evropské rady v říjnu 2007.

² Čl. 6 odst. 1 zní: „*Unie je založena na zásadách svobody, demokracie, dodržování lidských práv a základních svobod a právního státu, zásadách, které jsou společné členským státům*“.

³ Založeno na údajích Eurostatu.

⁴ Zpráva o pokroku Bulharska a Rumunska, pokud jde o doprovodná opatření po přistoupení KOM(2007) 377 a KOM(2007) 378, 27. červen 2007.

V zemích, jichž se současná agenda rozšíření týká – západního Balkánu a Turecka, přispívá tlak EU ke stabilitě a povzbuzení k důležitým politickým a ekonomickým reformám. Tyto země však stále čelí mnoha významným výzvám. Klíčový význam má udržení dosažitelnosti a důvěryhodnosti jejich perspektivy přistoupení, jakož i spolehlivou podporu pro rozšíření v členských státech.

Komise bude i nadále zlepšovat kvalitu procesu rozšíření. Politika rozšíření bude klást větší důraz na základní otázky výstavby státu, dobré správy, správní a soudní reformy, právního státu, usmíření, spolupráce s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii (ICTY) a rozvoje občanské společnosti. Je třeba podporovat mezilidské kontakty; zejména je načase zahájit dialog o usnadnění vydávání víz pro občany států západního Balkánu. Mělo by se pokračovat v rozvoji regionální spolupráce na západním Balkánu, zejména lokálními iniciativami v této oblasti.

Ve všech zemích zapojených do procesu rozšíření bude EU nadále plně využívat předvstupních nástrojů pro řešení klíčových výzev. Výsledky plnění závazků, zejména závazků plynoucích ze smluv o přidružení, mají velký význam pro posun z jedné etapy k následující na cestovní mapě k integraci do EU a jsou přísně sledovány. Komise v tomto dokumentu stanoví množství opatření, jež mají zvýšit povědomí o právní aktech EU a jejich politikách a připravit další fáze procesu rozšíření.

Komise přizpůsobuje svoje nástroje předvstupní politiky současným výzvám politiky rozšíření. Od ledna 2007 využívá nový finanční nástroj, a to nástroj předvstupní pomoci (NPP). Při programování pomoci v rámci NPP bude větší zaměření na priority reforem odrážet fáze transformačního procesu v jednotlivých partnerských. Komise v současnosti navrhuje revizi přístupových a evropských partnerství, jež budou sloužit jako klíčové referenční body při stanovování priorit. Komise také navrhuje revidovaný Víceletý orientační finanční rámec pro NPP, jenž bude pokrývat období 2009–2011. Zavede nástroj pro další rozvoj občanské společnosti, zejména prostřednictvím posílení kapacit a výměnných projektů. Tento nástroj položí větší důraz na programy, které podporují budování státu, dobrou správu, institucionální reformy a správní kapacitu.

O maximální vliv grantové podpory pro rozvoj soukromého sektoru a investic do infrastruktury se bude usilovat za pomoci intenzivnější spolupráce s Evropskou investiční bankou (EIB), jakož i Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj (EBRD) a dalšími mezinárodními finančními institucemi (MFI). Komise zajistí užší spolupráci s jinými dárci ve všech oblastech jejich činnosti a bude je povzbuzovat k činnosti v prioritních oblastech určených v tomto sdělení. Provádění bude usnadněno také po přesunu kompetencí z Evropské agentury pro obnovu na delegace a úřady Komise.

Bude nejlepší, když členské státy povedou kampaň, která má přesvědčit veřejnost, že rozšíření je v zájmu EU. Komise bude i nadále plnit svoji úlohu a bude podporovat lepší tok věcných informací o otázkách rozšíření. Toto sdělení vychází ze stávající strategie EU a analyzuje klíčové výzvy na cestě k integraci do EU. Při zohlednění zkušeností získaných z předchozích rozšíření objasňuje, jak je možno přizpůsobit nástroje politiky rozšíření a zajistit, aby bylo více pozornosti věnováno oblastem, ve kterých je nezbytný pokrok.

2. SOUČASNÉ VÝZVY V PŘÍSTUPUJÍCÍCH ZEMÍCH

Státy západního Balkánu a Turecko získaly perspektivu členství v EU po splnění dohodnutých podmínek. Pokud vezmeme v úvahu stav příprav v těchto zemích, je pravděpodobné, že k jejich přistoupení dojde teprve ve střednědobém až dlouhodobém horizontu. Důraz je nyní kladen na důkladné přípravy, jež mají zaručit, že tyto země, které se účastní procesu rozšíření, budou schopny řešit podstatné otázky týkající se státní správy a hospodářství, jakož i otázky týkající se práva a politik EU.

2.1. Státy západního Balkánu

Činnost EU vůči zemím západního Balkánu v rámci procesu stabilizace a přidružení, vedoucího k případnému členství, přispěla zásadní měrou k pokroku dosaženému státy tohoto regionu v uplynulých letech.

Podařilo se udržet stabilitu a rekonstrukce po válkách, které pobíhaly v devadesátých letech, je téměř dokončena. Ve všech státech regionu vládnou demokraticky zvolené vlády. Zvýšil se ekonomický růst, zlepšila se makroekonomická stabilita, jakož i životní úroveň. Provádějí se důležité reformy, jež mají posílit právní stát a modernizovat hospodářské a sociální struktury. Zvětšila se regionální spolupráce, a to včetně oblastí obchodu, energetiky, dopravy a životního prostředí. Státy západního Balkánu přebírají ve větší míře odpovědnost v regionálních iniciativách.

Všechny státy západního Balkánu se pohybovaly směrem k EU, i když rozdílnou rychlostí. Chorvatsko vede přístupová jednání s EU a Bývalá jugoslávská republika Makedonie získala status kandidátské země. EU směřuje k uzavření dohody o stabilizaci a přidružení se zeměmi regionu, přičemž hospodářská integrace s EU dosti pokročila. Státy západního Balkánu nyní podepsaly dohody o usnadnění vízového styku a readmisní dohody s EU.

Nyní je zapotřebí tyto úspěchy konsolidovat a zajistit jejich nezvratnost. Dále je třeba řešit další závažné výzvy. V mnoha zemích se celkový reformní proces zpomalil. Ve většině států západního Balkánu zůstávají výstavba státu a lepší správa prioritními úkoly. Situace v Kosovu⁵ i nadále vyžaduje významnou mezinárodní přítomnost. Současný status Kosova není udržitelný; je třeba jej bez odkladu vyjasnit, aby se umožnil politický a hospodářský rozvoj Kosova a zajistila regionální stabilita. V Bosně a Hercegovině ohrožuje nacionalistická rétorika nejdůležitějších politiků status dohodnutý Daytonskou/Pařížskou mírovou dohodou a způsobila pozastavení reforem. Nezbytně nutné reformy policie a ústavního práva nepokročily dále. Bosna a Hercegovina stále ještě plně nepřevzala zodpovědnost za svou správu, a proto je stále ještě zapotřebí výrazná mezinárodní přítomnost. V některých dalších zemích je zapotřebí doplnit ústavní rámec nebo ho plně provádět.

⁵ Podle rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1244.

V celém západním Balkáně je zapotřebí více dialogu a tolerance, v neposlední řadě v etnických otázkách. V Kosovu jsou vztahy mezi Albánci a Srby i nadále napjaté. Kromě toho se kosovští Srbové dlouho nezapojili do kosovských institucí a správy. Funkčnost státních institucí Bosny a Hercegoviny je i nadále omezována etnickými rozpory. V Srbsku zůstávají i přes vítězství demokratických sil v parlamentních volbách a sestavení proreformní vlády extremistické strany a nacionalistická rétorika silné a negativně ovlivňují celkové politické klima. Demokratické síly jsou slabé. V Bývalé jugoslávské republice Makedonii ovlivnilo časté napětí a nedostatečná kooperace mezi politickými účastníky normální fungování institucí a zpomalilo reformy. Spor mezi vládou a jednou opoziční stranou o určitou ústavní otázku vedl k tomu, že tato strana bojkotuje parlament. Velmi agresivní politické klima v Albánii a zdoluhavý proces přijímání ústavy v Černé Hoře poukazují na další výzvy spojené s budováním moderních demokracií. Chorvatsko se musí více snažit o podporu tolerance vůči menšinám.

K výraznému pokroku došlo v oblasti spolupráce s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii (ICTY), což je klíčovou podmínkou procesu stabilizace a přidružení. Chorvatsko a Bývalá jugoslávská republika Makedonie s tribunálem plně spolupracují. Spolupráce Černé Hory s tribunálem je uspokojivá. Díky pokroku Srbska v této oblasti bylo možné znovu zahájit a technicky uzavřít jednání o dohodě o stabilizaci a přidružení (DSP). Bosna a Hercegovina také učinila pokrok při spolupráci s ICTY. Avšak Srbsko a Bosna a Hercegovina musí s tribunálem plně spolupracovat, přičemž tato spolupráce musí vést k zadržení zbývajících obžalovaných. Kosovo učinilo ve spolupráci s ICTY určitý pokrok, ale problémem stále zůstává zastrašování svědků v Kosovu.

V otázce návratu uprchlíků došlo k omezenému pokroku. Mnoho uprchlíků a vnitřně vysídlených osob stále žije ve velmi těžkých podmínkách. Určitého pokroku bylo dosaženo při zvyšování zastoupení menšin ve veřejných službách. Romové jsou i nadále nejzranitelnější menšinou v regionu. Všechny státy musí podporovat atmosféru tolerance vůči menšinám a přijmout vhodná opatření na ochranu osob, které by mohly být obětí diskriminace, nepřátelství nebo násilí. Toto je nezbytné pro usmíření a trvalou stabilitu.

Hlavními prioritami jsou vynucování právního státu, zejména reformou justice, a boj proti korupci a organizované trestné činnosti. Většina států přijala opatření pro zlepšení organizace a výkonnosti svých justičních systémů. Jsou prováděna opatření pro posílení boje proti organizované trestné činnosti a tato opatření dosáhla prvních výsledků. Jsou vytvářeny právní předpisy a instituce pro boj s korupcí; v některých zemích jsou prováděna vyšetřování a byl podán určitý počet obžalob. U justičních systémů všech států regionu jsou však stále zapotřebí výrazná zlepšení. Dalekosáhlé reformy musí být trvalé a zajistit nezávislost, efektivnost a odpovědnost justičního systému. Korupce je ve společnosti stále široce rozšířená a hluboce zakořeněná. Opatření přijatá ve všech zemích západního Balkánu nejsou přiměřená závažnosti problému. Pro vykořenění korupce a stíhání pachatelů, včetně důležitých případů, je zapotřebí silné politické vůle. Závažným problémem zůstává organizovaná trestná činnost. Zločinecké sítě zasahují do rozličných společensko-ekonomických sektorů, jakož i politiky. Často těží z nedostatečné transparentnosti v oblasti zadávání veřejných zakázek, plánování investic a privatizace. Tento region je v obchodu s lidmi i v pašování drog zemí původu a tranzitní zemí. V těchto oblastech je zapotřebí zásadního a trvalého úsilí.

Správní kapacita je, jak stanovila Evropská rada v Madridu v roce 1995, klíčovým prvkem při plnění kodaňského kritéria schopnosti přijmout závazky plynoucí z členství. O reformu veřejné správy usilují všechny země regionu, přičemž dosáhly určitých pozitivních výsledků, jako jsou rámcové strategie a právní předpisy. Chorvatsko prokázalo, že disponuje významnou správní kapacitou pro provádění dohody o stabilizaci a přidružení (DSP). Srbsko má také významnou správní kapacitu pro provádění DSP. Tyto státy musejí nyní tuto kapacitu s ohledem na přiblížení právu a politikám EU rozvíjet a modernizovat ji. Správní kapacita ostatních států je slabá a nepříznivě ovlivňuje provádění reformy a přiblížení EU; v tomto ohledu je zapotřebí dodatečného úsilí. Každá země se musí více zasadit o vytvoření veřejné služby, na ústřední a místní úrovni, která bude efektivní, stabilní a odpovědná. Ve více zemích nedochází k přijímání do služby, povyšování a propouštění státních úředníků na základě objektivních a transparentních kritérií. Ve veřejné službě musí být posíleny etické normy. Reformy policie a bezpečnostních služeb musí být provedeny v Bosně a Hercegovině a dalších zemích.

Podstatným prvkem evropského veřejného života je občanská společnost. Státy západního Balkánu usilují o přijetí právních předpisů a strategií, které jsou příznivější pro rozvoj občanské společnosti. Byly podniknuty první kroky směrem k větší participativní demokracii. Občanská společnost je však v regionu i nadále slabá. Války a etnické konflikty výrazně poškodily sociální strukturu regionu. Místní nevládní organizace musí být proškoleny, aby se přizpůsobily současným podmínkám. Je zapotřebí dalšího úsilí pro posílení svobody sdružování, vytvoření regulačních rámců a veřejných pobídek pro rozvoj organizací občanské společnosti.

Celkově byl v regionu hospodářský růst relativně vysoký a průměrné mzdy rostly. Míry inflace jsou mírné a stabilní. Ve většině zemí regionu byla prováděna omezitelná fiskální a monetární politika. Finanční systémy byly dále rozvinuty a systémy veřejné finanční správy se zlepšily. Byly podniknuty kroky pro zlepšení podnikatelského prostředí. Všechny země západního Balkánu dále restrukturalizují a otevírají svoje ekonomiky. Stupeň ekonomické integrace s EU je již v současnosti vysoký a stále roste. Dohody o stabilizaci a přidružení a nová Středoevropská dohoda o volném obchodu (CEFTA) vytvářejí společně rámec příznivý pro obchod a investice na Balkáně, podobně jak tomu bylo v případě střední a východní Evropy v devadesátých letech minulého století. Několik zemí má ambiciózní plány na zlepšení fyzické infrastruktury a modernizaci systémů sociálního zabezpečení.

Hlavními výzvami celého regionu zůstávají zvyšování konkurenceschopnosti, snižování vysokých měr nezaměstnanosti a podpora lidského rozvoje. Nadále trvají významná fiskální rizika a vnější nerovnováhy jsou v mnoha zemích velké. Pokrok při vytváření pracovních míst je nerovnoměrný, přičemž v některých zemích je vykazována míra nezaměstnanosti o výši 35% a zvětšuje se rozdíl mezi dostupnou a potřebnou kvalifikací pracovních sil. Pracovním trhům nadále schází vhodná kombinace flexibility a bezpečnosti pro dělníky a zaměstnance a vedlejší pracovní náklady jsou pro zapsané společnosti relativně vysoké. Je zapotřebí další diverzifikace venkovského hospodářství. I nadále je třeba uskutečňovat fiskální konsolidaci a restrukturalizaci podniků. Je zapotřebí, aby plány jednotlivých států na privatizaci byly prováděny. Také je třeba i nadále podporovat investice a růst MSP, a to včetně zlepšeného přístupu k finančním zdrojům. Vlády musí dále zlepšit podnikatelské prostředí a podporovat zaměstnanost. Musí dále snížit administrativní zátěž, posílit právní stát, zajistit spolehlivou evidenci pozemků a transparentní postupy pro privatizaci. V některých státech je zapotřebí dokončit a vynucovat právní rámec pro řádné fungování trhů. Je třeba zjednodušit daňové systémy. Tyto změny podpoří hospodářskou aktivitu a sníží vysoké úrovně šedé ekonomiky.

Kromě toho je zapotřebí opatření pro usnadnění přístupu k financím a použití elektronických technologií.

Turecko

Od udělení statusu kandidátské země Turecku na zasedání Evropské rady v prosinci 1999 dosáhla tato země velkých změn. Ukázalo se, že evropská perspektiva je jednou z hlavních stimulů pro reformy politického a právního systému, jakož i hospodářství v Turecku. Došlo ke zrušení trestu smrti, byly změněny funkce a složení Národní bezpečnostní rady za účelem zvýšení civilní kontroly nad armádou a několik dodatků k ústavě posílilo demokratické svobody. Došlo k pokroku v oblastech, jako jsou práva žen a dětí a v boji proti mučení, přičemž se celkově snížil počet oznámených případů mučení a ponižujícího zacházení.

V oblasti hospodářství byla po závažné finanční krizi v roce 2001 prováděna omezující makroekonomická politika a strukturální reformy, které mají zajistit dlouhodobou udržitelnost ekonomiky a v jejích důsledku došlo k rychlému oživení hospodářství a zlepšení investičního klimatu. Toto se odrazilo ve vysokém růstu HDP, který v roce 2006 dosáhl 6,1%. Inflace se od roku 2001 snížila a turecká lira zůstala silná. Avšak vývoj v Turecku je stále z významné části ovlivňován mezinárodními finančními trendy. Od vytvoření celní unie v roce 1995 se hodnota obchodu s Evropskou unií v běžných cenách ztrojnásobila. Toto odráží silnou poptávku po výrobcích a službách z EU v kombinaci s dobrým výkonem tureckého vývozního průmyslu. Kromě toho dosáhla hodnota přímých zahraničních investic nového rekordu ve výši 16 miliard EUR (2006), což představuje 4,9% tureckého HDP, přičemž většina těchto investic pochází z Evropské unie.

Tyto reformy a strategický význam vztahů EU k Turecku vedly k zahájení přístupových jednání v říjnu 2005. Základní zásadou tohoto procesu je, že rychlost postupu jednání závisí na rychlosti postupu reforem v Turecku.

Provádění reforem bylo nerovnoměrné a od roku 2005 zpomalilo. V minulém roce prošlo Turecko ústavní krizí spojenou s volbou prezidenta republiky, což vedlo k předčasným parlamentním volbám. Armáda činila veřejná prohlášení mimo svou působnost. V období před volbami se však konaly otevřené debaty o velkém počtu tradičně citlivých otázek a aktivní občanská společnost dala najevo svoji oddanost demokracii a sekulárnímu státu. Volby do Velkého národního shromáždění se konaly při plném respektování demokratických standardů a právního státu. Nový parlament reprezentuje politickou různorodost země. Prezident republiky byl zvolen v souladu s ústavními pravidly a ve vztazích mezi civilní a vojenskou sférou převládá demokracie. Vláda začala pracovat na nové ústavě.

Turecko musí pokračovat v politických reformách s novým elánem. Je zapotřebí výrazného úsilí zejména v oblasti svobody slova a práv nemuslimských náboženských společenství. Dalšího pokroku je zapotřebí zejména v oblasti boje s korupcí, justiční reformy, práv odborů a práv žen a dětí. Odpovědnost veřejné správy musí být posílena. V jihovýchodním Turecku je také zapotřebí vytvořit podmínky pro to, aby převážně kurdské obyvatelstvo mohlo požívat plných práv a svobod. Komise bude nadále podrobně monitorovat proces politické reformy, včetně civilního dohledu nad bezpečnostními složkami.

V reakci na sérii ozbrojených útoků Strany kurdských pracujících (PKK), které si vyžádaly mnoho obětí, přijal parlament v říjnu 2007 návrh zmocňující vládu k vojenské intervenci v severní části Iráku. Předsednictví EU dne 22. října znovu zopakovalo úplné odsouzení teroristického násilí PKK v Turecku. Dále uvedlo, že „mezinárodní společenství, zejména jeho hlavní účastníci v daném regionu, musí podporovat úsilí Turecka o ochranu jeho obyvatelstva a boj proti terorismu při respektování práva, zachování mezinárodního a regionálního míru a stability a zdržení se jakékoliv nepřiměřené vojenské akce“.

Je zapotřebí dalších strukturálních ekonomických reforem a fiskální konsolidace pro řešení zbývajících hrozeb pro makroekonomickou stabilitu. Hlavní problémy představují strukturální nedostatky a rigidnost trhu práce, úroveň kvalifikace pracovní síly, nízká míra zaměstnanosti zejména u žen, velká šedá ekonomika a reformy systému sociálního zabezpečení a sektoru energetiky. Diverzifikace venkovské ekonomiky je stále omezená. Je třeba řešit zranitelnost Romů. Turecko musí vyvinout komplexní přístup pro hospodářský a sociální rozvoj jihovýchodu.

Dobré sousedské vztahy jsou i nadále klíčového významu. Od Turecka se také očekává, že zajistí plné, nediskriminující provádění dodatkového protokolu ke smlouvě o přistoupení.

3. STRATEGIE ROZŠÍŘOVÁNÍ: PROVÁDĚNÍ SOUČASNÉ AGENDY

3.1. Obnovený konsensus o rozšíření

Proces rozšíření EU přispívá k míru, stabilitě a reformám a podporuje evropské hodnoty. Účinnost uplatňování kritérií k uskutečňování reforem závisí na zachování věrohodné politické perspektivy případného začlenění do EU. Je třeba, aby toto bylo zřejmější obyvatelstvu dotčených zemí. Perspektiva členství je nyní důležitější než kdy předtím pro překonání krizí, slabosti států a hrozeb pro demokracii.

Přísné uplatňování příslušných kritérií ve všech fázích procesu rozšíření napomáhá konsolidovat reformy ve všech kandidátských a možných kandidátských zemích a připravit budoucí členské státy na plnění jejich povinností po přistoupení. Pokrok každé země směrem k Evropské unii závisí na individuálním úsilí o plnění kodaňských kritérií a, v případě států západního Balkánu, na plnění požadavků vyplývajících z procesu stabilizace a přidružení.

Plná pozornost je během všech fází procesu přistoupení věnována integrační schopnosti EU. Zlepšení kvality procesu rozšíření, o nichž bylo rozhodnuto na zasedání Evropské rady v prosinci 2006, zaručí, že přibližování kandidátských a možných kandidátských zemí k členství v EU je určováno jejich úspěšností při plnění klíčových požadavků. Hodnocení při otevření a uzavření kapitol jednání, studie dopadu na hlavní politiky EU v klíčových fázích procesu rozšíření a provázání s politickými reformami zastávají rostoucí úlohu v tomto procesu.

3.2. Zaměření na klíčové otázky

S ohledem na výše uvedené výzvy je nezbytné větší zaměření na klíčové priority reforem, zejména v oblasti budování státu, správy a sociálně-ekonomických reforem. Komise nyní navrhuje přepracovaná Přístupová partnerství a Evropská partnerství, která odrážejí tyto priority. Partnerství slouží těmto zemím jako vodítko v jejich evropském směřování a stanovují priority pro předvstupní finanční podporu. Od samého počátku budou klást vyšší prioritu na základní otázky správy, včetně vytváření institucí, justiční a správní reformy a prevence organizované trestné činnosti a korupce. Větší důraz bude kladen na tyto složité otázky, zejména v souvislosti s politickými a ekonomickými dialogy. Pro boj s nadnárodní trestnou činností je zapotřebí větší spolupráce mezi zeměmi západního Balkánu, institucemi a agenturami EU a členskými státy. Zálžitosti spojené s prováděním práva a politik EU se musí uskutečňovat postupně, podle kapacit jednotlivých států a v závislosti na pokroku dosaženém při provádění základních reforem.

Předvstupní mechanismus dohledu na veřejné finance, který od roku 2006 funguje také v potenciálních kandidátských zemích, bude nadále podporovat ekonomické reformy ve všech kandidátských a potencionálních kandidátských zemích.

Regionální spolupráce a dobré sousedské vztahy jsou pro evropskou integraci i nadále klíčové. Pokrok v těchto oblastech posiluje vzájemnou důvěru a přináší konkrétní výhody v důsledku regionální stability, lepších přeshraničních vazeb a zlepšené infrastruktury. Přináší také ekonomické výhody ve formě rychlejšího růstu a větších přímých zahraničních investic.

Pro podporu vzájemného poznání a pochopení je zapotřebí dalšího rozvoje občanské společnosti a dialogu mezi občany členských států EU a kandidátských zemí. Od roku 2005 Komise poskytovala finanční podporu projektům na podporu dialogu se státy západního Balkánu a mezi nimi, jakož i s Tureckem. Podpora občanské společnosti je nezbytnou podmínkou pro vzájemné porozumění a celkové posílení demokracie ve společnosti. Komise nyní přijme dodatečná opatření k podpoře rozvoje občanské společnosti a dialogu v rámci nástroje předvstupní pomoci (NPP).

3.3. Podpora přístupových jednání

Přístupová jednání s Chorvatskem a Tureckem byla zahájena v říjnu 2005 na základě jednomyslného rozhodnutí členských států poté, co tyto země provedly důležité politické a právní reformy. Proces vyjednávání přibližuje obě země blíže k EU a slouží jejím strategickým zájmům. Vyjednávání jsou vedena na základě jasného a pevně stanoveného rámce pro vyjednávání, který schválila Rada. Pokrok při vyjednávání souvisí s pokrokem v politických a ekonomických reformách, jakož i transpozici a provádění právních předpisů EU.

Evropská rada přijala na svém zasedání v prosinci 2006 rozhodnutí týkající se vedení a kvality procesu přistoupení. Byly učiněny významné kroky pro provedení závěrů Evropské rady. Komise plně využívala možnosti navrhnout referenční kritéria pro určení podmínek otevření a uzavření kapitol pro vyjednávání v závislosti na reálném pokroku. V období, kdy se blíží jednání o klíčových kapitolách, předkládá Komise první studie dopadu. Na podzim Komise vydá studii dopadu o budoucí účasti Chorvatska na kobotáži v silniční přepravě v EU. V závislosti na pokroku při jednání budou v následujícím roce předloženy další studie dopadu týkající se volného pohybu pracovníků (Chorvatsko) a dodávek energie (Turecko). Evropská unie se účastní intenzivních politických a hospodářských dialogů, přičemž jejich výsledky

ovlivňují proces vyjednávání. V této souvislosti se zvláštní pozornost věnuje urovnání otevřených otázek v dvoustranných vztazích mezi kandidátskými a členskými zeměmi, jakož i rozvoji dobrých sousedských vztahů. Otázkám týkajícím se soudnictví a základních práv se podrobně věnuje samostatná kapitola pro vyjednávání. Je třeba upozornit na skutečnost, že jednání mohou být pozastavena v případě vážného a trvalého porušování zásad svobody, demokracie, právního státu a respektování lidských práv a základních svobod, na nichž je Unie založena.

Postup **Chorvatska** směrem ke členství představuje silný signál pro ostatní země západního Balkánu s ohledem na jejich vlastní perspektivu členství poté, co splní nezbytné předpoklady. Přístupový proces Chorvatska přispívá k řešení dvoustranných a regionálních záležitostí a posiluje usmíření. Slouží strategickým zájmům EU v oblasti bezpečnosti a předcházení konfliktů v regionu, který hraničí s členskými státy EU.

Současný stav přístupových jednání v oblastech specifických politik EU vyžaduje řešení technických otázek spojených s harmonizací. Komise předložila Radě všechny zprávy o screeningu týkající se Chorvatska. Pozornost se nyní zaměřuje na plnění referenčních kritérií Chorvatskem, jež jsou nezbytná pro otevření příslušných kapitol. Pokud budou referenční kritéria splněna, je v následujícím roce možný podstatný pokrok v přístupových jednáních s Chorvatskem. Chorvatsko stále musí dosáhnout dalšího pokroku v justiční a právní reformě, otázce práv menšin, návratu uprchlíků, jakož i restrukturalizaci těžkého průmyslu.

Trvalé reformní úsilí **Turecka** má pro bezpečnost a stabilitu EU strategický význam. Turecko je jedinečnou styčnou plochou mezi Západem a islámským světem. Toto jasně zdůrazňuje také „Aliance civilizací“, iniciativa, jejímž úkolem je podporovat dialog pod dohledem OSN. Přistoupení Turecka k EU, které bude založeno na hlubokých demokratických reformách, je sledováno se zájmem na Středním východě a v širším muslimském světě. Turecko také podporuje mírový proces na Středním východě, jakož i dialog o nukleární otázce s Íránem. Turecko disponuje důležitými bezpečnostními kapacitami, které dalo k dispozici v mnoha misích EU a NATO, od západního Balkánu po Demokratickou republiku Kongo a od Dárfúru po Afghánistán. Turecko se může stát hlavní zemí tranzitu energie mezi EU a největšími světovými zdroji ropy a zemního plynu a tím se stát klíčovým aktérem při zabezpečení dodávek energie pro Evropu. Jeho přizpůsobení politikám EU přinese velký užitek v takových oblastech, jako je kontrola migrace a životní prostředí. Turecko dlouhou dobu zaznamenává vysoký a trvalý hospodářský růst a patří mezi nejdůležitější partnery EU v oblasti obchodu a investic.

Tyto strategické úvahy byly nastoleny již na začátku vztahu mezi EU a Tureckem v roce 1959. Turecká perspektiva členství v EU sahá do roku 1963, ve kterém Turecko podepsalo dohodu o přidružení s Evropským hospodářským společenstvím. Tato dohoda výslovně předpokládá přistoupení, jednak v preambuli a jednak v článku 28. Toto odráží důležitou strategickou úlohu Turecka od počátků Evropské unie. Turecko je v současnosti jedinou zemí, s níž EU vytvořila celní unii, na základě dohody z roku 1995. Turecko získalo status kandidátské země v roce 1999. Jak bylo dohodnuto všemi členskými státy v říjnu 2005, společným cílem jednání je přistoupení. Jednání s Tureckem představují otevřený proces, jehož výsledek nemůže být předem zaručen. Pokrok v procesu jednání se řídí pokrokem Turecka při provádění reformy a přibližování se právu a politikám EU.

Je důležité, aby Evropská unie dodržela svoje závazky, vedla vyjednávací proces podle plánu a aby kapitoly byly otevřeny po splnění technických podmínek, v souladu s rámcem pro jednání z října 2005 a rozhodnutím Rady ze dne 11. prosince 2006. Proces šetření s Tureckem se nachází v konečné fázi a Komise předloží Radě většinu zpráv do konce tohoto roku. Turecko musí vynaložit nezbytné úsilí pro splnění referenčních kritérií pro zahájení jednání stanovených Radou u většiny kapitol. Obnovená dynamika reformního procesu v Turecku bude mít přímý dopad na tempo přístupových jednání. Pokud budou referenční kritéria splněna, je v následujícím roce v přístupových jednáních s Tureckem možný pokrok.

Dobré sousedské vztahy jsou i nadále klíčové. V souladu s prohlášením EU ze dne 21. září 2005 a závěry Rady ze dne 11. prosince 2006 musí Turecko splnit svoje závazky, pokud jde o plné nediskriminační provádění dodatkového protokolu k ankarské dohodě, a odstranit překážky volného pohybu zboží, včetně omezení způsobů dopravy s ohledem na Kyprskou republiku. Očekává se, že Turecko dosáhne také pokroku v oblasti normalizace dvoustranných vztahů s Kyprskou republikou.

3.4. Posílení evropské perspektivy pro západní Balkán a podpora regionální spolupráce

Všechny země západního Balkánu mají perspektivu případného členství v EU. Budoucnost západního Balkánu je spojena s Evropskou unií. Proces stabilizace a přidružení a Soluňská agenda z roku 2003 i nadále představují rámec politiky EU vůči tomuto regionu. Regionální spolupráce přináší občanům států západního Balkánu konkrétní výhody a napomáhá podpořit reformy a usmíření.

EU bude i nadále přísně vázat postup států západního Balkánu k EU na splnění předem stanovených podmínek. Nezbytný prvek na cestě k případnému členství představuje uspokojivá bilance, zejména při plnění povinností plynoucích z dohody o stabilizaci a přidružení (DSP), včetně ustanovení souvisejících s obchodem. Stabilní instituce jsou klíčové pro plnění ustanovení DSP a pro hladké fungování nejrůznějších společných institucí.

Komise nadále podporuje evropský směr všech států západního Balkánu, které dosahují pokroků podle cestovního plánu předloženého v roce 2005. Přiznává plnou přednost stabilitě a evropské perspektivě Kosova.

Summit Procesu spolupráce v jihovýchodní Evropě (SEECP) konaný v květnu 2007 v Záhřebu ohlásil posun směrem k regionální odpovědnosti za proces regionální spolupráce. Pakt o stabilitě z velké části splnil svoji úlohu a bude nyní nahrazen novou Radou pro regionální spolupráci (RCC) propojenou se SEECP. Byl jmenován generální tajemník RCC, přičemž jako sídlo jeho sekretariátu bylo určeno Sarajevo. Za současného bulharského předsednictví byla podepsána dohoda s Bosnou a Hercegovinou o jejím statusu jakožto hostitelské země a je zřizován sekretariát. Očekává se, že poslední zasedání Regionálního kulatého stolu o paktu o stabilitě a první zasedání RCC se uskuteční v Sofii na počátku roku 2008, přičemž při této příležitosti předá zvláštní koordinátor paktu o stabilitě svoje kompetence generálnímu tajemníkovi RCC. Je zapotřebí, aby se nové struktury rychle staly funkčními, zejména sekretariát a jeho styčný úřad v Bruselu. SEECP a RCC budou vytvářet všeobecný rámec pro regionální spolupráci. Komise se bude účastnit RCC a bude povzbuzovat všechny zúčastněné strany, aby převzaly aktivní úlohu. Vycházejíc z odpovídající zkušenosti s paktem o stabilitě zamýšlí Komise spolupracovat s SEECP a RCC na provádění iniciativy ES na ochranu před katastrofami, jakož i iniciativy pro předcházení katastrofám a připravenost na ně, která byla zahájena v rámci paktu o stabilitě. Komise také

zamýšlí dále začlenit státy západního Balkánu do práce spojené s mechanismem civilní ochrany Společenství v případech nouze, jako jsou záplavy, lesní požáry nebo zemětřesení.

V červenci vstoupila v platnost nová Středoevropská dohoda o volném obchodu (CEFTA). Před nedávnem byl dokončen proces ratifikace všemi signatářskými státy a tato regionální zóna volného obchodu nyní funguje v celém regionu. Evropská komise zamýšlí podpořit CEFTA, a to jak v rámci technické pomoci, tak i počátečním financováním sekretariátu CEFTA po období třech let. Všechny země regionu spolupracují v rámci Evropské charty pro malé podniky. Pokročilo provádění Smlouvy o Energetickém společenství. Probíhá ratifikace Dohody o společném evropském vzdušném prostoru. Zbývající signatářské státy musí urychlit ratifikaci těchto dohod. Tyto dohody umožní rychlou integraci do vnitřního trhu EU s energií a v oblasti letectví. Došlo k vypracování podrobných „cestovních map“ a akčních plánů pro elektřinu a plyn.

Aby se zvýšilo povědomí o právu a politikách EU, bude Kancelář pro technickou pomoc a výměnu informací⁶ (TAIEX) konat technická informační setkání v potenciálních kandidátských zemích, jichž se budou účastnit aktéři ze státní správy, podnikatelského a občanského sektoru. Regionální Institut pro veřejnou správu přispěje k posílení správní kapacity v zemích západního Balkánu. K dispozici byly dány prostředky EU, aby se stávající síť přeměnila ve školu se sídlem v regionu západního Balkánu.

Je zapotřebí, aby občané států západního Balkánu cítili konkrétní zlepšení plynoucí z evropské integrace jejich zemí. Toto je nezbytné, aby přijali za své usmíření a nezbytné reformy. Měly by být maximalizovány mezilidské kontakty mezi členskými státy a zeměmi v regionu, jakož i v rámci regionu samotného.

Snadnější cestování do Evropské unie je pro občany a vlády západního Balkánu nesmírně důležitou záležitostí. V Soluni EU tuto záležitost uznala a zavázala se podniknout kroky pro dosažení tohoto cíle. Kroky směrem k liberalizaci cestování musí brát v úvahu vnitřní bezpečnost EU a její zájmy v oblasti migrace. Bezvízový režim s Chorvatskem trvá již mnoho let. Komise před nedávnem vyjednala dohody o usnadnění vízového režimu a readmisní dohody s dalšími státy regionu. Tyto dohody byly podepsány v září a očekává se, že budou v krátké době schváleny Radou, aby mohly vstoupit v platnost dne 1. ledna 2008. Tyto dohody podstatně zlepší podmínky pro získávání víz pro cesty do EU. Je důležité, aby členské státy zajistily jejich řádné provádění.

Dohody o usnadnění vízového režimu představují důležitý krok směrem k plné liberalizaci vízového režimu. Podle názoru Komise je nyní načase se dalšími konkrétními kroky posunout směrem k liberalizaci vízového režimu se zeměmi západního Balkánu. Za tímto účelem Komise navrhuje zahájit dialog s každou z dotčených zemí, jehož cílem bude vypracování „cestovní mapy“ ohledně podmínek, které musí být splněny. Tyto by se týkaly účinného provádění readmisních dohod, jakož i pokroku v klíčových oblastech jako je správa hranic, zabezpečení dokladů nebo boj s organizovanou trestnou činností. Tyto cestovní mapy umožní dotčeným zemím lépe směřovat jejich reformní úsilí, přičemž také posílí viditelnost závazků EU vůči národům tohoto regionu.

⁶ Technická pomoc a výměna informací.

Opatření zaměřená na zlepšení mezilidských kontaktů také zahrnují rozšíření spolupráce v oblasti vzdělávání a zvýšení mobility studentů v rámci programů Tempus a Erasmus–Mundus. Dalších 100 studentů z tohoto regionu se může účastnit postgraduálních studijních programů v EU v letech 2007/2008. Od roku 2008 se bude ročně až 500 vysokoškolských studentů účastnit výměnných programů mezi členskými státy EU a státy tohoto regionu. Komise zjistí spolu s členskými státy a dalšími bilaterálními dárci, zda existují další možnosti pro poskytování stipendií. Předvstupní finanční pomoc bude také poskytována na účast mladých lidí, mládežnických organizací, kulturních subjektů, organizací občanské společnosti a výzkumníků ze zemí západního Balkánu na programech EU. Komise bude podporovat iniciativy a projekty spojené s Evropským rokem mezikulturního dialogu 2008. V rámci nového nástroje Komise pro podporu občanské společnosti budou přijata opatření na podporu vytváření sítí a výměn mezi seskupeními občanské společnosti a jejich protějšky v daném regionu a na evropské úrovni.

Aktivní účast parlamentů je pro pokrok zemí na jejich cestě směrem k EU klíčová. Parlamentární spolupráce jak mezi státy západního Balkánu, tak i s EU dále vzrostla. Ve spolupráci s Evropským parlamentem bude Komise podporovat činnosti, které se zaměřují na evropskou integraci.

3.5. Posilování podpory pro reformy

Dne 1. ledna byl zaveden nástroj předvstupní pomoci (NPP). Účelem je poskytnout jednotný rámec pro pomoc kandidátským a potenciálním kandidátským zemím. Společenství bude i nadále podporovat tyto země v jejich úsilí o posílení demokratických institucí a právního státu, reformu veřejné správy a zavedení fungujících tržních hospodářství. Podpora bude mít podobu budování institucí a projektů přeshraniční spolupráce, jakož i podpory opatření na regionální rozvoj, rozvoj lidských zdrojů a rozvoj venkova, v závislosti na úrovni připravenosti jednotlivých zemí.

Bylo dosaženo pokroku při přípravě rychlého přechodu u realizace pomoci od Evropské agentury pro obnovu (EAO) na delegace a kanceláře Komise v Bělehradě, Podgorici, Prištině a Skopje. Tento proces bude dokončen na konci roku 2008. Tato agentura hrála rozhodující úlohu při pomoci s rekonstrukcí zemí po konfliktu. V důsledku zavedení NPP mají přijímající orgány více odpovědnosti za programování předvstupní pomoci. Musí se připravit na převzetí odpovědnosti za správu prostředků z EU.

Kosovo si zaslouží zvláštní pozornost. Velká potřeba vnějšího financování Kosova bude muset být zabezpečena dárci. EU a členské státy budou muset převzít odpovědnost v mezinárodním společenství v souladu s klíčovou úlohou EU v Kosovu po vyřešení jeho statusu.

NPP napomůže příjemcům posílit jejich kapacity výstavbou institucí, dobrou správou a rozvojem MSP. Zvláštní pozornost bude věnována správní a justiční reformě a právnímu státu. Úsilí bude muset být dále vynaloženo na posílení správy veřejných financí partnerských zemí, jakož i jejich schopnosti plně využít předvstupní podpory. TAIEX nabízí rychlou pomoc za účasti úředníků veřejného sektoru veřejným institucím kandidátských a potencionálně kandidátských zemí. Při využití výsledků SIGMA⁷ a TAIEX bude, kromě tradičních twinningových projektů, které se týkají práva nebo politik EU, prováděn twinning mezi veřejnými správami pro střednědobou podporu správy.

Komise zřídí v rámci NPP nový finanční nástroj pro podporu rozvoje občanské společnosti a dialogu. Národní projekty a projekty s mnoha příjemci budou koordinovaně programovány, aby se podpořil rozvoj občanské společnosti v každé zemi. Cílem bude posílení organizací občanské společnosti a jejich úlohy v politickém procesu, zvětšení jejich kapacity na vytváření přeshraničních projektů a sítí, jakož i přiblížení otázek týkajících se EU zástupcům občanské společnosti a osobám formujícím veřejné mínění. Nástroj posílí kapacitu místních organizací občanské společnosti, pokud jde o mobilizaci občanů, hájení jejich zájmů, vytváření a správu projektů pro rozvoj společenských sítí a podpoří dialog s jejich protějšky v EU. Dotčené oblasti zahrnují oblast lidských práv, rovnosti mužů a žen, sociálního začlenění, zdraví, životního prostředí, zastupování zájmů podnikatelů a ochranu spotřebitele. Nástroj podpoří spolupráci a transfer know-how mezi podnikatelským sektorem, odbory a podnikatelskými a oborovými sdruženími v partnerských zemích a odpovídajícími organizacemi na úrovni EU. Bude zřízen program pro návštěvníky, jehož cílem bude seznámení s záležitostmi EU pro nejdůležitější představitele vytvářející veřejné mínění, kteří jsou činní ve státní a místní politice, církvích, médiích, odborech a hospodářských sdruženích a jejich přiblížení partnerům z EU.

Důležitým prvkem nového nařízení o NPP je užší koordinace dárců, zejména s ohledem na rozpočtová omezení. Komise bude úzce koordinovat podporu poskytovanou z NPP s podporou poskytovanou mezinárodními finančními institucemi a jinými dárci za účelem vyřešení základních potřeb, pokud jde o hospodářský a společenský rozvoj. Komise zřizuje nástroj pro rozvoj infrastruktury, jenž bude od roku 2008 financovaný z NPP, a který napomůže připravovat projekty v oblasti infrastruktury. Dotčené sektory budou zahrnovat dopravní, energetickou a environmentální infrastrukturu, jakož i investice do sociálního sektoru, jako zdravotnictví, vzdělávání, bydlení a uprchlíků. Další iniciativy zahrnují Evropský fond pro jihovýchodní Evropu (EFSE), zaměřený na rozvoj soukromého sektoru a nástroj pro energetickou účinnost. Tímto způsobem bude NPP usilovat o dosažení nejefektivnější kombinace grantů a půjček. Společné úsilí bude zahrnovat i EIB, stejně jako EBRD a další mezinárodní finanční instituce jako Světovou banku a Banku Rady Evropy.

⁷

SIGMA – Podpora zlepšení správy a řízení veřejného sektoru – program OECD podporovaný Komisí v souvislosti s rozšířením.

3.6. Zajišťování veřejné podpory rozšiřování

Komunikace je úhelným kamenem strategie EU v oblasti rozšiřování. Přínosy a výzvy rozšiřování musí být veřejnosti lépe sdělovány. Postoj veřejného mínění v EU k budoucímu rozšiřování je ovlivňován vnímáním rozšiřování minulých. Je třeba občanům naslouchat, věnovat se jejich obavám a poskytnout jim další informace. EU musí prezentovat další faktické informace o rozšiřování takovým způsobem, aby veřejnost jasně viděla přínosy a výzvy rozšiřování.

EU musí zlepšit komunikaci o rozšiřování jak v členských státech, tak i v kandidátských a potenciálních kandidátských zemích.

V členských státech jsou hlavními problémy poskytování faktů o pátém rozšiřování, zejména pokud jde o jeho vliv na hospodářský úspěch a posílení globální úlohy EU a zdůraznění přínosů a výzev současného procesu rozšiřování. Orgány EU a členské státy musí poskytnout veřejnosti v EU informace o kandidátských a potenciálních kandidátských zemích a vysvětlit, jak probíhá rozšiřování jakožto postupný a obezřetně řízený proces. Musíme podpořit debatu na všech společenských úrovních o záležitostech týkajících se rozšiřování.

V kandidátských a potenciálních kandidátských zemích představují hlavní výzvy zdůrazňování závazků Evropské unie a vysvětlování podmínek pro postup každé země směrem k EU, jenž bude posuzován na základě jejích vlastních zásluh. Občané musí vidět, že postup směrem k EU závisí na stavu reformy v každé zemi. Čím bude reformní proces v těchto zemích rychlejší a efektivnější, tím rychlejší bude jejich pokrok na cestě k členství a ke všem výhodám. EU musí podpořit vlády těchto zemí v jejich snaze vysvětlovat během přípravy na členství smysl EU a ukázat svým občanům, jaké mohou mít výhody z užších vztahů s EU. Občané toho musí více vědět o výhodách jako je předvstupní finanční pomoc a technická podpora, usnadnění víz a stipendia.

Aby záležitosti týkající se rozšiřování byly sdělovány efektivněji, vyzývá Komise vlády členských států a kandidátských a potenciálních kandidátských zemích k vypracování komunikačních plánů. Tyto plány by se měly zaměřit na osoby vytvářející mínění v politice, médiích, akademické sféře, podnikatelském sektoru a mezi sociálními partnery a mládeží. Nový nástroj Komise na podporu rozvoje občanské společnosti a dialogu také přispěje k tomuto úsilí.

Členské státy musí převzít vedoucí úlohu při vysvětlování a obhajobě politik, se kterými souhlasily, podpoře dialogu a vysvětlování výhod rozšiřování. Členové Evropského parlamentu a národních parlamentů, jakož i regionální a místní orgány a občanská společnost mají rovněž klíčovou úlohu. Tito účastníci, kteří jsou veřejnosti nejbližší, mají klíčovou úlohu při vytváření informované diskuse o rozšiřování.

Komise přispěje k tomuto úsilí vysvětlováním politiky rozšiřování EU, včetně předvstupní podpory. Poskytnutím faktů bude vyvracet mýty. Plně využije zastoupení v členských státech a delegací v kandidátských a potenciálních kandidátských zemích. Komise se pokusí vést dialog o rozšiřování s nejdůležitějšími osobami vytvářejícími veřejné mínění, přičemž využije zkušeností získaných v roce 2007 z velkého počtu úspěšných komunikačních projektů, zejména projektů prováděných s obchodními komorami a studentskými organizacemi.

4. ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Na základě výše uvedené analýzy předkládá Komise tyto závěry:

- 1) Rozšíření přispělo k míru, demokracii a stabilitě na celém kontinentu a přineslo konkrétní výhody, pokud jde o větší obchod, investice a hospodářský růst. Unie je nyní více konkurenceschopná a připravená reagovat na výzvy představované globalizací. Rozšíření zvýšilo váhu EU ve světě.
- 2) Proces rozšíření EU je opatrně veden v souladu s obnoveným konsensem, jenž byl definován Evropskou radou na jejím zasedání v prosinci 2006. Tento konsensus je založen na zásadách konsolidace závazků, spravedlivém a přísném uplatňování příslušných kritérií a lepší komunikaci s veřejností, přičemž je nutné vycházet také ze schopnosti EU integrovat nové členy. Současná agenda rozšíření pokrývá západní Balkán a Turecko, jež získaly perspektivu členství EU, pokud v budoucnosti splní dané předpoklady.
- 3) Komise přijala kroky pro zlepšení kvality procesu rozšíření. Složité otázky spojené s rozšířením jsou nyní řešeny v rané fázi. Je zajištěna zpětná vazba mezi procesem rozšíření a politickým a ekonomickým dialogem. V přístupových jednáních se plně využívá referenčních kritérií jako podmínek pro otevření a uzavření kapitol. Komise podporuje větší transparentnost, například zveřejňováním zpráv o procesu screeningu, a připravuje první studie dopadu. V souladu s cestovní mapou pro západní Balkán z roku 2005 postoupí každá země do dalšího úseku cesty k EU teprve po splnění nezbytných podmínek.
- 4) Kandidátské a potencionální kandidátské země stále čelí velkým výzvám. Je velmi důležité zachovat viditelnost a důvěryhodnost jejich perspektivy přistoupení. Každá země bude posuzována na základě vlastních výsledků a zásluh. Více úsilí je zapotřebí pro řešení základních otázek, jako je budování státu, právní stát, usmíření, správní a soudní reforma a boj s korupcí a organizovanou trestnou činností. Dobré sousedské vztahy mají i nadále zásadní důležitost.
- 5) Přístupové rozhovory s Chorvatskem zdárně postupují a dostávají se do rozhodující fáze. Toto ukazuje celému regionu, že evropská perspektiva je skutečná. Chorvatsko stále musí dosáhnout dalšího pokroku zejména v justiční a správní reformě, otázce práv menšin, návratu uprchlíků, jakož i v restrukturalizaci ocelářského a loďářského průmyslu.
- 6) Turecko zahájilo velké reformy od roku 1999, kdy se stalo kandidátskou zemí. V minulém roce Turecko prošlo ústavní krizí, jež vedla k předčasným parlamentním volbám. Tyto byly svobodné a spravedlivé a nový parlament reprezentuje politickou různorodost země. Prezident republiky byl zvolen v souladu s ústavními pravidly a ve vztazích mezi civilní a vojenskou sférou převládá demokracie. Turecko musí pokračovat v politických reformách s novým elánem. Další velké úsilí je bez odkladu zapotřebí zejména v oblasti svobody slova (článek 301 trestního zákoníku a další příslušné právní předpisy) a práv nemuslimských náboženských společenství. Dalších zlepšení je zapotřebí zejména v oblasti justiční reformy, boje proti korupci, posílení práv žen, dětí a odborů, kulturních práv, jakož i občanského dohledu nad ozbrojenými silami.

Turecko nesplnilo svůj závazek plného nediskriminačního provádění dodatkového protokolu k dohodě o přidružení, ani nepokročilo při normalizaci dvoustranných vztahů s Kyperskou republikou. Komise bude dál podávat zprávy v rámci svých následujících výročních zpráv, v souladu se závěry Rady ze dne 11. prosince 2006 schválených Evropskou radou.

- 7) Je třeba co nejdříve dosáhnout ujasnění v otázce statusu Kosova. Nezbytně nutná je v této otázce jednota EU. Komise plně podporuje práci trojky EU. Je zapotřebí udržitelného řešení, který zajistí demokratické a mnohonárodnostní Kosovo a přispěje k regionální stabilitě.
- 8) Bývalá jugoslávská republika Makedonie učinila pokrok, ale stále musí zrychlit tempo reform v hlavních oblastech. Albánie a Černá Hora učinily pokrok v mnoha oblastech, ale stále čelí velkým výzvám. Bosna a Hercegovina musí teprve převzít vlastní odpovědnost za svoji správu a musí dosáhnout pokroku v reformách, zejména v reformě policie. Srbsko prokázalo, že disponuje správní kapacitou, která je nezbytná pro podstatný pokrok při realizaci jeho evropské perspektivy. Toto se ukázalo efektivním vedením technických jednání o dohodě o stabilizaci a přidružení. Pro podpis DSP však Srbsko musí dosáhnout plné spolupráce s ICTY. Celý region musí učinit pokrok směrem k vytvoření moderních demokracií a rozvoji politické kultury dialogu a tolerance.

Z uvedených důvodů:

- (a) Komise očekává podstatný pokrok v přístupových jednáních s Chorvatskem v průběhu příštího roku, jenž povede k tomu, že bude otevřen velký počet kapitol a některé kapitoly budou předběžně uzavřeny, za předpokladu, že země udrží nezbytnou reformní rychlost a bude splňovat referenční kritéria.
- (b) Komise očekává pokrok v přístupových jednáních s Tureckem v průběhu roku. V souladu se zavedenými postupy by měly být otevřeny kapitoly, u nichž byly dokončeny technické přípravy.

Rychlost vyjednávání závisí na výsledcích reform v Turecku. Pokrok Turecka by mohl být rychlejší, pokud bude úspěšné při plnění referenčních kritérií pro zahájení vyjednávání.

Komise navrhla Radě, že změna ustanovení upravujících svobodu slova v tureckém trestním zákoníku (článek 301 a další příslušné články) by měla být referenčním kritériem pro otevření klíčových kapitol týkajících se soudnictví a základních práv.

Turecko by mělo splnit závazek plného nediskriminačního provádění dodatkového protokolu k dohodě o přidružení v souladu se závěry Rady ze dne 11. prosince 2006, přičemž dokud tak Turecko neučiní, nebude osm kapitol otevřeno.

- (c) EU je připravena poskytnout další podporu pro stabilitu v Kosovu a daném regionu a reagovat na vývoj plným využitím svých nástrojů příslušné politiky.
- (d) Za předpokladu, že budou splněny příslušné podmínky, mohou být dohody o stabilizaci a přidružení podepsány, respektive vstoupit v platnost se všemi zeměmi západního Balkánu v roce 2008.

- (e) Státy západního Balkánu převzou odpovědnost za regionální spolupráci při přechodu od Paktu o stabilitě k nové Radě pro regionální spolupráci v rámci Procesu spolupráce v jihovýchodní Evropě. EU bude podporovat místní odpovědnost za iniciativy při regionální spolupráci.
- (f) Přednostní pozornost bude věnována podpoře mezilidských kontaktů mezi západním Balkánem a EU. Komise zahájí dialog o usnadnění vydávání víz pro občany států západního Balkánu, jakožto další krok po uzavření dohod o usnadnění vydávání víz a readmisních dohod.
- (g) Na počátku roku 2008 přijme Komise sdělení, které zhodnotí stav dosavadního vývoje a ukáže směr dalšího provádění Soluňské agendy a Salcburského sdělení o podpoře směřování západního Balkánu k EU.
- (h) Komise nyní navrhuje přepracovaná Přístupová a Evropská partnerství, která odrážejí tyto novelizované reformní priority. Základní otázky týkající se budování státu, správy a správní a justiční reformy musí být řešeny v počáteční fázi.
- (i) Tyto priority budou zohledněny při programování finanční pomoci v rámci nového nástroje předvstupní pomoci (NPP). Komise v rámci NPP vytvoří také finanční nástroj pro podporu dialogu a rozvoje občanské společnosti, zejména budováním kapacit a výměnnými projekty. Zajistí užší koordinaci s jinými dárci a posílí spolupráci s EIB, stejně jako s EBRD a dalšími mezinárodními finančními institucemi.
- (j) Zajištění podpory rozšiřování ze strany veřejnosti je i nadále klíčové. Důležité je naslouchat občanům a reagovat na jejich obavy poskytnutím jasných a faktických informací. Odpovědnost za informace o rozšíření je společná. Pro tuto komunikaci je zapotřebí účast členských států. Svoji úlohu v tomto procesu bude nadále hrát Komise spolu s Evropským parlamentem, vnitrostátními, regionálními a místními orgány a občanskou společností.

PŘÍLOHA

Závěry týkající se Albánie, Bosny a Hercegoviny, Chorvatska, Bývalé jugoslávské republiky Makedonie, Černé Hoří, Srbska, Kosova⁸, Turecka

Albánie

Co se týče **politických kritérií**, učinila Albánie určitý pokrok v oblasti demokracie a právního státu. Albánie nadále hrála pozitivní úlohu při udržování stability v tomto regionu. Je však třeba dále rozvíjet demokratickou kulturu a zejména konstruktivní dialog mezi stranami, aby politický systém mohl fungovat efektivně a transparentně. Parlament musí učinit další výrazný pokrok při prosazování reformy. Hlavní výzvy představují boj s korupcí a organizovanou trestnou činností.

Určitý pokrok byl učiněn v oblasti **demokracie a právního státu**. Albánský *parlament* splnil svoji ústavní roli při volbě nového prezidenta. Avšak nedostatečná vůle politických stran ke spolupráci i nadále brání reformám, zejména pokud jde o volby a soudnictví. Albánie učinila určitý pokrok při posilování struktur **výkonné moci**, aby mohla splnit své závazky vůči EU a najít řešení pro svůj rozvoj. Koordinace a kapacita jsou stále slabé a strategické plánování je zapotřebí posílit. V albánské **veřejné správě** došlo k nemnoha změnám. Je však zapotřebí velkého úsilí, aby byla zaručena její efektivnost a nestrannost, včetně úplného provádění zákona o státní službě. Je zapotřebí posílit autoritu ředitelství státní správy. V řízení lidských zdrojů ve veřejné správě jsou i nadále velké nedostatky.

V reformě **soudnictví** došlo k omezenému pokroku. Postupy pro hodnocení soudců se zlepšily, soudní systém byl racionalizován a výkon soudních rozhodnutí se mírně zrychlil. Soudnictví však i nadále fungovalo špatně kvůli korupci a nedostatečné nezávislosti, transparentnosti a efektivnosti. Právní úprava, která by měla tyto záležitosti vyřešit, je v prodlení.

Vláda zaujala strategičtější přístup k **boji proti korupci**, jenž je klíčovou prioritou Evropského partnerství. Došlo ke zlepšení právních předpisů v oblasti zadávání veřejných zakázek. Vyšetřování v oblasti boje s korupcí vedla k určitému počtu zatčení vysokých úředníků. Korupce je však široce rozšířená a představuje velmi závažný problém. Je třeba řešit všechny aspekty této otázky, včetně odpovědnosti soudců a transparentnosti financování politických stran.

K určitému pokroku došlo v oblasti **lidských práv a ochrany menšin**. Albánie zrušila trest smrti za všech okolností. Nová právní úprava postihuje podněcovatele krevní msty. Závazné pokyny pro státní zástupce a kriminální policii **zdůrazňují nutnost** dodržování lidských práv v trestním řízení. Podmínky ve vazebních věznicích jsou dále špatné. Byly částečně zlepšeny podmínky ve vazebních věznicích a většina osob ve vyšetřovací vazbě byla převedena do oddělení ve věznicích, jež jsou nově určena pro vazbu. Věznice jsou však i nadále přeplněné. Je zapotřebí lepšího dodržování lidských práv a systematického postihu osob, jež tato práva porušují. Nadále je neuspokojivá právní úprava bezplatné právní pomoci.

⁸ Podle rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1244.

Albánie učinila určitý pokrok ve *svobodě projevu*, jež je klíčovou prioritou Evropského partnerství. Byl schválen akční plán přijetí nové právní úpravy rozhlasového a televizního vysílání. Členy řídicího výboru pro veřejný rozhlas a televizi jsou nyní také zástupci občanské společnosti. Došlo k posílení právního rámce pro hospodářskou soutěž v tomto odvětví. Avšak vládní rozhodnutí o licencích pro média a vymáhání daní vedla k nařčení z předpojatosti. Je zapotřebí reforma, která bude předmětem širší shody a koordinace, zejména v oblasti vysílání a transparentnosti vlastnictví médií. Je zapotřebí lepšího provádění stávajících právních předpisů.

Existuje právní rámec, který je příznivý pro organizace občanské společnosti. Tato seskupení jsou ale stále slabá. Neúčastní se dostatečně vytváření politiky a scházejí jim zdroje, organizační kapacita, schopnosti prosazovat zájmy a regionální vazby.

K určitému pokroku došlo v oblasti posilování *práv žen*. Nová právní úprava se týká domácího násilí a zřizuje odbor ministerstva, jenž se věnuje záležitostem rovnosti mužů a žen. Ochrana žen proti všem formám násilí je však i nadále nedostatečná. Je zapotřebí, aby právní úprava byla posílena a plně prováděna. K určitému pokroku došlo v oblasti *práv dětí*. Posíleny byly soudnictví nad mládeží, monitorování práv dětí a základní vzdělávání. Další pokrok je brzděn zpožděním při přijímání klíčové právní úpravy, zejména úpravy registrace porodů, jakož i nedostatkem zdrojů. Sociální služby se částečně zlepšily, přičemž byly navýšeny zdroje pro osoby. Opatření na podporu *sociálně zranitelných a postižených osob* jsou stále omezená. Výsledky by mohly být zlepšeny lepší koordinací vládních agentur.

Došlo k pokroku při posilování *vlastnických práv*, jež jsou klíčovou prioritou Evropského partnerství. Vláda přijala strategii, která propojuje postupy počátečního zapsání vlastnictví nemovitostí, restituce, náhrady a povolení neoprávněně postavených staveb. Lepší správa nároků na restituci a náhrady do určité míry urychlila jejich vyřizování, tempo je však stále pomalé. Zapotřebí je řádná koordinace registrací, restitucí, náhrad a schvátování příslušných nároků, jakož i další zrychlení vyřizování nároků s nimi spojených.

Albánie přijala určitá opatření, aby splnila své závazky pro ochranu *menšin*, zejména na podporu menšinových jazyků a tradičních místních jmen. Dalšímu zlepšení brání nedostatek přesných údajů o velikosti a situaci menšin. Určité kroky byly podniknuty pro zlepšení situace Romů, avšak dopad těchto opatření je omezený. *Romská menšina* je stále konfrontována s obtížnými bytovými podmínkami a diskriminací, zejména v oblasti vzdělávání, sociální ochrany, bydlení a zaměstnanosti.

Pokud jde o regionální *záležitosti a mezinárodní závazky*, udržovala Albánie dále dobré vztahy s ostatními zeměmi západního Balkánu a sousedícími státy EU, jak na mnohostranné, tak i na dvoustranné úrovni. Albánie se dále aktivně účastní regionální spolupráce včetně Procesu spolupráce v jihovýchodní Evropě (SEEC) a Rady pro regionální spolupráci (RCC), jakož i rozšířené Středoevropské dohody o volném obchodu (CEFTA). Albánie zastávala v otázce vývoje statusu Kosova konstruktivní postoj. Tento postoj přispíval ke stabilitě v regionu. Co se týče Mezinárodního trestního soudu, není dvoustranná dohoda o imunitě se Spojenými státy v souladu s příslušným společným postojem EU a jejími hlavními zásadami.

Albánské **hospodářství** nadále silně rostlo. Byla zachována celková makroekonomická stabilita, došlo však k rozšíření deficitů vůči zahraničí, zejména v důsledku krize v energetickém sektoru. Nepřiměřené uplatňování zásad právního státu nadále brzdí hladké fungování tržního hospodářství a ovlivňuje podnikatelské prostředí. Špatná infrastruktura a nespolehlivé dodávky energie dále bránily hospodářskému rozvoji.

Pokud jde o **hospodářská kritéria**, učinila Albánie pokrok směrem k fungujícímu tržnímu hospodářství. Je stále zapotřebí velkých reforem, které by umožnily se v dlouhodobém období vyrovnat s konkurenčním tlakem a tržními silami v rámci Unie.

Byl zachován politický konsensus o základním směru hospodářské politiky. Makroekonomická stabilita byla z velké části zachována. I přes nedostatky v zásobování energií byl hospodářský růst nadále velmi silný. Měnová politika byla důvěryhodná, přičemž zaručovala velmi nízkou inflaci. Míra registrované nezaměstnanosti dále klesala, třebaže je stále vysoká. Výběr rozpočtových příjmů byl do značné míry v souladu se stanovenými cíly a zlepšilo se plnění rozpočtu. Reformy veřejných financí dále pokročily, trvají však fiskální rizika. Je možné konstatovat, že soubor makroekonomických politik byl v širokém měřítku přijatelný. Po významných zpožděních v roce 2006 dostala privatizace v roce 2007 nové impulzy. Bankovní sektor, který se nachází v soukromém vlastnictví, roste a je v zásadě zdravý. Expanze úvěrů byla dále silná. Regulační rámec pro bankovní dohled je dostatečně rozvinutý. Obchodní integrace s EU zůstává dosti vysoká.

Deficity vůči zahraničí se dále rozšířily, zejména v důsledku obtíží v sektoru energetiky. Byl učiněn určitý pokrok ve výkonu soudních rozhodnutí a garanci vlastnických práv, podnikatelské prostředí je však ovlivňováno nedostatky v soudním systému a uplatňování práva. Zatímco postupy zápisu společností byly zlepšeny, správní nedostatky ztěžují vstup na trh a odchod z něj. Bylo dosaženo určitého pokroku v oblasti dohledu nad nebankovními finančními instituty, dále však existuje prostor pro jeho posílení, zejména pokud jde o penzijní fondy. Nadále přetrvává strukturální nezaměstnanost. Nedostatek kvalifikovaných zaměstnanců a špatná infrastruktura brání rozvoji soukromého sektoru, který by mohl k rozvoji této země výrazně přispět. Rozsáhlý sektor šedé ekonomiky, jenž je podporován trvalými nedostatky při vynucování práva a nedostatky regulačního rámce, omezuje schopnost vlády provádět ekonomické politiky a nepříznivě ovlivňuje podnikatelské prostředí.

Albánie učinila pokrok v přizpůsobování svých právních předpisů, politiky a kapacity **evropským standardům** a provádí závazky vyplývající z prozatímní obchodní dohody. V některých oblastech, jako je celní správa, hospodářská soutěž a boj proti organizované trestné činnosti, je pokrok, který byl dosažen v uplynulých letech, trvalý. V jiných oblastech, jako je energetika, doprava a práva duševního vlastnictví, je pokrok relativně omezený. Pro úplné uplatňování dohody o stabilizaci a přidružení je nezbytné urychlit reformy v oblastech jako je veterinární a rostlinolékařská kontrola. Správní kapacita pro neobchodní ustanovení DSP a účinné uplatňování práva představují výzvu, pokud jde o trvalé výsledky uplatňování DSP.

Došlo k určitému pokroku v některých oblastech **vnitřního trhu**, je však zapotřebí dalšího úsilí, aby byly splněny závazky Albánie vyplývající z DSP. Dobrého pokroku bylo dosaženo v přijímání norem a akreditaci. Je posilována kapacita pro metrologii a průzkum trhu, je však zapotřebí zlepšení právní úpravy. V oblasti *ochrany spotřebitele* je zapotřebí zlepšení u vyřizování stížností a urovnávání sporů. Od *zakládání společností* odrazují nejistoty spojené s právy k nemovitému majetku. Zachována zůstávají určitá *omezení pohybu kapitálu*.

Pokroku bylo dosaženo při elektronizaci *celní správy*. Toto Albánii napomohlo efektivněji provádět obchodní ustanovení DSP. Celní příjmy nadále rostly. Albánie provedla snížení celních sazeb, které stanoví prozatímní dohoda. Stále je však třeba zlepšit infrastrukturu a přiblížit se postupům EU. Byla racionalizována správa *daní* a byl učiněn pokrok při elektronizaci a vyřizování stížností daňových poplatníků. Daňový výnos však zůstává nízký. Je zapotřebí vypracovat celkovou strategii výběru daní a daňové kontroly a dále se přiblížit právním předpisům a postupům EU.

Jistého pokroku bylo dosaženo v oblasti *hospodářské soutěže*. Došlo k posílení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (ACA). Hodnotil několik oznámení o spojení podniků a uložil pokuty za porušování pravidel hospodářské soutěže. Je však zapotřebí dalšího úsilí pro proškolení zaměstnanců ACA. Albánie učinila pokrok, pokud jde o její závazky v oblasti státní podpory, které vyplývají z DSP. Odbor státní podpory získal v oblasti oznamování podpory nezávislost na ministerstvu hospodářství. Odbor pro státní podpory nadále hodnotí a aktualizuje seznam režimů státních podpor.

Byla schválena nová právní úprava *zadávání veřejných zakázek*, která je větší mírou v souladu se standardy EU. Agentura pro veřejné zakázky byla posílena, její administrativní kapacitu je však třeba dále navýšit, aby bylo zaručeno, že může řádně uplatňovat novou právní úpravu. Je třeba zaručit nestrannost přezkumných řízení. Pokud jde o *práva průmyslového vlastnictví*, je již úřad průmyslového vlastnictví práceschopný a Albánie ratifikovala mezinárodní nástroje upravující zápis užitných vzorů. Vymahatelnost práv průmyslového vlastnictví je však stále velmi nízká. Jak Generálnímu ředitelství pro patenty a ochranné známky, tak i Úřadu pro autorská práva scházejí přiměřené zdroje a znalosti. Je zapotřebí nové právní úpravy průmyslového vlastnictví, která by byla v souladu s evropskými standardy. Pro splnění závazků v oblasti práva průmyslového vlastnictví, které vyplývají z prozatímní dohody, je třeba výrazného dalšího úsilí.

K určitému pokroku došlo v oblasti evropských standardů v *sociální politice a politice zaměstnanosti*. Byly vytvořeny programy na podporu zaměstnanosti sociálně zranitelných skupin a přijetím zákona o inspekci práce se zlepšil institucionální a regulační rámec. Avšak kapacita inspektorátu práce je stále omezená a ochrana zdraví při práci a bezpečnost práce je značně nedostatečná. Nedostatečné informace a správní systémy brání určení stavu sociálního rozvoje a situace zaměstnanosti a vývoji přiměřených strategií zaměstnanosti a sociálního začlenění. K určitému pokroku došlo v oblasti evropských norem ve *vzdělávání*. Rozpočtové položky pro vzdělávání ve výrazně zvýšily. Byla zahájena provádění národních strategií předuniverzitního a odborného vzdělávání a byl schválen nový zákon o vyšším vzdělávání.

Pokrok je možné hlásit u některých *sektorových politik*. Pokud jde o *průmysl a MSP*, bylo zřízeno národní registrační centrum, které má usnadnit zápis podniků. Byla přijata strategie pro podporu konkurenceschopnosti MSP. Existuje aktualizovaný akční plán k otázce šedé ekonomiky a odstranění správních překážek pro investice. Byl zřízen vývozní garanční fond. Existuje aktualizovaný akční plán pro odstranění správních překážek pro investice. Je však třeba dalšího pokroku v boji se šedou ekonomikou a pro zlepšení podnikatelského prostředí. Pokrok v *zemědělství* byl omezený. Byly sice zavedeny určité pobídky pro zvýšení produkce, ale sektor zemědělství je stále málo konkurenceschopný. Nadále je nízký soulad s *veterinárními a rostlinolékařskými* normami EU, který je nezbytný pro to, aby země mohla čerpat výhody z DSP a prozatímní dohody. Došlo k určitému pokroku v oblasti kontrol a inspekcí v oblasti *rybářství*, ačkoli i nadále trvá nadměrný výlov a nezákonný rybolov.

Pokud jde o *životní prostředí*, došlo k určitému pokroku v oblasti horizontální legislativy, její provádění je však i nadále nedostatečné. Je zapotřebí dalšího úsilí v oblastech nakládání s odpadem a kvality vod. Je zapotřebí posílit správní kapacitu, aby transponované právní předpisy mohly být řádně prováděny. Pokrok v *dopravní oblasti* byl omezený. Albánie ratifikovala Dohodu o evropském společném leteckém prostoru a pracuje na provádění její první přechodné fáze. Albánie se aktivně účastní rozvoje Klíčové regionální dopravní sítě a Dopravní observatoře pro jihovýchodní Evropu a schválila druhý pětiletý víceletý plán pro roky 2007-2011. V oblasti bezpečnosti námořní dopravy je zapotřebí výrazných zlepšení.

Pokud jde o *energetiku*, není Albánie schopná zajistit bezpečnost dodávek elektřiny. Pro splnění požadavků vyplývajících ze Smlouvy o Energetickém společenství (ECT) je zapotřebí velkého úsilí. Jakožto smluvní strana ECT je Albánie povinna provádět příslušné právní předpisy EU, zejména v oblasti energie, od července 2007. Navzdory určitému pokroku, jenž zahrnuje novou právní úpravu výroby energie ve vodních elektrárnách, a mírnému zlepšení vymáhání dlužných částek, zůstává sektor energetiky v kritickém stavu. Toto brání společenskému a ekonomickému rozvoji země.

Práce na splnění závazků vyplývajících pro Albánii z DSP v oblasti *informační společnosti a médií* se opoždují. Liberalizace trhu v oblasti elektronické komunikace a informačních technologií setrvala v počáteční fázi. Regulační rámec stále ještě není v souladu s *acquis* a regulační orgán příslušný pro telekomunikace musí zvětšit svoji kapacitu. Pokud jde o *finanční kontrolu*, byl přijat nový zákon o vnitřním auditu. Je třeba vytvořit vhodnou inspekční službu. V oblasti *statistiky* došlo k přijatelnému pokroku. Existují nejdůležitější statistické klasifikace, které vyhovují normám EU.

V oblasti *spravedlnosti, svobody a bezpečnosti* došlo k pokroku v některých oblastech. Ve všech oblastech je obecně zapotřebí dalšího zlepšení. Zlepšila se technologie vydávání víz a zabezpečení diplomatických a služebních pasů. Byla podepsána dohoda mezi EU a Albánií o usnadnění vydávání víz. Je nutné, aby byly vydávány biometrické pasy odpovídající normám EU. Cizinecký zákon musí být dále novelizován, aby odpovídal standardům EU.

Nová infrastruktura, rozšíření IT připojení a lepší spolupráce mezi jednotlivými úřady, jakož i přeshraniční policejní spolupráce přispěly ke zlepšení *pohraniční kontroly*. Vláda přijala strategii integrované správy hranic. Nicméně infrastruktura hraničních přechodů zaostává za standardy EU. *Azylové* právo je v souladu s mezinárodními standardy, avšak neexistuje žádná koherentní azylová strategie a provádění azylových předpisů je stále nevalné. Byl zřízen odbor, jenž má dohlížet na provádění národní strategie pro *migraci*. Kontroly migrace na hranicích jsou nyní o něco lepší, ale stále je zde velká potřeba zlepšení. Albánie podepsala na základě readmisní dohody mezi ES a Albánií z roku 2006 readmisní protokol s Rakouskem. Zapotřebí je však účinnější správa údajů a lepší spolupráce se sousedními zeměmi. Je zapotřebí stabilnější personální výbava pohraniční policie, zejména pro řádné provádění readmisní dohody mezi ES a Albánií.

Bankovní systém je lépe používán pro boj s *praním špinavých peněz*; většina platů ve veřejné správě je nyní vyplácena skrze banky. Podílnictví je nyní trestným činem. Společný vyšetřovací odbor spojuje ministerstvo vnitra a ministerstvo financí, státní zastupitelství a zpravodajskou službu. Konkrétní výsledky boje proti praní špinavých peněz jsou však stále nevalné. Je zapotřebí zlepšit právní předpisy, zdroje a expertizy pro vyšetřování, technologickou podporu a meziinstitucionální spolupráci.

Více se využívalo meziinstitucionálních protidrogových jednotek. Zlepšuje se spolupráce se zahraničními partnery. Byla vybudována vhodná infrastruktura pro skladování zabavených drog. Nelegální obchodování s drogami však i nadále představuje závažný problém. Bylo zabaveno značné množství drog, toto je však stále nízké ve srovnání s množstvím drog, se kterými se podle odhadů v Albánii obchoduje. Pro příslušné stíhání podezřelých obchodníků s drogami a úplatných úředníků je zapotřebí více odhodlání a lepší spolupráce mezi policií a justicí. Opatření a vybavení na odhalování drog na hranicích musí být zlepšena.

Byl přijat nový zákon o státní policii, který by měl přispět k depolitizování policie. Úmluva o policejní spolupráci v jihovýchodní Evropě, jež byla nyní ratifikována, a strategická dohoda s Evropelem vytvářejí základ pro intenzivnější mezinárodní spolupráci. Počet policistů byl však snížen, aniž by byla věnována náležitá pozornost zachování kapacity a kontinuity klíčových útvarů. Úspěchu při vyšetřování a trestním stíhání i nadále brání nedostatečná komunikace mezi policií a státními zástupci. Je třeba posílit struktury policejní správy a vnitřní kontroly.

Velmi závažným problémem zůstává *organizovaná trestná činnost*. Došlo k určitému počtu zatčení osob ve velmi závažných případech organizované trestné činnosti. Zlepšila se policejní reakce na závažné trestné činy. Zavedeno bylo nové taktické vybavení a vybavení pro vyšetřování. Zlepšila se spolupráce s Interpolem, což umožnilo vykonání množství mezinárodních zatýkacích rozkazů. Avšak mnoho mezinárodních žádostí o zadržení nebylo stále ještě vykonáno. Úsilí v boji s organizovaným zločinem je stále omezováno korupcí a slabou ochranou svědků. Problémy s výpočetní technikou brání využití zpravodajských informací. Ačkoli se zlepšila spolupráce se sousedními zeměmi v oblasti boje s krádežemi vozidel, je domácí spolupráce mezi jednotlivými orgány nevalná, což snižuje účinnost tohoto boje.

Albánie pokračovala v rázném vyšetřování a stíhání *obchodování s lidmi*. Pohraniční kontroly se staly o něco účinnějšími a zlepšila se mezinárodní spolupráce. Albánie je však i nadále významnou tranzitní zemí a zvýšil se objem tuzemského obchodování s lidmi za sexuálními účely. Kvůli nedostatečné ochraně svědků je pouze málo obětí ochotno vypovídat proti obchodníkům s lidmi. Nedostatečná koordinace brání provádění národní strategie pro boj s obchodováním s lidmi.

Struktury pro boj s *terorismem* v policii a zpravodajských službách nyní lépe spolupracují. Spolupráce s mezinárodními účastníky byla dobrá. Albánie přijala zákon o kontrole vývozu vojenského vybavení, jenž je v souladu s *acquis*. Vybavení a školení protiteroristických analytiků a vyšetřovatelů je však stále nedostačující.

Zákon o *ochraně osobních údajů* je nyní novelizován za účelem jeho harmonizace s evropskými standardy. Avšak stále ještě neexistuje nezávislý kontrolní úřad na ochranu údajů s dostatečnými pravomocemi.

Bosna a Hercegovina

Pokud jde o **politická kritéria**, pokrok Bosny a Hercegoviny se zpomalil. Složitá institucionální ujednání, nerespektování Daytonské/Pařížské mírové dohody a nacionalistická rétorika podkopaly reformní agendu této země. Stále je třeba řešit hlavní priority evropského partnerství. Političtí vůdci v Bosně a Hercegovině neuspěli ve snaze o dosažení politické reformy. Chybějící pokrok v této oblasti a u jiných důležitých otázkách způsobuje odklad uzavření dohody o stabilizaci a přidružení (DSP).

Omezený pokrok byl učiněn v oblasti **demokracie a právního státu**. Státní zřízení v Bosně a Hercegovině i nadále zahrnuje výraznou mezinárodní účast. Úřad vysokého představitele/zvláštního zástupce EU (OHR) úzce spolupracoval s Evropskou komisí, aby Bosnu a Hercegovinu přiblížil EU. Orgány Bosny a Hercegoviny však neprokázaly, že disponují dostatečnou kapacitou, aby převzaly vlastní politickou odpovědnost. Je naléhavě zapotřebí přijmout opatření k zabezpečení fungování institucí na celostátní úrovni. Rada pro nastolení míru se rozhodla odložit uzavření OHR na 30. června 2008 a situaci znovu přehodnotit v únoru 2008.

Volby, které se uskutečnily v říjnu 2006, byly do značné míry v souladu s mezinárodními standardy. Vláda Republiky srbské byla sestavena v listopadu, avšak pro sestavení celostátní vlády, jakož i vlády Federace Bosny a Hercegoviny byly zapotřebí více než čtyři měsíce. Určitý pokrok byl dosažen při zlepšování technických a lidských zdrojů *parlamentárního* shromáždění na celostátní úrovni, avšak i nadále je zapotřebí posílit důležité výbory, jako je např. výbor pro evropskou integraci. Žádného pokroku nebylo dosaženo v otázce koordinace státu a územních jednotek. Celková funkčnost výkonných a zákonodárných orgánů je i nadále nevalná. Ustrnuly diskuse o *ústavní* reformě.

Určitého pokroku bylo dosaženo v oblasti *veřejné správy*, je však zapotřebí dalšího výrazného úsilí. Posílen byl úřad koordinátora reformy veřejné správy a byly podniknuty počáteční kroky pro provádění reformní strategie pro veřejnou správu, jež je hlavní prioritou evropského partnerství. Byl zřízen fond pro reformu veřejné správy, jenž je podporován z prostředků EU. Zlepšila se efektivnost veřejné služby a byly podniknuty další kroky pro vybavení ministerstev a institucí na státní úrovni, zejména pokud jde o personál a kancelářské prostory. Je zapotřebí trvalého úsilí pro zajištění řádného provádění národní strategie pro veřejnou správu a pokrok směrem k efektivní, profesionální, stabilní, transparentní a odpovědné veřejné službě.

V oblasti *soudnictví* učinila Bosna a Hercegovina pokrok při zmenšování závislosti na mezinárodním společenství nahrazením mezinárodních soudců a státních zástupců místními. Fragmentace soudnictví a nevyváženosti právního rámce však nadále znesnadňují činnost soudnictví. Nezávislost a efektivnost soudnictví je třeba dále posílit. Senát příslušný na státní úrovni pro válečné zločiny fungoval i nadále efektivně. Na úrovni územních jednotek je však třeba pachatele stíhat s větším odhodláním.

Bosna a Hercegovina dosáhla omezeného pokroku v *boji s korupcí*, jež je stále široce rozšířená a představuje závažný problém. Národní protikorupční strategie nebyla řádně prováděna. Zapotřebí je více činnosti zaměřené na boj s korupcí.

Pokud jde o **lidská práva a ochranu menšin**, bylo dosaženo jen malého pokroku. Je třeba celkově zlepšit provádění mezinárodních *úmluv o lidských právech*; musí být dosaženo plného souladu právního řádu Bosny a Hercegoviny s Evropskou úmluvou o lidských právech. Potřeba zlepšení existuje také v oblasti předcházení *špatného zacházení* ze strany donucovacích orgánů, jakož i přístupu k soudům a rovnosti před zákonem. Pro celkové řešení *vězeňského systému*, včetně špatných životních podmínek vězňů, je zapotřebí dalšího úsilí. Problémem je i nadále *náboženská* netolerance. V oblasti *svobody slova* a médií nebyl přijat zákon o federálním veřejnoprávním vysílání; tento zákon je nezbytný pro splnění klíčové priority evropského partnerství. Bosna a Hercegovina učinila pokrok při řešení velkého množství soudních případů týkajících se lidských práv, ale soudní rozhodnutí nebyla vždy řádně provedena. Právní řád Bosny a Hercegoviny obsahuje ustanovení na ochranu práv *žen, dětí a sociálně zranitelných osob*, avšak jejich provádění je celkově neuspokojivé. Dosud

neexistují souhrnné právní předpisy *proti diskriminaci*. V otázce zápisu *odborových svazů* nedošlo k pokroku. Složitý vládní systém a právní předpisy odlišné podle jednotlivých územních jednotek i nadále ztěžují sociální dialog. K určitému pokroku došlo v záležitosti podpory poskytované vládními orgány na rozvoj *občanské společnosti*, i když tento sektor zůstává celkově slabý.

V oblasti ochrany *menšin* je zapotřebí dalšího úsilí pro boj s netolerancí a etnickou diskriminací, jakož i zlepšení provádění právních předpisů týkajících se menšin. Rada národních menšin, ustanovená na národní úrovni, a příslušné orgány na úrovni územních jednotek v praxi nefungují. Mnoho uprchlíků a vnitřně vysídlených osob není ani základně sociálně a zdravotně zajištěno. Socio-ekonomická integrace navrátilců je stále problémem. *Romská menšina* je stále konfrontována s obtížnými bytovými podmínkami a diskriminací, zejména v oblasti vzdělávání, sociální ochrany, bydlení a zaměstnanosti. Pro provádění národní strategie pro Romy jsou zapotřebí konkrétní opatření.

V souvislosti s *regionálními záležitostmi a mezinárodními závazky* byl dosažen jen určitý pokrok. Bosna a Hercegovina se aktivně účastní regionální spolupráce a podpořila Proces spolupráce v jihovýchodní Evropě (SEECP) a Radu pro regionální spolupráci (RCC). Uzavřela řadu regionálních dohod, včetně pozměněné Středoevropské dohody o volném obchodu (CEFTA), jež je nyní zapotřebí řádně provádět. Spolupráce Bosny a Hercegoviny s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii (ICTY) se zlepšila a nyní dosahuje celkově uspokojivé úrovně. Pro podpis DSP a pro splnění hlavní priority evropského partnerství je však zapotřebí úplná spolupráce s ICTY. I když Bosna a Hercegovina splnila většinu požadavků Rady Evropy po přistoupení, jejich provádění vázne. Co se týče Mezinárodního trestního soudu, není dvoustranná dohoda o imunitě se Spojenými státy v souladu s příslušným společným postojem EU a jejími hlavními zásadami.

V zásadě dobré byly vztahy Bosny a Hercegoviny s jejími sousedy, i když se určité napětí objevilo zejména ve vztahu k rozhodnutí Mezinárodního soudního dvora v soudním sporu Bosny a Hercegoviny se Srbskem a Černou Horou o genocidii. Omezeného pokroku bylo dosaženo při řešení zbývajících otázek týkajících se obchodu a hranic.

Hospodářství Bosny a Hercegoviny nadále rychle rostlo. Byla zachována celková makroekonomická stabilita, avšak trvají hrozby pro udržitelnost rozpočtů. Významným důvodem ke znepokojení je další trvání velmi vysoké nezaměstnanosti. Zhoršení celkového politického klimatu v zemi se odrazilo ve zpomalení strukturální reformy a v celkovém podnikatelském prostředí. Ještě nebylo dosaženo celostátní ekonomické integrace, jež by přesahovala územní jednotky.

Pokud jde o **hospodářská kritéria**, Bosna a Hercegovina zaznamenala jen malý úspěch při vytváření fungujícího tržního hospodářství. Je zapotřebí velkých reforem, které by umožnily vyrovnat se v dlouhodobém horizontu s konkurenčním tlakem a tržními silami v rámci Unie.

Hospodářský růst setrval na vysoké úrovni a jeho tempo se zvýšilo, přičemž bilance zahraničního obchodu se v roce 2006 výrazně zlepšila. Pevný měnový kurs i nadále podporoval makroekonomickou stabilitu a inflace se snížila na nízkou úroveň, jež byla zaznamenána před zavedením DPH v lednu 2006. Zavedení DPH zvýšilo v roce 2006 daňové výnosy. Bosensko-chorvatská federace podnikla kroky k převzetí reformy přímého zdanění z ledna 2007, jež byla provedena v Republice srbské. Tato reforma zjednodušila daňový systém a snížila daňové břemeno. V Republice srbské pokročila privatizace, přičemž hlavní prodeje byly provedeny v oblasti telekomunikací a petrochemie. Přímé zahraniční investice

(PZI) v roce 2007 výrazně vzrostly a napomohly financovat deficit zahraničního obchodu. Finanční sektor se velmi rychle rozvíjel, přičemž cenová konkurenceschopnost byla do značné míry zachována.

Avšak celkové politické klima a slabý domácí konsensus o základních otázkách hospodářské politiky vedl ke zpomalení reforem jak na úrovni jednotek, tak i na jiných vládních úrovních. Nedostatek koherence a konsensu při provádění reforem byl zřejmý zejména v Bosensko-chorvatské federaci, kde došlo ke zpomalení privatizace a restrukturalizace veřejných podniků. I přes silný hospodářský růst zůstává nezaměstnanost velmi vysoká. Veřejné výdaje a zejména sociální výdaje významně vzrostly, což bylo na újmu konsolidace rozpočtů a zvýšilo se fiskální riziko. Významné strukturální nepružnosti brání fungování trhu práce. Restrukturalizace veřejných podniků postupovala pomalu a pokrok v liberalizaci byl omezený. Podnikatelské prostředí je stále ještě ovlivňováno neúčinností státní správy, slabou vymožitelností práv věřitelů a vlastníků a značnými státními intervencemi do výrobního sektoru. Rozsáhlý sektor šedé ekonomiky, jenž je podporován nedostatky při vynucování práva a nedostatky regulatorního rámce, omezuje schopnost vlády provádět ekonomické politiky a nepříznivě ovlivňuje podnikatelské prostředí.

Při sladování právních předpisů a politik s **evropskými standardy** dosáhla Bosna a Hercegovina jen malého pokroku. V oblastech jako je hospodářská soutěž, doprava, energetika, správa víz a azyl bylo dosaženo určitého pokroku. V jiných oblastech, jako je sociální politika a zaměstnanost, byl dosažený pokrok malý. Státní správa Bosny a Hercegoviny vedla jednání o DSP profesionálně a efektivně; avšak celkovou správní kapacitu země je třeba ještě posílit.

Pokud jde o **vnitřní trh**, došlo k určitému pokroku v oblasti *volného pohybu zboží*. Přípravy v oblasti standardizace, certifikace a tržního dohledu pokročily, avšak pouze pomalu. Nedostatek subjektů a postupů pro posuzování shody omezuje vývozní kapacitu. Zřízení struktury pro dohled nad trhem, která by vycházela z příslušných právních předpisů o jednotlivých produktech, a odstraňování kontrol před uvedením produktu na trh, je ještě třeba provést.

K omezenému pokroku došlo v oblasti *služeb, svobody usazování a společenského práva*. Zápis podniků a získání živnostenských povolení je stále obtížné. Dohled nad bankami zatím nebyl přenesen na celostátní úroveň a je i nadále v pravomoci entit.

V oblasti *volného pohybu kapitálu* se neuskutečnily žádné další zásadní změny, ale přípravy Bosny a Hercegoviny v této oblasti probíhají uspokojivě. V oblasti *celních předpisů* byl dosažen jen částečný pokrok. Zálžitosti, které si zasluhují zvláštní pozornost, jsou pravidla původu, určování celní hodnoty a bezcelní pásma. Pokud jde o oblast *daní*, byl výběr DPH vyšší, než se čekalo, avšak nebyl dohodnut žádný systém pro rozdělení příjmů mezi územními jednotkami a distriktem Brčko. Určitá opatření byla podniknuta k harmonizaci přímých daní.

Pokud jde o *hospodářskou soutěž*, činí Bosna a Hercegovina stabilní pokroky v oblasti antimonopolní kontroly. K určitému pokroku došlo také v oblasti státní podpory vytvořením provizorního rejstříku státních podpor. Odpovídající regulatorní rámec pro státní podporu však stále chybí. Určitý vývoj lze vysledovat v oblasti *zadávání veřejných zakázek*, a to především v souvislosti se lepším fungováním Agentury pro zadávání veřejných zakázek a Orgánu pro přezkum zadávacího procesu. V oblasti vymáhání *práv duševního vlastnictví* došlo k malému pokroku.

K žádnému pokroku nedošlo v otázce evropských standardů v sociální politice, v otázce plnění evropských standardů v politice zaměstnanosti došlo k malým posunům. Právní předpisy v oblasti sociálního zabezpečení a zaměstnanosti, jakož i politiky v těchto oblastech jsou i nadále mimořádně neucelené. Institucionální uspořádání země představuje i nadále závažnou překážku při rozvoji nezbytných koordinovaných přístupů. V oblasti *vzdělávání* došlo k určitým pokrokům při přibližování se evropským standardům, zejména přijetím zákona o vyšším vzdělávání, jenž podporuje účast na Boloňském procesu. Je zapotřebí dalšího úsilí pro lepší koordinaci mezi orgány příslušnými pro vzdělávání na všech úrovních státní správy. Rozdělování dětí ve školách na základě etnického principu i nadále představuje problém.

Pokud jde o zajištění skutečného vnitřního trhu v rámci Bosny a Hercegoviny, což je klíčová priorita evropského partnerství, bylo dosaženo jen malého dodatečného pokroku. Příslušné celostátní zákony o závazkovém právu, leasingu a farmaceutických výrobcích ještě nebyly přijaty.

Co se týče *odvětvových politik*, v oblasti *průmyslu a malých a středních podniků (MSP)* nelze vykázat podstatný vývoj. Doposud nebyly přijaty strategie průmyslové politiky a strategie pro rozvoj SMP.

K malému pokroku došlo v oblasti *zemědělství*. Tato politika se stále vytváří na úrovni entit a její koordinace je nedostatečná. Vytvoření ucelené zemědělské strategie je opožděno, i když byly přijaty určité kroky pro vytvoření nezbytného právního rámce na státní úrovni. Provádění veterinárních a rostlinolékařských právních předpisů a právních předpisů upravujících bezpečnost potravin je nedostatečné, což je zapříčiněno nedostatečnými lidskými a finančními zdroji a malou koordinací mezi státními orgány a orgány územních jednotek. Přípravy Bosny a Hercegoviny v oblasti *životního prostředí* jsou v počátečním stádiu. Zatím nebyl na celostátní úrovni přijat zákon o ochraně životního prostředí, který by vytvářel rámec pro celostátní a harmonizovanou ochranu životního prostředí, a zatím nebyla zřízena státní agentura pro životní prostředí.

Trvalý, i když pomalý pokrok je možné zaznamenat v účasti Bosny a Hercegoviny na rozvoji transevropské *dopravní sítě*, přičemž se aktivně účastní rozvoje Klíčové regionální dopravní sítě a Dopravní observatoře pro jihovýchodní Evropu (SEETO). Bosna a Hercegovina pracuje na provádění první přechodné fáze Dohody o evropském společném leteckém prostoru (ECAA).

K malému dodatečnému pokroku došlo v oblasti *energetiky*. Jakožto signatář Smlouvy o Energetickém společenství musí Bosna a Hercegovina provádět příslušné právní předpisy, zejména předpisy týkající se plynárenství. V odvětví elektrické energie došlo k zpřístupnění přenosu energie a existuje nezávislý provozovatel systému a přenosová společnost. Určité problémy trvají v otázce přenosu odpovědnosti mezi nezávislým provozovatelem systému a přenosovou společností, což má negativní vliv na fungování systému. Opožděny jsou zejména reformy v sektoru plynárenství. Zatím nebyla vypracována celostátní energetická strategie.

Pokud jde o *informační společnost a média*, bylo dosaženo určitého pokroku v oblasti liberalizace sektoru telekomunikací a sbližování právních předpisů pro audiovizuální oblast *s acquis*, které prováděl Regulační komunikační úřad. K žádnému pokroku nedošlo v oblasti veřejnoprávního vysílání a při zřizování informační agentury na celostátní úrovni. Určitý omezený pokrok byl dosažen v oblasti *finanční kontroly*.

V oblasti *statistiky* nebyla ještě řádně provedena dohoda o spolupráci mezi statistickými orgány na celostátní úrovni a úrovni územních jednotek. Za účelem vytvoření účinného statistického systému v Bosně a Hercegovině, který by byl v souladu s požadavky EU, je třeba vyvinout podstatné úsilí.

V oblasti ***spravedlnosti, svobody a bezpečnosti*** byl dosažen určitý pokrok, zejména co se týče správy víz, *správy hranic, azylu a migrace*. Bylo potvrzeno odstranění vízové povinnosti pro všechny občany EU. Podepsány byly dohoda o usnadnění vydávání víz a readmisní dohoda na úrovni EU. K dalšímu pokroku došlo při zřizování fungujícího azylového systému. Lepších výsledků bylo dosaženo při předcházení nezákonné migrace, i když pokud jde o celkovou správu hranic, je zde i nadále podstatný prostor pro zlepšení. Je nutné, aby byly vydávány biometrické pasy odpovídající normám EU.

Určitý pokrok byl dosažen v oblasti boje proti *praní peněz*. Finanční zpravodajský útvar je lépe personálně vybaven a zlepšilo se vynucování práva. Praní špinavých peněz zůstává nadále závažným problémem, který vyžaduje trvalého úsilí. Určitá opatření byla přijata v boji proti *drogám* založením orgánu pro prevenci zneužívání narkotik a prekurzorů. Je třeba teprve vytvořit takovou protidrogovou politiku na celostátní úrovni, která by byla v souladu se standardy EU.

K určitému pokroku došlo v oblasti činnosti *policie*. Pokračovalo zavádění takových nástrojů, jako jsou vyšetřování vedená za pomoci výpočetní techniky, kriminální analytické systémy a forenzní vědecké disciplíny. Uzavřena byla strategická dohoda s Europolem. Avšak nedostatek pokroku při policejní reformě podkopává perspektivu jednotné a efektivnější policie.

Bosna a Hercegovina dosáhla malého dodatečného pokroku v boji proti *organizované trestné činnosti a obchodování s lidmi*, jež jsou zdrojem obav. Nedostatečné je provádění strategie pro boj s organizovanou trestnou činností. Byl vytvořen právní rámec pro boj s organizovaným zločinem, jeho provádění je však třeba zlepšovat. Státní vyšetřovací a ochranná agentura vedla více vyšetřování a provedla více zatčení. V současné době však musí zcela naplnit svou kapacitu, především pokud jde o její personální obsazení. Národní akční plán pro boj proti obchodování s lidmi na roky 2005–2007 byl prováděn, ale nebyla připravena žádná následná strategie. Nesoulad mezi právními předpisy na celostátní úrovni a na úrovni územních jednotek však zpomaluje stíhání závažných trestných činů. Bosna a Hercegovina pokračovala ve svém úsilí v boji s *terorismem*, avšak zdroje byly stále nedostatečné. Státní úřad pro *ochranu údajů* stále nebyl zřízen.

Chorvatsko

Chorvatsko plní i nadále **politická kritéria**. Celkově bylo dosaženo pokroku, ale je třeba dalšího úsilí ve velkém množství oblastí, jako je justiční a správní reforma, boj proti korupci, práva menšin a návrat uprchlíků. Částečně bylo reagováno na krátkodobé priority přístupového partnerství.

Došlo k dalšímu posílení **demokracie a právního státu**. Jak vláda, tak i parlament dále fungovaly bez výraznějších problémů. Stále však zbývá značný prostor pro další zlepšení v oblasti soudnictví, veřejné správy a boje proti korupci. Výrazná zlepšení v těchto oblastech jsou důležitá pro vytvoření stabilního základu pro úplné provádění *acquis*.

Pokrok při reformě *veřejné správy* byl omezený. Byl přijat dokument, který shrnuje základní zásady novelizace zákona o všeobecném správním řízení, a byla přijata dvě další prováděcí nařízení k zákonu o státní službě. K určitým zlepšením došlo v oblasti školení ve státní správě a ve správě lidských zdrojů. Dále se však odložilo přijetí celkového strategického reformního rámce, jakož i přijetí nařízení nezbytných pro provádění zákona o státní službě. Správní systém je nadále neefektivní. Trvají velké nedostatky v oblasti lidských zdrojů. Státní služba také nadále trpí v důsledku velké fluktuace pracovníků a nedostatku kvalifikovaných pracovníků, jakož i nevhodného politického vlivu na všech úrovních. Je zapotřebí vyvíjet další úsilí.

K určitému pokroku došlo při provádění strategie reformy *soudního systému*. Byly provedeny legislativní a organizační změny, jejichž cílem je zlepšit funkčnost soudnictví. Dalšího pokroku bylo dosaženo při snižování počtu neuzavřených případů. Tato zlepšení jsou však dosud nedostatečná. Malého pokroku bylo dosaženo, pokud jde o zlepšení zodpovědnosti, nestrannosti, profesionality a kompetence soudnictví. Počet neuzavřených případů je stále vysoký. Malého pokroku bylo dosaženo při racionalizaci soudní sítě. I přes určitý pokrok je třeba dále zlepšit stíhání válečných zločinů v Chorvatsku. Je třeba odstranit předpojatost jak proti obžalovaným srbského původu, tak i v oblasti ochrany svědků. Reforma postupuje, je však zapotřebí značného úsilí pro překonání slabosti soudního systému.

Určité první výsledky se objevují v *boji proti korupci*. Je prováděn protikorupční program pro období 2006–2008. Právní rámec pro boj s korupcí byl dále zlepšen. Úřad pro boj s korupcí a organizovanou trestnou činností (USKOK) se stal aktivnějším a je činný ve vyšetřování některých důležitých případů korupce. Korupce je však i nadále velmi rozšířená. Je zapotřebí většího úsilí pro předcházení, odhalování a stíhání korupce. Nebyla vydána žádná obvinění ani rozsudky v jakémkoliv případě korupce na vysoké úrovni. Přístup ke střetu zájmů je zkreslený. Provádění protikorupčního programu chybí silná koordinace a účinné nestranné sledování.

K určitému pokroku došlo v oblasti *lidských práv a ochrany menšin*. Právní ustanovení na ochranu lidských práv jsou celkově přiměřená, ale zůstává velký počet důležitých výzev, pokud jde o jejich provádění.

K určitému pokroku došlo při provádění ústavního zákona o národních menšinách (CLNM). Byl přijat plán zaměstnávání pro *menšiny* ve státní správě pro rok 2007 a prostředky pro menšiny byly navýšeny. Bylo méně zpráv o etnicky motivovaných útocích proti srbské menšině a pravoslavné církvi. Větší pozornost byla věnována romské menšině.

Nadále však trvají závažné problémy v otázce menšin. Chorvatsko musí podporovat atmosféru tolerance vůči srbské menšině a přijmout vhodná opatření na ochranu osob, které by mohly být obětí výhrůžek nebo diskriminace, nepřátelství nebo násilí. Srbové čelí velkým problémům v oblasti zaměstnávání. *Romská menšina* je stále konfrontována s obtížnými bytovými podmínkami a diskriminací, zejména v oblasti vzdělávání, sociální ochrany, bydlení a zaměstnanosti. Právní ustanovení a programy je třeba provádět s větším odhodláním, zejména v oblasti zaměstnanosti. Zatím však nebyla přijata komplexní strategie a akční plán týkající se všech forem diskriminace.

Pokrok v *návratu uprchlíků* byl omezený. Pokračovala nová výstavba zničených domů. Avšak provádění programů ubytování bývalých nájemníků je mimořádně slabé. Mírně se zlepšilo provádění v městských oblastech, přičemž vyřešeno nebylo více než 2% případů. Kromě toho nedošlo k žádnému pokroku v oblasti potvrzování nároků na důchod. Je třeba zvýšit úsilí o vytvoření hospodářských a sociálních podmínek, které jsou nezbytné pro udržitelnost návratů uprchlíků.

Přístup ke spravedlnosti je stále ztěžován omezeními plynoucími ze stávajícího systému právní pomoci, jakož i vysokými advokátními honoráři a slabostí soudnictví. I nadále je zde prostor pro zlepšení v oblasti *podmínek vězeňství*. Nedostává se zaměstnanců věznic a prostoru ve věznicích. Přetrvává přeplněnost věznic.

Svoboda slova, včetně svobody a plurality médií je v Chorvatsku i nadále garantována. Přetrvává však občasný politický tlak na média.

Plány na posílení *práv žen a dětí* vzbudily pozornost. Je však zapotřebí dalšího pokroku při jejich provádění. Je třeba dále zlepšit ochranu žen proti všem formám násilí. Je třeba urychlit prováděcí opatření na ochranu práv dětí.

Pokud jde o **regionální záležitosti a mezinárodní závazky**, pokračovala spolupráce s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii (ICTY) a byl zajištěn celkový soulad s Daytonskou/Pařížskou a Erdutskou dohodou. Je třeba zajistit nestranné stíhání v případech, které byly převedeny z ICTY na chorvatské orgány, jakož i v případech, které byly chorvatskými orgány otevřeny.

V oblasti regionální spolupráce byl i nadále dosahován obecný pokrok. Chorvatské předsednictví v Procesu spolupráce v jihovýchodní Evropě (SEECP) bylo úspěšné, což umožnilo výrazný pokrok při přechodu od Paktu stability k rámci, za nějž nese větší odpovědnost region s posíleným SEECP a novou Radou pro regionální spolupráci. Chorvatsko ratifikovalo novou Středoevropskou dohodu o volném obchodu (CEFTA).

Minimálního pokroku bylo všeobecně dosaženo při hledání konečného řešení řady otevřených bilaterálních otázek mezi Chorvatskem a jeho sousedy, především v otázce hranic. Neformální dohoda mezi předsedy vlád Chorvatska a Slovinska o žádosti o účast třetí strany v otevřených otázkách týkajících se hranic představuje pokrok a je třeba ji dodržovat. Chorvatský parlament rozhodnul v prosinci 2006, že se chorvatská ekologická a rybolovná ochranná zóna bude na členské státy EU vztahovat od 1. ledna 2008. Toto rozhodnutí se odchyluje od politické dohody dosažené mezi dotčenými stranami v červnu 2004, jež je uvedena v závěrech Evropské rady ze dne 16.–17. června 2004; tuto otázku je třeba vyřešit. K rozvoji spolupráce a k dosažení dobrých sousedských vztahů je zapotřebí další úsilí.

Chorvatské **hospodářství** zaznamenalo silný růst, jenž se zrychloval. Byla udržena makroekonomická stabilita, včetně nízké inflace. Vnější nerovnováhy však mohou makroekonomickou stabilitu ovlivnit. Pokračovala fiskální konsolidace a je třeba v ní dále pokračovat. Pomalu pokračovaly strukturální reformy i privatizace. Celkové podnikatelské prostředí se zlepšilo, ale neefektivnost veřejné správy a soudnictví stále brzdí rozvoj soukromého sektoru.

Pokud jde o **hospodářská kritéria**, Chorvatsko je fungujícím tržním hospodářstvím. Chorvatsko by mělo být schopno střednědobě se vypořádat s konkurenčními tlaky a tržními silami v rámci Unie, a to za předpokladu, že bude provede svůj reformní program zaměřený na zmenšení strukturálních slabin.

Byl zachována široká politická shoda o základech tržního hospodářství. Makroekonomické politiky orientované na stabilitu přispěly k tomu, že míra inflace byla nízká, směnné kurzy stabilní a že došlo k významnému snížení celkového veřejného schodku. Hospodářské výkony zůstaly silné a soukromé investice se dále zvýšily. Rostla zaměstnanost a nezaměstnanost se snížila, i když je i nadále vysoká. Zlepšilo se podnikatelské prostředí a byly připraveny nebo provedeny některé důležité privatizační projekty. Vládní kapacita na tvorbu střednědobých rámců hospodářské politiky byla dále posílena. Nová pravidla o finančním dohledu vedla ke silnější rekapitalizaci bank, což napomohlo ke stabilitě finančního sektoru. Docházelo k dalšímu pokroku při posilování soutěže v odvětví telekomunikací. Pokračovaly reformy ztrátového železničního systému. Chorvatské hospodářství je dobře integrováno do hospodářství EU.

Koordinace hospodářské politiky však zůstala slabá. Rostoucí vnější nevyváženosti představují potencionální hrozby pro makroekonomickou stabilitu a vyvolávají potřebu silnější fiskální konsolidace. Příznivé hospodářské prostředí a vysoké příjmy se nevyužily v plné míře na snížení rozpočtového schodku, ale naopak vedly k zvýšení výdajů. Podpory poskytované ztrátovým podnikům a vysoká míra současných výdajů i nadále zpomalovaly realizaci strukturálních změn a způsobily napětí v oblasti veřejných financí. Pokrok v restrukturalizaci podnikového sektoru byl nevyvážený a státní zásahy byly stále významné. Iniciativa soukromého sektoru byla omezována neefektivností veřejné správy a soudnictví, což částečně podkopávalo postupy vstupu na trh a výstupu z něj a vymáhání práv věřitelů a vlastnických práv. Mobilita pracovní síly byla i nadále omezená. Chorvatsko musí posílit a prohloubit svoje strukturální reformy, aby se zlepšil výhled na trvalý růst a reálnou konvergenci.

Chorvatsko zlepšilo svou **schopnost přijmout na sebe závazky vyplývající z členství**. Přípravy na plnění požadavků EU pokračují stálým tempem a v některých sektorech je harmonizace s pravidly EU vysoká. Aby bylo dosaženo plné harmonizace, je třeba vyvinout významné úsilí. Určitý pokrok byl učiněn ve většině oblastí, zejména pokud jde o harmonizaci právních předpisů, jakož i pokud jde o vytváření správní kapacity. V některých kapitolách, jako je doprava a životní prostředí, byl udržen dobrý pokrok dosažený v předchozích letech. V jiných kapitolách, jako jsou veřejné zakázky a zdanění, je dosažený pokrok omezený. Pokud jde o celkovou míru souladu s právem ES a administrativní kapacitu, zbývá ještě řada otevřených otázek.

Určitého pokroku bylo dosaženo v oblasti harmonizace právních předpisů upravujících *volný pohyb zboží*. Mnohé prvky *acquis* však stále ještě nejsou zavedeny. Stále je ještě zapotřebí výrazného úsilí pro harmonizaci právních předpisů a pro jejich efektivní uplatňování a vymáhání.

Pokud jde o právní předpisy EU o *volném pohybu pracovníků*, došlo k určitému pokroku, ale pro harmonizaci právních předpisů a jejich provádění a vymáhání je třeba zvýšeného úsilí.

Určitý pokrok byl dosažen v oblasti *práva na usazování a svobody poskytování služeb*. Celkový soulad je dostatečný, i když v některých oblastech bude zapotřebí další úsilí.

Částečný pokrok Chorvatsko vykázalo v oblasti *volného pohybu kapitálu*. Celkově je harmonizace dostatečná. Je však třeba dalšího úsilí, především pokud jde o boj proti praní peněz a postupy pro nabývání nemovitostí státními příslušníky EU.

Chorvatsko učinilo určitý omezený pokrok v oblasti *veřejných zakázek*. Správní kapacita na všech úrovních systému veřejných zakázek je však nadále nedostatečná. Je zapotřebí vyvinout skutečně značné úsilí k tomu, aby se navrhla strategie harmonizace právních předpisů a aby se posílilo institucionální zázemí.

Pokrok může být uveden v oblasti *společenského práva*. Probíhá harmonizace s *acquis* a byl přijat rozumný časový plán a plán další práce.

V oblasti *práva duševního vlastnictví* bylo dosaženo dobrého pokroku, jak při transpozici právních předpisů, tak i při jejich vymáhání. Dobře postupuje harmonizace s *acquis*, je však zapotřebí dalšího úsilí, zejména v oblasti vymáhání.

Chorvatsko dále dosahovalo určitého pokroku v oblasti *soutěžní politiky*. Existuje však potřeba další harmonizace právních předpisů a posílení správní kapacity, zejména u Úřadu pro hospodářskou soutěž. V této kapitole pokračuje harmonizace s *acquis*, je však třeba výrazného úsilí, zejména pokud jde o restrukturalizaci ocelářství a loďářství v obtížích.

Chorvatsko učinilo určitý pokrok v oblasti *finančních služeb* a harmonizace s *acquis* probíhá dobře. Je třeba vyvinout větší úsilí, zejména pro posílení bankovního dohledu a v nebankovním sektoru Orgánu pro dohled nad finančním sektorem.

Určitého pokroku bylo dosaženo v oblasti *informační společnosti a médií*. Je však třeba vyvíjet další úsilí pro efektivní liberalizaci telekomunikačního trhu, včetně přijetí nového primárního práva a dalšího posílení Agentury. Celkově je možné konstatovat, že Chorvatsko dosáhlo v této kapitole dobrého stupně harmonizace s *acquis*.

Chorvatsko nadále dosahovalo pokroku v oblasti *zemědělství a rozvoje venkova*. Pokud jde o kvalitu a ekologické zemědělství, nacházejí se přípravy v uspokojivé fázi. Dobrého pokroku bylo dosaženo v oblasti rozvoje venkova, i když s ohledem na IPARD je třeba přípravy zesílit. Je třeba výrazného úsilí pro zavedení správních struktur pro zajištění správného provádění společné zemědělské politiky.

V oblasti *rybářství* dosáhlo Chorvatsko určitého pokroku. Mezery přetrvávají v oblastech správy flotil, jejich inspekce a kontroly, strukturálních akcí a státní podpory.

Dobrého pokroku bylo dosaženo v oblasti *bezpečnosti potravin a veterinární a rostlinolékařské politiky*, zejména pokud jde o přijetí rámcových a sekundárních právních předpisů. Je však třeba ještě vyvinout značné další úsilí, včetně posílení správní kapacity a přijetí a provádění strategie pro bezpečnost potravin.

Pokud jde o *dopravu*, Chorvatsko dosahovalo dobrého pokroku při harmonizaci, zejména v oblasti železniční a námořní dopravy. Pracuje na provádění první přechodné fáze evropského společného leteckého prostoru. Aktivně se účastní rozvoje Klíčové regionální dopravní sítě a Dopravní observatoře pro jihovýchodní Evropu (SEETO). Je však třeba ještě vyvinout značné úsilí, včetně zajištění přiměřené správní kapacity ve většině odvětví dopravy.

Pokud jde o oblast *energetiky*, bylo dosaženo dobrého pokroku. Je však třeba vyvíjet další úsilí o harmonizaci s *acquis*, zejména v oblasti energetické účinnosti a budování kapacity pro vymáhání. Jakožto strana smlouvy o energetickém společenství musí Chorvatsko od července 2007 provádět příslušné právní předpisy EU upravující oblast energetiky.

Pokud jde o oblast *daní*, bylo dosaženo jen velmi malého pokroku. Dosažení souladu daňových právních předpisů je velmi vzdálené a je třeba odstranit faktickou diskriminaci u spotřebních daní na cigarety. Je třeba podstatného úsilí pro posílení správní kapacity, zejména pokud jde o IT propojení.

K výraznému pokroku došlo v oblasti *hospodářské a měnové politiky*. Celkový soulad s *acquis* je na dobré úrovni. Je však třeba vyvinout další úsilí, aby se především zajistila nezávislost centrální banky.

Dobrý pokrok byl dosažen v oblasti *statistiky* a základní právní rámec je do značné míry harmonizován. Je však třeba vyvíjet další úsilí, zejména pokud jde o posílení správní kapacity.

K částečnému pokroku došlo u *acquis* v oblasti *sociální politiky a zaměstnanosti*. Bude třeba vynaložit větší úsilí, aby byla dokončena harmonizace a zejména pro posílení správní a vymáhací kapacity.

V oblasti *podniků a průmyslové politiky* dosáhlo Chorvatsko dobrého, avšak nevyváženého pokroku. Bylo dosaženo uspokojivé úrovně souladu. V takových odvětvích, jako je loďařství, byl pokrok omezený.

Dobrého pokroku bylo dosaženo při procesu harmonizace s *acquis* v oblasti *transevropských sítí*.

Rovněž bylo dosaženo pokroku v oblasti *regionální politiky a koordinace strukturálních nástrojů*. Je však třeba ještě vyvinout další úsilí, aby se vytvořily administrativní struktury nezbytné pro správu finanční podpory EU.

Částečný pokrok vykazuje i oblast *soudnictví a základních práv*. Reforma soudnictví postupuje, stále však trvají velké výzvy, zejména v oblasti efektivity soudnictví. K částečnému pokroku došlo v oblasti boje proti korupci, přičemž byly zlepšeny právní předpisy a zaznamenány první výsledky v některých důležitých případech, které řešil USKOK. Korupce je však nadále široce rozšířená a je třeba zesílit úsilí a vytrvat v něm. Celkově je možné konstatovat, že byla přijata opatření pro dodržování základních práv. Je však zapotřebí dalšího úsilí, zejména pokud jde o provádění práv menšin, včetně návratu uprchlíků.

V oblasti *spravedlnosti, svobody a bezpečnosti* Chorvatsko dosáhlo pokroku, hlavně v oblasti správy hranic, migrace a azylu. Je však třeba provádět akční plán pro integrovanou správu hranic a zdokonalit vybavení. Je třeba velkého úsilí pro zajištění správní a vymáhací kapacity, zejména pokud jde o spolupráci mezi jednotlivými složkami, jakož i pro předcházení korupce a boj s organizovanou trestnou činností.

Dobrého pokroku bylo dosaženo v kapitolách *věda a výzkum a vzdělávání a kultura*. V obou případech byla dosažena celkově dobrá míra harmonizace.

Pokud jde o *životní prostředí*, bylo dosaženo dobrého pokroku, zejména v oblastech horizontálních právních předpisů, kvality ovzduší, nakládání s odpadem a chemikáliemi. Je třeba výrazně posílit správní kapacitu, zejména na místní úrovni. V této oblasti je třeba vyvinout komplexní plán, jakož i finanční zdroje, provádění a vymáhání *acquis*.

K dobrému pokroku došlo v oblasti *ochrany spotřebitele a zdraví*. Bylo již dosaženo dobré úrovně souladu. Je však třeba dalšího úsilí pro přizpůsobení právních předpisů ve velkém počtu oblastí a pro jejich řádné provádění a vymáhání.

Chorvatsko dosáhlo dalšího pokroku v oblasti *celní unie*, přičemž příslušné právní předpisy jsou v dostatečné míře v souladu s *acquis*. Přípravy na zlepšení správní kapacity a rozvoj počítačových systémů jsou však stále v rané fázi, zejména pokud jde o IT propojení.

Pokrok trval v oblasti *vnějších vztahů*.

Pokrok trval také v oblasti *zahraniční, bezpečnostní a obranné politiky*, přičemž bylo dosaženo dobré úrovně souladu. Je však třeba posílit provádění a prosazování kontroly zbraní.

K určitému pokroku došlo v oblasti *finanční kontroly*, zejména pokud jde o vnitřní kontrolu veřejných financí. Je však třeba zapotřebí dalšího úsilí. Pokud jde o ochranu finančních zájmů EU, musí se orgány pro koordinaci boje s podvody stát plně funkčními.

Došlo k určitému pokroku v oblasti *finančních a rozpočtových pravidel*.

Bývalá jugoslávská republika Makedonie

Bývalá jugoslávská republika Makedonie učinila určitý pokrok, pokud jde o plnění **politických kritérií**. Časté napětí a problémy při dosahování konstruktivního dialogu mezi důležitými politickými aktéry však podkopaly efektivní fungování politických institucí a vedly ke zpomalení reformy. Částečně bylo dosaženo krátkodobých priorit evropského partnerství.

Provádění rámcové dohody z Ochridu nadále přispívá k upevnění **demokracie a právního státu**. Je však zapotřebí dalšího úsilí pro úplné provádění dohody a upevnění důvěry mezi politickými stranami, jež reprezentují různá etnická společenství. Nezbytné jsou jednak přístup, na kterém se shodnou všechny zúčastněné strany, a jednak ochota ke kompromisu. Důsledněji by se měla prosazovat podstata dohody. Bojkot parlamentu jednou z hlavních opozičních stran, jakož i špatná spolupráce mezi prezidentem a předsedou vlády bránily efektivnímu fungování politických institucí. Nedávný konflikt v parlamentu a napadnutí novináře představují důvod pro vážné obavy a měly by se důkladně vyšetřit.

Pokud jde o *reformu veřejné správy*, je postupně prováděn zákon o státních úřednících. Postupně je prováděn také proces decentralizace a začala jeho druhá fáze, která se týká fiskální decentralizace. Veřejné orgány lépe spolupracují s ombudsmanem. Přípravuje se provádění zákona o policii. Úplné a efektivní provádění policejní reformy – což je hlavní prioritou Evropského partnerství – představuje i nadále vážnou výzvu. Veřejná správa je stále slabá a neefektivní a právní přepisy upravující veřejnou službu jsou málo využívány. Docházelo k svévolnému propouštění úředníků na všech úrovních bez transparentnosti, což narušovalo fungování správy. Je zapotřebí výrazného dalšího úsilí pro vytvoření stabilní a profesionální veřejné služby.

Určitý pokrok byl učiněn při provádění reformní strategie pro *soudní systém*, což je hlavní prioritou Evropského partnerství. Plně funkční je jeden z pěti nově zřízených specializovaných soudních senátů činný v oblasti organizované trestné činnosti. Činnost zahájila justiční akademie a byly zavedeny nové počítačové systémy. Efektivnost soudnictví začíná zvyšovat provádění právních předpisů v oblasti soudních řízení a výkonu soudních rozhodnutí. Celkový dopad reforem byl však zatím omezený. Neschopnost dosáhnout politické dohody o jmenování zbývajících členů soudní rady snížila schopnost této rady posílit nezávislost a nestrannost soudnictví. Tento stav také způsobil zpoždění klíčových prvků reformy, jako je zřízení správního soudu. Je třeba přijmout právní předpisy o státním zastupitelství, nedostatečné jsou také rozpočty soudů. Zapotřebí je dalšího úsilí k zajištění plné nezávislosti, účinnosti a odpovědnosti soudů. Je zapotřebí začít vést záznamy o provádění nedávných reforem.

Určité výsledky přináší provádění nového právního a institucionálního rámce pro *boj proti korupci*. Došlo k určitému počtu trestních stíhání a obvinění v závažných případech. Zlepšuje se spolupráce mezi donucovacími orgány. Korupce je však široce rozšířená a představuje velmi závažný problém. Je zapotřebí ucelený přístup týkající se všech sektorů a úplné provádění právních předpisů upravujících boj proti korupci.

Celkově došlo ke zlepšení v oblasti *lidských práv a ochrany menšin*, včetně vztahů mezi jednotlivými etniky. Je zapotřebí podniknout další kroky pro provádění rámcové dohody z Ochridu, jako je např. přijetí strategie na rovnoměrné zastoupení etnických společenství ve veřejné správě. Je zapotřebí dále posílit důvěru mezi etnickými společenstvími, zejména řešením sociální a ekonomických obtíží, jimž čelí všechny menšiny. K malému pokroku došlo v otázce situace *romské* menšiny, která je stále konfrontována s obtížnými bytovými podmínkami a diskriminací, zejména v oblasti vzdělávání, sociální ochrany, zdravotnictví, bydlení a zaměstnanosti.

Je třeba přijmout opatření proti *špatnému zacházení* se zadrženými osobami, zejména pokud jde o spolupráci mezi ombudsmanem a ministerstvem vnitra. Zachycování sdělení je nyní předmětem právního rámce. Pokud jde o *svobodu vyznání*, byl přijat nový zákon, který umožňuje registraci náboženských institucí. Co se týče *práv žen*, byly přijaty některé další kroky pro vytvoření rovných příležitostí. Ochranu žen proti všem formám násilí je však třeba posílit. Urychleno musí být provádění opatření na ochranu práv dětí. Je třeba rozvinout rozsáhlý sociální dialog.

Pokud jde o *regionální záležitosti a mezinárodní závazky*, Bývalá jugoslávská republika Makedonie se nadále aktivně účastnila regionální spolupráce a podporovala Proces spolupráce v jihovýchodní Evropě (SEECP), Radu pro regionální spolupráci (RCC), jakož i novelizovanou Středoevropskou dohodu o volném obchodu (CEFTA). Makedonie udržovala plnou spolupráci s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii (ICTY). Byl přijat zákon o spolupráci s ICTY. Pro přípravu projednání věcí, jež mají být navraceny ICTY zpět národnímu soudnictví, je nezbytné lepší fungování justičních institucí. V rámci procesu o statusu Kosova zachovávala země konstruktivní postoj. Co se týče Mezinárodního trestního soudu, není dvoustranná dohoda o imunitě se Spojenými státy v souladu s příslušným společným postojem EU a jejími hlavními zásadami.

Bývalá jugoslávská republika Makedonie udržovala se státy západního Balkánu dobré vztahy. Je zapotřebí obnovit úsilí, aby se díky konstruktivnímu přístupu a pod dohledem OSN, v rámci rezolucí Rady bezpečnosti OSN 817/93 a 845/93, sjednalo s Řeckem vzájemně přijatelné řešení otázky názvu, což přispěje k regionální spolupráci a dobrým sousedským vztahům. Je třeba se zdržet činností, které by mohly negativně ovlivnit dobré sousedské vztahy.

Hospodářství Bývalé jugoslávské republiky Makedonie zaznamenalo výrazně zrychlený růst. Byla zachována makroekonomická stabilita a dále pokročily strukturální reformy, velkou příčinou obav však je trvání velmi vysoké nezaměstnanosti. Slabost institucí a nedostatky právního státu stále brání hladkému fungování tržního hospodářství a negativně ovlivňují podnikatelské klima.

Co se týče **hospodářských kritérií**, je Bývalá jugoslávská republika Makedonie dosti pokročilá a dále se posunula na cestě k fungujícímu tržnímu hospodářství. Měla by být schopna vypořádat se ve střednědobé perspektivě s konkurenčními tlaky a tržními silami v rámci Unie, a to za předpokladu, že důsledně provede svůj celkový reformní program zaměřený na zmenšení výrazných strukturálních slabin.

Země dosahuje obecného konsensu ohledně základů hospodářských politik. V důsledku vhodné kombinace politik byla udržena makroekonomická stabilita a předvídatelnost. Zlepšil se výkon země, pokud jde o hospodářský růst, ačkoliv růst by mohl být ještě větší. Inflace zůstala nízká. Běžný účet platební bilance byl téměř vyrovnaný. Nezaměstnanost je však stále dosti vysoká. Příliv PZI zůstal relativně nízký, po výrazném přílivu v roce 2006, který byl zapříčiněn privatizací. Veřejné orgány aktivněji zasahovaly do ekonomiky, a to snížením daňového břemene, zlepšením výběru daní a zvýšením výdajů. Avšak stav rozpočtových účtů byl udržován téměř vyrovnaný. Zvýšila se míra výběru daní díky vyššímu výběru a lepším sazbám. Došlo k dalšímu snížení relativně nízké úrovně veřejného dluhu, což vedlo k dalšímu snížení vnější zranitelnosti země. Liberalizace cen a obchodu je ve velké míře dokončena a trvala privatizace státních podniků. Zkrácena byla konkursní řízení a zrychlil se zápis majetku. Zvýšila se míra finančního zprostředkování a byl posílen dohled nad finančním sektorem. Za účelem zvýšení kvality lidských zdrojů a modernizace infrastruktury země byla navíc přijata další opatření. Hospodářská integrace s EU je na dobré úrovni.

Fungování tržní ekonomiky však stále brzdí slabost institucí. Problematickou oblast představuje soudnictví a orgány regulace a dohledu někdy postrádají nezbytnou nezávislost a zdroje pro efektivní plnění svých úkolů. Stupeň právní jistoty je stále nízký a nedostatky správy jsou překážkou řádného fungování veřejné správy a negativně ovlivňují podnikatelské prostředí. Trh práce funguje i nadále špatně. Rozsáhlý sektor šedé ekonomiky, jenž je podporován trvalými nedostatky při vynucování práva a nedostatky regulačního rámce, omezuje schopnost vlády provádět ekonomické politiky a nepříznivě ovlivňuje podnikatelské prostředí.

Bývalá jugoslávská republika Makedonie vyvinula další úsilí k tomu, aby zlepšila svou **schopnost převzít závazky vyplývající z členství**. K určitému pokroku došlo při plnění krátkodobých priorit evropského partnerství. Země stále čelí značným nedostatkům spočívajícím v provádění a efektivním vymáhání právních předpisů. Chybí odpovídající lidské a finanční zdroje pro řádné provádění DSP. Velký rozsah propouštění kvalifikovaného personálu, jenž následoval po politických změnách, bránil úsilí o zlepšení správní kapacity.

V oblasti *volného pohybu zboží* došlo k určitému pokroku v záležitosti posilování správní kapacity a harmonizaci právních předpisů s *acquis*, jež však zůstává v rané fázi. Totéž platí i o oblasti *volného pohybu pracovníků a práva na usazování a svobody poskytování služeb*. Pokrok v oblasti *volného pohybu kapitálu* byl velmi omezený. Harmonizace právních předpisů postupuje pomalu a neexistuje odpovídající správní kapacita pro provádění právních předpisů proti praní špinavých peněz.

Došlo k pokroku v oblasti *veřejných zakázek*, v níž harmonizace právních předpisů s *acquis* postupuje rychle. Avšak správní kapacita na úrovni zadavatelů není dostatečně rozvinutá. V oblasti *společensvého práva* došlo k podstatnému pokroku, přičemž harmonizace je nyní mírně pokročilá. K určitému pokroku došlo v oblasti *práva duševního vlastnictví*, zejména pokud jde o harmonizaci právních předpisů v oblasti *práv průmyslového vlastnictví* a zachycování padělaných výrobků na hranicích. Správní kapacita je však stále nedostačující, aby bylo dosaženo řádného vymáhání práva, a je zapotřebí silné politické vůle pro omezení pirátství.

Pokrok je možné konstatovat v oblasti *hospodářské soutěže* včetně oblasti státních podpor. Právní předpisy jsou nyní většinou v souladu s *acquis* a byla posílena kapacita a nezávislost Antimonopolního úřadu. Je zapotřebí dalšího úsilí pro zvýšení veřejného povědomí o výhodách soutěžní politiky a pochopení kontrolního systému ze strany orgánů poskytujících státní podporu. Právní úpravu zón technologického průmyslového rozvoje je třeba novelizovat, aby byla v souladu s *acquis*.

K určitému pokroku došlo v oblasti *finančních služeb*. Právní předpisy je však třeba dále zlepšovat, zejména pokud jde o pojištění a sektor cenných papírů. Další pozornost vyžaduje problém nepojištěných vozidel. Nedostatečná je správní kapacita a záruky funkční nezávislosti orgánů dohledu v nefinančním sektoru.

Pokroku bylo dosaženo při harmonizaci právních předpisů s *acquis* a posilování hospodářské soutěže v oblasti *informační společnosti a médií*. V oblasti elektronické komunikace však země stále porušuje svoje závazky plynoucí z dohody o stabilizaci a přidružení. Ve všech sektorech zůstává provádění a vynucování právních předpisů slabé, přičemž není dostatečně zajištěna nezávislost regulačních orgánů.

V oblasti *zemědělství a rozvoje venkova* došlo k určitému pokroku v rozvoji politiky, ale harmonizace je stále v rané fázi. Dosažený pokrok v oblasti *bezpečnosti potravin, veterinární a rostlinolékařské politiky* byl skromný. Správní kapacita, jak v otázce počtu, tak i kvalifikace personálu není přiměřená pro zajištění řádného provádění *acquis*.

Došlo k pokroku v oblasti harmonizace v *dopravní politice*. Bývalá jugoslávská republika Makedonie ratifikovala Dohodu o společném evropském leteckém prostoru. Aktivně se účastní rozvoje Klíčové regionální dopravní sítě a Dopravní observatoře pro jihovýchodní Evropu (SEETO). Administrativní kapacita všech sektorů je však nadále nedostatečná. K určitému pokroku došlo při harmonizaci právních předpisů upravujících vnitřní trh s *energií* a obnovitelné zdroje energie. Jakožto strana smlouvy o energetickém společenství musí země provádět příslušné právní předpisy EU upravující oblast energetiky. Správní kapacita pro vymáhání právních předpisů upravujících energetickou účinnost a ochranu před radiací není dostatečná. Měla by se posílit nezávislost energetického regulačního orgánu.

Pokud jde o oblast *daní*, jsou právní předpisy upravující nepřímé daně dosti harmonizované, značné nesrovnalosti existují v oblasti přímých daní. Došlo k pokroku v posilování správní kapacity. Je však třeba vyvinout další úsilí, aby se zajistilo provádění a vymáhání příslušných právních předpisů.

V oblasti harmonizace *hospodářské a měnové politiky* lze vykázat jen omezený pokrok. Přípravy v této oblasti však již probíhají. Pokud jde o *statistiku*, byly v přednostních oblastech učiněny velké kroky. Bude však třeba vynaložit větší úsilí, aby se posílila správní kapacita.

Pokud jde o *acquis* v oblasti *sociální politiky a zaměstnanosti*, došlo k určitému pokroku v oblasti rozvoje strategií. Z důvodu nedostatečné politické vůle a správní kapacity je však pokrok při provádění těchto politik omezený. Došlo k pokroku v určitých částech oblasti *podniků a průmyslové politiky*, zejména pokud se týče podpory malých podniků. Pokud jde o transevropské sítě, účastní se země na regionálních iniciativách a harmonizace dosti pokročila. Velkou výzvou zůstává harmonizace infrastruktury. Pokrok byl dosažen v oblasti *regionální politiky a koordinace strukturálních nástrojů*. Je však stále zapotřebí podstatného úsilí pro zřízení institucionální a správní kapacity na ústřední a místní úrovni.

Určitého pokroku bylo dosaženo v oblasti *soudnictví a základních práv*. Orgány vyvinuly další úsilí pro boj s korupcí a toto úsilí začalo přinášet úspěchy. Velkou výzvou však stále zůstává zajištění nezávislosti a efektivit soudnictví. Postup v boji s korupcí stále není příliš ucelený. Právní předpisy přijaté v této oblasti jsou dostatečné, nutné je však jejich další uplatňování a specifická alokace zdrojů, což bude vyžadovat trvalou politickou vůli.

V oblasti *spravedlnosti, svobody a bezpečnosti* byly přijaty základní právní předpisy a z velké části také prováděcí právní předpisy. Zapotřebí je dalšího úsilí k zajištění aktivní politiky navracení a harmonizace azylových postupů s evropskými standardy. V oblasti policejní spolupráce a boje proti organizované trestné činnosti, jež je i nadále vážným problémem, došlo k nevyváženému pokroku. Zaznamenána byla zadržení velkého množství drog. V oblasti obchodování s lidmi došlo k nedostatečnému pokroku. V souvislosti s bojem proti organizované trestné činnosti ještě nebyl zaveden integrovaný zpravodajský systém, který mají využívat jednotlivé orgány. Spolupráci mezi jednotlivými orgány je zapotřebí posílit i v souvislosti s bojem proti terorismu.

Orgány posílily svoji funkční kapacitu v některých oblastech, a to zejména na ústřední úrovni. Správní kapacita na místní úrovni zůstává celkově slabá. V oblasti správy hranic a Schengenu je potřeba vytvořit komunikační síť, zajistit technické vybavení a odbornou přípravu. K dobrému pokroku došlo při zavádění biometrických pasů. Celkově je možné konstatovat, že je třeba dále zlepšovat bilanci provádění a vymáhání, zejména pokud jde o boj proti korupci a organizované trestné činnosti, jež jsou i nadále závažnými problémy. Bývalá jugoslávská republika Makedonie ještě není dostatečně připravena na provádění *acquis* v oblasti *spravedlnosti, svobody a bezpečnosti*.

V oblasti *vědy a výzkumu* došlo při harmonizaci k malému pokroku a kapacita vědeckých institucí je stále slabá. Země přijala opatření, jež posílila harmonizaci v oblasti *vzdělávání a kultury*. Zdroje určené k jejich provádění však nejsou dostatečné. Země by měla pokračovat ve svých přípravách na zabezpečení budoucí účasti na programech Společenství, jako jsou například Celoživotní vzdělávání a Mládež v akci. Pokroku bylo dosaženo při rozvíjení právního rámce v oblasti *životního prostředí*, ale proces provádění právních předpisů se stále ještě nachází v počátečním stádiu, a to zejména v oblastech, které si vyžadují značné investice. Správní kapacita a finanční zdroje jsou stále nedostatečné. Určitého pokroku bylo

dosaženo v oblasti *ochrany spotřebitele a zdraví*, jak v harmonizaci právních norem, tak i ve vytváření institucionální kapacity pro ochranu spotřebitele a zdraví. Zapotřebí je více lidských a finančních zdrojů, aby bylo umožněno plné provádění právních předpisů, strategií a akčních plánů.

V oblasti *celní unie* lze vykázat podstatný pokrok. Pokud jde o administrativní kapacitu, došlo k významnému pokroku v oblasti boje s nezákonným obchodem a korupcí a výběru daní. Celkově je třeba, aby celní správa pokračovala ve svém úsilí o modernizaci.

Došlo k určitému pokroku v oblastech *vnějších vztahů a zahraniční, bezpečnostní a obranné politiky*. Správní a institucionální kapacita dosud není dostatečná, aby zemi umožnila plně se zapojit do politik EU v těchto oblastech.

Pokrok v oblasti *finanční kontroly* byl omezený na veřejnou vnitřní finanční kontrolu. Správní kapacita odpovědných institucí stále není odpovídající pro plnění závazků plynoucích z *acquis*. V oblasti *finančních a rozpočtových předpisů* nedošlo k žádnému konkrétnímu pokroku. V přiměřené době je stále třeba ustanovit odpovídající koordinační struktury, prováděcí pravidla a také posílit správu.

Černá Hora

Pokud jde o **politická kritéria**, Černá Hora dosáhla určitého pokroku. Dále se věnovala hlavním prioritám evropských partnerství, avšak větších výsledků je třeba teprve dosáhnout, zejména pokud jde o správní kapacitu a boj s korupcí. Černá Hora dosáhla dalšího pokroku při vytváření nezbytného právního rámce a institucí po získání nezávislosti. V říjnu 2007 přijal parlament ústavu, jež je z velké části v souladu s evropskými standardy. Musí pokračovat úsilí o nalezení širší shody o základních rysech budování státu.

Určitého pokroku bylo dosaženo v oblasti **demokracie a právního státu**. Černá Hora dosahovala dalšího pokroku ve správní a právní reformě. Černá Hora dosáhla určitého pokroku při řešení hlavních priorit evropského partnerství a posilování své správní kapacity. Výsledky však byly doposud spíše omezené a Černá Hora ještě nedosáhla trvalých výsledků reform. Soudní reforma teprve začíná.

Parlament a vláda se přizpůsobily požadavkům vyplývajícím z nezávislosti. Pokračovaly ve zlepšování své efektivnosti. Parlament začal provádět jednacích řád, který byl přijat v roce 2006, čímž dosáhl lepší organizace práce a posílil svoji správní kapacitu. Zlepšily se kontrolní funkce parlamentu. Mírně byl posílen výbor pro evropskou integraci, avšak stále postrádá efektivnost a zaměření. Zlepšit je třeba celkovou kapacitu parlamentu. Vláda byla reorganizována a pokračovalo posilování nových institucí, se zaměřením na reformu resortů obrany, zahraničních záležitostí a vnitra. Avšak efektivnost vlády, zejména pokud jde o provádění právních předpisů, musí být dále posílena.

Reforma *veřejné správy* pokračovala, ale veřejná správa je dále slabá a neefektivní. Bude zapotřebí dalšího úsilí pro zajištění nestrannosti veřejné správy a posílení její kapacity. Zlepšila se koordinace v evropských záležitostech. Pokračovaly přípravy na provádění DSP. Zaměstnanci včetně nových pracovníků v klíčových vládních orgánech a jiných agenturách musí být dobře vyškolení, aby byli schopni řešit nejen otázky koordinace, ale i všechny priority v rámci procesu provádění, které se týkají závazků vyplývajících z evropského partnerství a DSP.

Při reformě *soudnictví* bylo dosaženo určitého pokroku. Ústava posiluje nezávislost soudnictví zřízením nového orgánu, soudní rady, jež má pravomoc jmenovat a odvolávat soudce. Vláda přijala strategii pro reformu soudnictví pro období 2007–2012. Došlo k posílení školení soudců a státních zástupců. Je však třeba přijmout právní předpisy pro zajištění nezávislosti a odpovědnosti soudců a státních zástupců. Parlament má stále ještě nevhodný vliv na jmenování a povyšování soudců. Probíhá předsoudní řízení týkající se deportace a zmizení více než 80 bosenských civilistů v roce 1992, což vyvolává obavy s ohledem na délku trvání tohoto řízení. Uspokojivá stále ještě není efektivnost soudnictví a počet nevyřízených případů, jak civilních, tak i trestních se snížil jen mírně.

Korupce je široce rozšířená a představuje velmi závažný problém. Přijetí první zprávy Národní komise, jež byla zřízena pro řešení problému korupce, může být považováno za první krok, avšak vymáhání je stále problémem. Financování politických stran a volebních kampaní není transparentní. Přetrvávají mezery v právních předpisech upravujících konflikt zájmů státních úředníků. Velké nebezpečí korupce je v oblastech výstavby a využívání pozemků, privatizace, koncesí a veřejných zakázek. Je zapotřebí okamžité činnosti, aby bylo dosaženo výsledků v boji proti korupci, zejména v oblasti korupce na vyšších místech. Posílena musí být schopnost mezinárodní spolupráce v oblasti soudnictví a policie.

Pokud jde o *lidská práva a ochranu menšin*, došlo od vyhlášení nezávislosti k pokroku při vytváření nezbytného rámce. Černá Hora byla v květnu 2007 přijata za člena Rady Evropy. V ústavě uznává nadřazenost mezinárodního práva týkajícího se lidských práv. Existují závazky v oblasti retroaktivního používání právních předpisů upravujících lidská práva, ale je třeba ujasnit jejich přesný právní status. Právní předpisy a praxe v oblasti sociálních práv jsou z velké části v souladu s ustanoveními novelizované Evropské sociální charty. Určitého pokroku bylo dosaženo při zlepšování práv žen a dětí. Ochranu žen proti všem formám násilí je však třeba posílit. Pokračovala restituce znárodněného majetku, avšak je mnoho stížností na způsob jejího provádění. Činnost ombudsmana při ochraně lidských práv a výkonu funkce kontrolora veřejné správy musí být posílena.

V květnu 2007 Černá Hora přistoupila k Rámcové úmluvě o ochraně národnostních menšin i k Evropské chartě regionálních a menšinových jazyků. Složitá otázka definice menšin a menšinových jazyků je jen částečně řešena zákonem o právech národnostních menšin z roku 2006. Ústava je dobrým právním základem pro ochranu práv menšin. Podmínky uprchlíků a vyhnaných osob, včetně Romů, jsou důvodem k vážným obavám. Zejména romské obyvatelstvo je stále konfrontováno s obtížnými bytovými podmínkami a diskriminací, zejména v oblasti vzdělávání, sociální ochrany, zdravotnictví, bydlení a zaměstnanosti.

Občanská společnost je nestabilní a trvá napětí mezi vládními orgány a nevládními organizacemi.

Pokud jde o *regionální záležitosti a mezinárodní závazky*, země se dále aktivně účastní na regionální spolupráci. Spolupráce s ICTY je nadále uspokojivá. Černá Hora od nezávislosti dále přebírala mezinárodní závazky. V lednu 2007 se Černá Hora stala členem hlavních mezinárodních finančních institucí. Jednání o přistoupení ke Světové obchodní organizace pokračují rychle. Černá Hora se zavázalo k regionální spolupráci v jihovýchodní Evropě a stala se v květnu 2007 členem Procesu spolupráce v jihovýchodní Evropě (SEECP) a účastní se Rady pro regionální spolupráci (RCC). Ratifikovala novelizovanou Středoevropskou dohodu o volném obchodu (CEFTA) a má dobré vztahy se svými sousedy. Většina otázek týkajících se Srbska a plynoucích z nezávislosti byla vyřešena.

V říjnu 2006 Černá Hora notifikovala ratifikaci Římského statutu Mezinárodního trestního tribunálu. Avšak dvoustranná dohoda o imunitě se Spojenými státy podepsaná v dubnu není v souladu s příslušným společným postojem EU a jejími hlavními zásadami.

Hospodářství Černé Hory nadále rychle rostlo a zlepšila se makroekonomická stabilita, ačkoli nadále trvají hrozby, plynoucí zejména z velkého schodku běžného účtu, který je v současnosti z velké části vyrovnáván důležitým přílivem PZI. I když byly prováděny strukturální reformy, řádné fungování tržního hospodářství nadále omezují slabé kapacity institucí a nedostatky v oblasti právního státu.

Pokud jde o **hospodářská kritéria**, učinila Černá Hora další pokrok směrem k fungujícímu tržnímu hospodářství i když pomalejší rychlostí. Je zapotřebí velkých reforem, které by umožnily vyrovnat se v dlouhodobém období s konkurenčním tlakem a tržními silami v rámci Unie.

Zlepšila se celková makroekonomická stabilita. Rychlý hospodářský růst napomáhal vytvářet pracovní místa, přičemž inflace zůstala oslabená. Hospodářskou činnost podpořil velký příliv zahraničních investic. Prováděna byla obezřetná politika fiskální konsolidace, jež vedla k trvajícímu rozpočtovému přebytku. Pokračovala reforma systému důchodového zabezpečení. Rychle rostla činnost finančních zprostředkovatelů. Zavedeny byly nové mechanismy pro posílení transparentnosti procesu privatizace. Nová právní úprava insolvence společností usnadnila odchod z trhu. Státní podpora je i nadále omezena na některá ujednání týkající se období po privatizaci. Pokračovala reforma veřejných služeb. Obchodní otevřenost a proces harmonizace s pravidly WTO podpořily další ekonomickou integraci s EU.

Existují však některé hrozby pro makroekonomickou stabilitu, plynoucí zejména z rozsáhlého vnějšího deficitu. Nárůst cen energií vedl k diskusi uvnitř státu, za účasti vlády, o energetické politice Černé Hory a plánované privatizaci dodavatelů energie. Velmi skromný byl růst průmyslové produkce. Získat živnostenské povolení a vymáhat smlouvy je stále velmi drahé a časově náročné. Více úsilí je třeba pro zlepšení sektoru finančních služeb, včetně novelizace a provádění zákona o bankách, zřízení orgánu pro dohled nad pojišťovnami a leasingovými společnostmi. Kromě toho signalizuje velmi vysoký růst spotřebitelských úvěrů a cen nemovitostí zvětšení makroekonomické a finanční nerovnováhy. I když se nezaměstnanost snížila, zůstává vysokou. Současně rostoucí pracovní náklady dále snižovaly konkurenceschopnost země. Rozsáhlý sektor šedé ekonomiky, jenž je podporován trvalými nedostatky při vynucování práva a nedostatky regulatorního rámce, omezuje schopnost vlády provádět ekonomické politiky a nepříznivě ovlivňuje podnikatelské prostředí.

Země učinila určitý pokrok při harmonizaci s **evropskými normami** a posilování svojí správní kapacity, což vedlo k podpisu Dohody o stabilizaci a přidružení s EU. K dobrému pokroku došlo v oblastech jako jsou cla a daně, hospodářská soutěž, veřejné zakázky, volný pohyb kapitálu a zemědělství, zatímco v oblasti sociální politiky a zaměstnanosti, energetiky, jakož i spravedlnosti, svobody a bezpečnosti byl pokrok stále omezený. Je třeba posílit proces harmonizace právních předpisů a kontroly kompatibility nových právních předpisů s právními předpisy EU. Celková správní kapacita země je stále slabá.

Pokud jde o **vnitřní trh**, byl zlepšen institucionální rámec v *oblasti volného pohybu zboží*, nebyl však dokončen. Lidské a věcné zdroje nejsou na evropské úrovni a harmonizace práva ochrany spotřebitele je v rané fázi.

Černá Hora provádí liberální politiku v oblasti *pohybu služeb*, je však třeba podstatně posílit finanční dohled. Právní rámec upravující finanční sektor vykazuje nedostatky v oblasti řízení společností a správy rizika. V oblasti *práva na usazování* došlo k malému pokroku; stále trvají nadměrné bariéry při vytváření podniků a systém živnostenských povolení je restriktivní. V oblasti *volného pohybu kapitálu* probíhají přípravy na provádění DSP.

Právní předpisy v oblasti *cel* jsou z velké části v souladu se závazky plynoucími z DSP. Další harmonizace je zapotřebí v oblasti pravidel původu, tranzitních postupů, určování celní hodnoty a boji proti korupci a pašování. Černá Hora přijala právní předpisy, které stanovují uzavření bezcelních obchodů na pozemních hranicích ke konci roku 2007. Provádění tohoto opatření bude muset být pečlivě sledováno. Došlo ke snížení celních poplatků a tyto byly uvedeny do souladu s požadavky WTO. Určitý pokrok byl zaznamenán v oblasti *přímého zdanění*, harmonizace předpisů v oblasti zdanění společností a nepřímého zdanění však stále zaostává. Trvá podstatný prostor ke zlepšení správní kapacity.

Postupují celkové přípravy v oblasti *hospodářské soutěže*. Černá Hora musí dále zlepšit svůj právní rámec a zřídit nezávislý orgán pro hospodářskou soutěž a státní podpory.

K pokroku došlo v oblasti systému *veřejných zakázek*, je však třeba posílit kapacitu a organizaci, aby bylo možné provádět efektivní podporu a monitorovat sektor.

Celkově je pokroku stále třeba dosáhnout v oblasti ochrany *práv duševního vlastnictví*, zejména s ohledem na slabou institucionální kapacitu, nízkou úroveň jejich vymáhání, vysoký stupeň pirátství a padělání a nízké povědomí veřejných orgánů a dalších aktérů.

Pokud jde o evropské normy v *sociální politice*, je zapotřebí přijmout právní předpisy a strategie pro posílení ochrany zranitelných skupin. Je zapotřebí posílit soulad s evropskými normami v *politice zaměstnanosti*, zejména s ohledem na pracovněprávní předpisy a odborné vzdělávání. K určitému pokroku došlo v oblasti tripartitního sociálního dialogu v rámci Hospodářské a sociální rady, je však třeba ujasnit její mandát a pravidla o zastoupení.

Pokroku bylo dosaženo v oblasti *vzdělávání*, zejména pokud jde o právní rámec a první pokusy o decentralizaci silně centralizovaného vzdělávacího systému. Je zapotřebí úsilí, aby byla zahrnuta občanská společnost a zvýšena dostupnost vzdělávání.

Pokud jde o *sektorální politiky*, dosáhla Černá Hora malého pokroku při provádění priorit evropského partnerství v oblasti *průmyslu a MSP*. Je zapotřebí strategického hodnocení otázky, kde jsou konkurenční výhody a kde potřeby restrukturalizace, jakož i otázky nezbytného vývoje právních předpisů v oblasti trhu práce, energetiky a politiky ochrany životního prostředí, zjednodušení administrativy a transparentnosti.

Je třeba posílit úsilí v oblasti *zemědělství* a bezpečnosti potravin, jakož i *veterinárních a rostlinolékařských otázek*. V oblasti *rybářství* je třeba posílit kapacitu inspekce a kontroly.

Určitého pokroku bylo dosaženo v oblasti harmonizace se normami EU v sektoru *životního prostředí*, přičemž další harmonizace pokračuje. Je však zapotřebí dalšího úsilí pro zlepšení provádění a vymáhání těchto předpisů. Zvláštní pozornost vyžaduje posílení správní kapacity.

Černá Hora dosáhla pokroku v *dopravní* oblasti. Pracuje na provádění první přechodné fáze evropského společného leteckého prostoru. Aktivně účastní rozvoje Klíčové regionální dopravní sítě a Dopravní observatoře pro jihovýchodní Evropu (SEETO). Je však třeba, aby vláda přijala novou národní strategii rozvoje dopravy. Správní kapacita v této oblasti musí být dále posílena.

Určitého pokroku bylo dosaženo v sektoru *energetiky*, byl však nevyvážený. Značné nedostatky trvají v energetické infrastruktuře a právním a institucionálním rámci. Zásobování elektrinou stále představuje závažný problém. Bude zapotřebí dalšího úsilí pro dokončení a přijetí energetické strategie a dokončení reformy v této oblasti. Jakožto strana smlouvy o energetickém společenství musí Černá Hora provádět příslušné právní předpisy EU upravující oblast energetiky.

Určitého pokroku bylo dosaženo v oblasti *informační společnosti a médií*. Pro účinnou liberalizace trhu s elektronickou komunikací a harmonizaci s *acquis* v oblasti služeb informační společnosti je zapotřebí právní opatření. I když orgán pro rozhlasové a televizní vysílání se stal plně funkčním a je nezávislý, musí být posílena jeho kapacita. Černá Hora ještě neratifikovala Úmluvu UNESCO o kulturní rozmanitosti a nepodepsala a neratifikovala Úmluvu Rady Evropy o přeshraničním televizním vysílání. Přípravy v této oblasti se nacházejí v rané fázi.

Pokud jde o *finanční kontrolu*, nacházejí se veřejná vnitřní finanční kontrola a externí audit v raných fázích vývoje, přičemž nezávislost Státního kontrolního úřadu je třeba posílit přiměřenými prostředky.

Omezený pokrok lze vykázat v oblasti *statistiky*. Kapacita je stále slabá a trvají velké nedostatky u koordinace a zdrojů statistické infrastruktury. Prioritou se musí stát vyvinutí spolehlivé oficiální statistiky.

V oblasti ***spravedlnosti, svobody a bezpečnosti začala*** Černá Hora vyvíjet právní a institucionální rámec, je však třeba vykonat mnohem více. Podepsány byly dohoda o usnadnění vydávání víz a readmisní dohoda mezi Černou Horou a Evropským společenstvím. V období od získání nezávislosti musí Černá Hora i nadále zlepšovat svoje implementační kapacity, pokud jde o její vlastní víza a postupně zavádět normy EU. Je nutné, aby byly vydávány biometrické pasy odpovídající normám EU. Malý pokrok byl zaznamenán v oblastech *pohraniční policie, azylu a migrace*, zde je zapotřebí dalšího úsilí.

Praní špinavých peněz je i nadále závažným problémem. Policejní kapacity jsou omezené a stále ještě neexistuje řádné monitorování finančních transakcí mimo bankovní systém, zejména pokud jde o nemovitosti a zahraniční investice. Určitý pokrok bylo možné zaznamenat v boji proti pašování *drog*, tato záležitost však i nadále představuje závažný problém.

Jistého pokroku bylo dosaženo v oblasti reorganizace *policie*. Avšak trvá nutnost zvyšovat odbornost policie prostřednictvím specializované odborné přípravy a vývoje nástrojů na získávání informací a analýzu rizik. V boji proti *organizované trestné činnosti* Černá Hora stále zaostává. Organizovaná trestná činnost zůstává závažným problémem a je zapotřebí velkého úsilí pro jeho řešení. Probíhá reforma právních předpisů v oblasti boje proti *obchodování s lidmi*. Černá Hora zůstává zejména cílovou a tranzitní zemí.

Situace v oblasti *ochrany údajů* nadále vyvolává vážné obavy. Zákon o ochraně osobních údajů nebyl dosud přijat. Stávající právní předpisy neodpovídají prioritě evropského partnerství a stále ještě neexistuje nezávislý orgán dozoru.

Srbsko

Srbsko dosáhlo určitého pokroku při plnění **politických kritérií** v rámci evropského partnerství. Parlamentní volby se konaly v lednu 2007 a jejich průběh byl v souladu s mezinárodními normami. V následujícím období se však vyostřily rozpory mezi politickými stranami. Celkově to vedlo ke zpomalení tempa reform. Otázka Kosova byla i nadále ústředním tématem politiky. Nacionalistická rétorika je i nadále silná a negativně ovlivnila politické klima. Po několika měsících nejistoty byla v květnu 2007 sestavena nová reformně orientovaná vláda. V rámci spolupráce s ICTY dosáhla rychle pozitivní výsledky, díky čemuž mohla Komise ukončit jednání o Dohodě o stabilizaci a přidružení. Než bude Srbsko moci podepsat DSP, musí ještě splnit svůj mezinárodní závazek, tj. plně spolupracovat s ICTY.

V Srbsku *se musí dále posilovat demokracii a právní stát*. Určitého pokroku bylo dosaženo v procesu provádění nové ústavy, která nabyla platnosti v listopadu 2006. Ústavní zákon sice byl přijat, avšak je třeba provést několik ustanovení v souladu s evropskými normami, a to zejména v oblasti soudnictví.

Činnost *parlamentu* komplikovala politická situace. První zasedání parlamentu po jeho inauguraci bylo odročeno a konalo se téměř o tři měsíce později z důvodu zdoluhavého procesu jednání o sestavení vlády. Časové odklady při sestavování vlády a ostré politické rozpory měly negativní vliv na činnost parlamentu.

V období po konání parlamentních voleb vyvíjela udržovací vláda jen malou aktivitu. Nová vláda se ve svém programu zaměřila na evropskou integraci, ale dosáhla smíšených výsledků. Vláda v srpnu 2007 přijala akční plán harmonizace s *acquis* v úsilí o urychlení procesu reform. Srbská administrativa se účastnila jednání o DSP profesionálním způsobem, což pomohlo zlepšit soulad mezi různými ministerstvy a agenturami. Koordinaci politik je však nutno dále zlepšovat. Co se týče místní správy, je třeba v plné míře rozvinout právní rámec.

Kapacita v oblasti *veřejné správy je celkově dostačující*. Na celostátní úrovni byl jmenován ochránce lidských práv (ombudsman) a vláda nyní musí přijmout všechna potřebná opatření s cílem zajistit řádné fungování jeho úřadu. V zájmu zajišťování potřebného dohledu a vymáhání právních závazků je zapotřebí posílit regulační orgány. V zájmu budování nestranné, spolehlivé a efektivní státní služby na vládní a nižších úrovních na základě profesionálních kritérií kariérního postupu, je nevyhnutelné pokračovat v procesu reform.

V souvislosti s *civilním dohledem nad vojenskými silami*, který představuje stěžejní prioritu partnerství, došlo ke zlepšení, přičemž důraz musí být položen na zajištění účinnosti parlamentní kontroly a finančního dohledu. Z širšího pohledu je ještě potřebné přijmout mnoho právních předpisů a v oblasti obrany se podle ústavy očekává zavedení nového upraveného právního rámce.

Reforma *soudnictví*, která rovněž představuje klíčovou prioritu partnerství, nepokračuje dostatečně rychle a očekává se zavedení nového právního rámce. Ústava a ústavní zákon v současnosti umožňují politicky ovlivnit jmenování soudců. Dosud nebyl zřízen odvolací ani správní soud a ústavní soud nepracoval od října 2006. V zájmu zajištění nezávislosti a efektivního fungování soudnictví musí být přijata další právní a řídicí opatření.

Opatření přijatá v rámci boje *proti korupci* zahrnují schválení akčního plánu provádění národní strategie boje proti korupci. V několika případech došlo k úspěšnému trestnímu stíhání trestných činů korupce. Korupce je však stále rozšířená a představuje závažný problém. Je třeba zřídit protikorupční úřad a zajistit plné provedení plánu boje proti korupci. Je třeba též zavést systematictější přístup do boje proti korupci, který by zahrnoval finanční kontrolu, transparentní zadávání veřejných zakázek a účinný parlamentní dohled.

Celkově se zlepšily podmínky pro respektování *lidských práv a ochranu menšin*, kde Srbsko při plnění svých závazků dosáhlo poměrně velkého pokroku. Nová ústava obsahuje několik ustanovení o lidských právech a právech menšin, ale je třeba sledovat výsledky dosahované při vymáhání soudních rozhodnutí, včetně odvolání k ústavnímu soudu. Nová ústava zakazuje diskriminaci, avšak k přijetí komplexního antidiskriminačního zákona zatím nedošlo. Pokroku bylo dosaženo v posílení práv žen a dětí. Jejich ochrana proti všem formám násilí se však musí dále zvýšit a je třeba přijmout i zákon o rovnosti mužů a žen. Problémy spojené s restitucí majetku nebyly dosud vyřešeny.

K určitému zlepšení došlo v souvislosti se zastoupením menšin ve veřejných službách a s používáním jazyků Menšin. Nedošlo však k přijetí právních předpisů potřebných ke kontrole voleb do národních rád a jejich povinností. Vztahy ve Vojvodině mezi příslušníky různých etnik se zlepšovaly. Situace v jižním Srbsku byla stabilní, ale napjatá. Pokroku bylo dosaženo v činnosti policejních složek, jejichž příslušníci pocházejí z různých etnik. Napětí však přetrvává v rámci komunity etnických Albánců a v jejich vztazích se srbským obyvatelstvem. Situace v Sandžaku se zhoršila, prohloubily se náboženské rozdíly v rámci muslimské komunity a došlo i k aktům násilí.

Potřeba zlepšit situaci romského obyvatelstva byla řešena cestou opatření zaměřených na posílení koordinace činností. *Romské* obyvatelstvo se však stále potýká s velice těžkými životními podmínkami a s diskriminací, zejména v oblasti vzdělávání, sociální ochrany, zdravotní péče, bydlení a zaměstnanosti. Mnoho romských obyvatel má stále těžkosti se získáním osobních dokladů, což jim následně komplikuje přístup k základním službám.

Co se týče *regionálních otázek a mezinárodních závazků*, Srbsko sehrávalo pozitivní úlohu v posilování regionální spolupráce, jejíž součástí je především proces spolupráce v jihovýchodní Evropě, Rada pro regionální spolupráci, jakož i změněná a doplněná Středoevropská dohoda o volném obchodu (CEFTA). Srbsko však musí prokázat konstruktivnější přístup k účasti Kosova podle rezoluce Rady Bezpečnosti OSN č. 1244 na regionální spolupráci a dalších fórech. Bilaterální vztahy se sousedními zeměmi jsou celkově dobré.

Nová vláda se ve svém programu jednoznačně zavázala plnit své mezinárodní závazky. Srbské orgány následně zlepšily svou spolupráci s ICTY, což vedlo k zatčení dvou obviněných osob a jejich vydání do Haagu. Byla zřízena Národní rada bezpečnosti, které předsedá prezident republiky a která zodpovídá za koordinaci činnosti vojenských a civilních bezpečnostních služeb. Svou činnost obnovila též Národní rada pro spolupráci s ICTY. Srbsko ve vztahu k ICTY však ještě nedosáhlo stavu plné spolupráce, která by měla vyústit do zatčení dalších vojnových zločinců na útěku. Podepsání Dohody o stabilizaci a přidružení je i nadále podmíněno plnou spoluprací ze strany Srbska.

V únoru 2007 Mezinárodní soudní dvůr shledal, že v Srebrenici došlo k spáchání genocidy. Soud rozhodl, že ve věci Bosna a Hercegovina versus Srbsko a Černá Hora se Srbsko nedopustilo spáchání genocidy a neporušilo tak své závazky vyplývající z příslušné úmluvy.

Soud však rozhodl, že Srbsko nepřijalo všechna opatření potřebná k tomu, aby se předešlo spáchání genocidy v Srebrenici a aby se pachatelé dostali před soud.

Srbsko se zúčastnilo diskusí o budoucím statutu Kosova pod záštitou vyslance generálního tajemníka OSN pro Kosovo. Srbsko však odmítlo jeho doporučení a trvalo na tom, že Kosovo by mělo nadále zůstat nedílnou součástí země, přičemž by dostalo značnou autonomii. Srbské orgány se v současnosti účastní politických rozhovorů o budoucím statutu Kosova pod záštitou mezinárodní trojky, která zahrnuje EU, USA a Rusko. Srbsko se i nadále snažilo odrazovat kosovské Srby od účasti v dočasných institucích samosprávy a od účasti na volbách v Kosovu. Vyzvalo je, aby se neúčastnili voleb do prozatímního národního shromáždění a komunálních voleb v Kosovu.

Srbsko stále vykazovalo vysoký **hospodářský** růst, ale výsledky procesu makroekonomické stabilizace nebyli jednoznačné. Změna kurzu na fiskální konsolidaci vedla k posílení rizik ve fiskální a makroekonomické oblasti. Proces tolik potřebných strukturálních reforem pokračoval jen pomalu a vysoká míra nezaměstnanosti představovala i nadále velký problém.

Z hlediska **hospodářských kritérií** Srbsko dosáhlo určitého pokroku na cestě k vytvoření funkčního tržního hospodářství. Aby bylo Srbsko v střednědobém časovém horizontu schopno vyrovnat se s konkurenčními a tržními tlaky v rámci Evropské unie, musí pokračovat v reformním úsilí.

Orgány z velké části zachovaly hlavní prvky zdravé hospodářské politiky. Ekonomika dále vykazovala silný růst. Udržela se značná míra přílivu zahraničního kapitálu. Klesající inflace přispěla ke stabilnímu prostředí pro hospodářské subjekty. V rámci rozpočtu vznikl přebytek a investiční aktivita se výrazně zvýšila.

Privatizace bank už značně pokročila a hospodářská soutěž mezi bankami je ostrá. Nová vláda je jen zčásti ochotná obnovit proces privatizace státních podniků. Zvýšil se význam sektoru malých a středních podniků. Objem zahraničního obchodu a investic dále rostl a dalšího pokroku bylo dosaženo v procesu hospodářského začleňování do s EU.

Navzdory silné výkonnosti hospodářství však míra nezaměstnanosti zůstává vysoká. Dalšího pokroku je nutno dosáhnout v procesu privatizace, přičemž se dosud nedokončilo budování konkurenceschopného a dynamického soukromého sektoru. Fiskální politika se v druhé polovině 2006 a v roce 2007 změnila na expanzivní. V rámci veřejného sektoru došlo k značnému zvýšení mezd. Přispělo to velkému růstu podílu výdajů na HDP v roce 2007 a stejně tak k prohloubení vnější nerovnováhy a posílení inflačních tlaků. Nepružný trh práce a vysoké odvody do systému sociálního zabezpečení představují nadále překážky pro tvorbu pracovních míst. Příliv investic brzdí přílišné byrokratické požadavky a složité právní předpisy. Obchodní soudy mají i nadále omezené kapacity a nedostatek odborných znalostí. Rozsáhlý neoficiální sektor ekonomiky, který sílí vinou nedostatků ve vymáhání právních předpisů a regulačního rámce, snižuje daňové příjmy, omezuje schopnost vlády provádět hospodářskou politiku a negativně ovlivňuje podnikatelské prostředí.

Co se týče **evropských norem**, v procese jednání o DSP se ukázalo, že Srbsko disponuje správní kapacitou postačující ke směřování do EU. Pokud tuto kapacitu řádně využije, Srbsko bude schopno provádět budoucí DSP.

Srbsko dosáhlo určitého pokroku v plnění priorit partnerství v oblasti **vnitřního trhu**. V oblasti volného *pohybu zboží* Srbsko zřídilo nový akreditační orgán a dosáhlo pokroku v procesu zveřejňování vnitrostátních norem, i když je stále třeba posílit správní kapacitu a legislativní rámec. Srbsko se posunulo směrem k cílenému členství ve *WTO*. V oblasti *daní a cel* bylo dosaženo pokroku v souvislosti se správními a právními předpisy. Srbsko novelizovalo právní předpisy o spotřebních daních a harmonizovalo svůj zákon o celním sazebníku s kombinovanou nomenklaturou EU. Kapacity na vymáhání práva však zůstávají nadále omezené. Po zřízení komise na ochranu hospodářské soutěže bylo v této oblasti dosaženo určitého pokroku. Je třeba zajistit nezávislost této komise. Malého pokroku však bylo dosaženo v oblasti kontroly státní podpory a dosud nebyl ani zřízen nezávislý orgán pro státní podporu. V oblasti *zadávání veřejných zakázek* bylo dosaženo jen slabého pokroku a je třeba vyvinout další úsilí, pokud se jedná o novelizaci právních předpisů a o posílení správní kapacity. Určitých výsledků bylo dosaženo v oblasti *práva duševního vlastnictví*, především díky vyjasnění postavení institutu pro práva duševního vlastnictví, čímž se vyřešila rok trvající institucionální krize. V oblasti *zaměstnanosti* bylo dosaženo jen malého pokroku, ale v oblasti *sociální politiky* bylo nadále vyvíjeno úsilí cestou rozvíjení právního rámce zaměřeného na ochranu zdraví a bezpečnosti při práci. V oblasti *vzdělávání* bylo rovněž dosaženo jen malého pokroku, přičemž je třeba zvýšit úsilí na posílení správní kapacity, koordinaci příslušných institucí a vazeb s trhem práce.

Srbsko vykázalo pokrok v procesu sbližování s evropskými normami, a to v rámci mnohých **odvětvových politik**. V oblasti *průmyslu a MSP* se Srbsko plně účastní procesu v rámci Evropské charty pro malé podniky. Přípravy Srbska dobře pokračují i v oblasti *zemědělství*. Vynaložené úsilí se však musí udržet a přesunout také do mnoha dalších specifických oblastí, jak například veterinární a fytosanitární otázky a bezpečnost potravin. Pokroku bylo dosaženo ve zvyšování kvality a spolehlivosti *statistik* o pracovním trhu a o obchodních aktivitách, ovšem dalšího pokroku je třeba dosáhnout v oblasti statistiky o zemědělství a v posilování administrativní kapacity.

Určitého pokroku bylo dosaženo v plnění priorit evropského partnerství v oblasti *dopravy*. Srbsko pracuje na realizaci první přechodné fázi Evropské dohody o společném evropském leteckém prostoru. Tuto dohodu však neuplatňuje v praxi. Srbsko se aktivně účastní na rozvoji základní regionální dopravní sítě a působí též v rámci Pozorovacího výboru pro dopravu v jihovýchodní Evropě. Další úsilí je třeba vyvinout v oblasti silniční, železniční a kombinované dopravy a stejně tak je nutné přijmout národní strategii pro celé odvětví dopravy. V rámci energetického odvětví došlo k určitému zlepšení, zejména v liberalizaci vnitřního trhu *energie*. Energetická politika se však pořád nachází v počátečním stadiu vývoje a zvláštní důraz bude třeba položit na zvyšování energetické účinnosti, na obnovitelné zdroje energie a na ochranu proti radiaci. Jelikož Srbsko je signatářem Smlouvy o založení Energetického společenství, je povinno provádět příslušné právní předpisy EU v oblasti energetiky.

V oblasti *informační společnosti a médií* bylo dosaženo jen malého pokroku. Národní agentura pro televizní a rozhlasové vysílání má za úlohu zlepšit celkovou transparentnost a zodpovědnost. V procesu přijímání právních předpisů v oblasti *životního prostředí* v souladu s prioritami evropského partnerství bylo dosaženo jen malého pokroku. Vyvíjelo se úsilí s cílem rozvinout činnost inspekčních orgánů, ale ty nemají dostatečnou kapacitu potřebnou k zajištění důsledného vymáhání ekologických právních předpisů.

V oblasti *finanční kontroly* Srbsko nedosáhlo potřebného pokroku a ve sledovaném období se téměř nic nového nestalo. Potřeba zavést komplexní a účinný systém veřejné vnitřní finanční kontroly se musí řešit přijetím řady opatření.

Určitého pokroku bylo dosaženo v oblasti *spravedlnosti, svobody a bezpečnosti*. Srbsko uzavřelo s EU dohody o readmisi a o zjednodušení režimu udělování viz a byl přijat zákon o cestovních dokladech. Současný vízový režim však není plně v souladu s evropskými normami. Srbsko musí rovněž v souladu s normami EU vydávat pasy s biometrickými znaky. K přijetí zákona o cizích státních příslušnících dosud nedošlo. Určitého zlepšení bylo dosaženo v oblasti *kontroly hranic*, také z toho důvodu, že srbská armáda odevzdala správu státních hranic ministerstvu vnitra. Další úsilí je třeba vyvinout v souvislosti s rozvojem integrovaného systému správy hranic. Lepší výsledky lze pozorovat v souvislosti s *nezákonnou migrací*, ale v oblasti azylu bylo dosaženo jen malého pokroku.

Praní špinavých peněz představuje v Srbsku závažný problém. Proces provádění nového legislativního rámce pokračoval pomalým tempem, přičemž stále existuje potřeba schválit strategii a právní předpisy upravující potírání praní špinavých peněz a financování terorismu. Neexistují ani účinná opatření k vymáhání a kontrole majetkových příznání. Je zapotřebí zkvalitňovat spolupráci mezi příslušnými státními orgány.

Právní předpisy v oblasti boje proti *drogám* jsou většinou v souladu s mezinárodními úmluvami a srbské donucovací orgány i se svými omezenými zdroji dosáhly jistého pokroku v boji proti pašování drog. Kvůli své geografické poloze na balkánské tranzitní cestě představuje Srbsko místo tranzitu pro různé drogy. V řešení problému drogové závislosti a v procesu přijímání národní strategie bylo dosaženo jen malého pokroku.

Zákon o *policii* se nachází ve stadiu provádění, přičemž většina předpisů již byla schválena. Je třeba vyvinout další úsilí k posílení celkové správní a odborné kapacity policejních sborů a ke zvýšení transparentnosti.

Určitého pokroku bylo dosaženo v boji proti *organizovanému zločinu*, přičemž byly uzavřeny významné případy včetně odsouzení obžalovaných v případě vraždy bývalého předsedy vlády Djindjiče. Organizovaný zločin však v Srbsku stále představuje vážný problém a v tomto směru je třeba zintenzívnit úsilí. Nebyl přijat akční plán provádění národní strategie boje proti organizovanému zločinu a specializovaným policejním silám chybí potřebná kapacita k tomu, aby mohly řádně plnit své povinnosti. V procesu provádění ustanovení o konfiskaci zisků z trestné činnosti nebylo dosaženo dostatečného pokroku a je třeba přijmout další právní předpisy o zabavování majetku.

Díky zesílené regionální spolupráci a přijaté národní strategii bylo dosaženo pokroku v boji proti obchodování s lidmi. Srbsko se považuje za zemi původu a určení i za tranzitní zemi. Proces rozpracovávání komplexního přístupu k boji proti terorizmu se stále nachází pouze v počátečním stadiu. V rámci kriminální policie vzniklo zvláštní oddělení. Mnoho mezinárodních smluv dosud čeká na svou ratifikaci. V oblasti *ochrany osobních údajů* bylo dosaženo jen slabého pokroku a platné právní předpisy nejsou v souladu s evropskými normami.

Kosovo podle rezoluce Rady bezpečnosti č. 1244

Pokud jde o **politická kritéria**, dosáhlo Kosovo pokroku při plnění některých klíčových priorit partnerství. Prozatímní orgány samosprávy splnily v rámci svých kompetencí své základní úkoly. Rozhodující zákonodárnou a výkonnou pravomoc však stále má prozatímní správní mise OSN v Kosovu (UNMIK). Vztahy mezi kosovskými Albánci a kosovskými Srby jsou stále napjaté. Posílení právního státu, protikorupční politika, boj proti organizované trestné činnosti a zintenzivnění dialogu mezi komunitami představují pro Kosovo velké politické výzvy.

V souvislosti s **demokracií a právním státem** se udržuje celková stabilita navzdory tomu, že při řešení statusu Kosova došlo ke zdržení a několika incidentům. Dalšího pokroku bylo dosaženo při přenosu odpovědností na PISG. Otázka statusu však stále zůstávala středem pozornosti politik Kosova. Političtí představitelé Kosova se zapojili do procesu řešení jeho statusu a spolupracovali s mezinárodním společenstvím a pracovními skupinami EU pro plánování při přípravách na zavedení statusu podle balíčku návrhů zvláštního vyslance generálního tajemníka OSN⁹. V současné době se účastní politických rozhovorů o budoucím statusu Kosova pod záštitou mezinárodní trojky, která zahrnuje EU, USA a Rusko. Obecně vzato, kosovští Srbové nejsou aktivní v PISG. Orgány provádějí omezenou kontrolu v určitých oblastech, kde nadále fungují paralelní orgány včetně paralelních soudu, které uplatňují srbské právní předpisy. To platí především o obcích na severu země. Kosovské orgány je třeba posílit na všech úrovních.

Národní *shromáždění* se účastnilo aktivněji legislativního procesu, přičemž se zlepšila jeho správa a zákonodárná kapacita. Činnost národního shromáždění poprvé vycházela z ročního pracovního programu. Administrativní a zákonodárnou kapacitu národního shromáždění je však třeba posilovat i nadále.

Koaliční *vláda* si udržela stabilitu. Došlo ke zlepšení ústřední koordinační kapacity úřadu předsedy vlády. Vláda považuje záležitosti spojené s evropskou integrací za prioritní. Aktivně se účastnila zasedání v rámci mechanismu sledování procesu stabilizace a přidružení. Vláda rozšířila své pomocné aktivity na příslušníky etnických menšin, zejména na kosovské Srby. Z řad kosovských Srbů byl jmenován jeden ministr. Samosprávné obce ve větší míře respektovaly rozpočtová omezení. Spolupráce mezi vládními subjekty a ústředními a samosprávnými orgány je nadále složitá. Pokud jde o zastoupení menšin ve správě, nebyl vládní cíl ještě splněn.

Zlepšila se účinnost *veřejné správy*. Vláda schválila akční plán reformy veřejné správy. Činnost nezávislé kontrolní komise je nyní zaměřená na zajištění profesionální, nestranné a spolehlivé státní služby. Ústřední a místní veřejná správa Kosova však zůstává i nadále nedostatečná a neúčinná. Státní zaměstnanci jsou stále vystaveni politickému vlivu. Reformu je třeba uvést do praxe.

Soudní systém je nadále slabý a nestabilní, avšak v procesu zavádění potřebných struktur byla přijata první legislativní opatření, která se nyní musí provést. Ministerstvo spravedlnosti a soudní rada Kosova budují kapacity potřebné pro výkon pravomocí, které na ně převedla prozatímní správní mise OSN v Kosovu. Oba orgány přijaly strategie reformy. Ministerstvo přijalo prováděcí plán na rok 2007. Byl zprovozněn úřad zvláštního prokurátora. Ve složitém

⁹ S/2007/168/Add.1.

právním prostředí, ve kterém panuje velká nejistota, zůstává soudní systém nadále nedostatečný a zranitelný. Existuje značné množství nevyřešených případů, včetně těch, které souvisejí s březnovými nepokoji v roce 2004.

Protikorupční úřad byl zprovozněn v únoru 2007. Podle protikorupčního zákona a v rámci akčního plánu podali politici a služebně starší státní zaměstnanci svá majetková přiznání. Korupce je však stále rozšířená a představuje závažný problém.

V oblasti ***lidských práv a ochrany menšin*** došlo jen k malému pokroku. Zatímco došlo k posílení institucionálního a právního rámce pro ochranu svobody projevu, přetrvává velký nátlak na média, což vážně omezuje otevřenou veřejnou diskusi. Příslušníci menšin a ostatních zranitelných skupin jsou ve svobodě shromažďování a sdružování omezováni. Náboženská svoboda se nerespektuje v plné míře, útoky na místa náboženského významu pokračují a vyšetřování nevedou vždy k uzavření případu. Systém právní pomoci stále ještě zcela nefunguje. Určitého zlepšení se dosáhlo v systému vězeňství, je však třeba zlepšit normy v oblasti bezpečnosti a infrastruktury.

Informovanost o *právech žen* ve společnosti je nadále nízká. Je třeba dále rozvíjet právní předpisy v oblasti rovnosti žen a mužů a zlepšit jejich provádění. Musí se zvýšit ochrana žen vůči všem formám násilí. Ani *práva dětí* nejsou zcela respektována a mechanismy ochrany nejsou dostatečné. Míra dětské úmrtnosti je v Kosovu stále vysoká. Začlenění a ochrana *sociálně zranitelných skupin* není plně zabezpečena. Právní předpisy zaměřené na boj proti diskriminaci byly vypracovány v souladu s normami EU, avšak při jejich provádění bylo dosaženo jen malého pokroku. *Vlastnická práva* nejsou vždy zaručená a jsou předmětem nejasností a právní nejistoty. Prosazování rozhodnutí a rozsudků je nedostatečné.

Pokud jde o *navrátilce, uprchlíky a vnitřně vysídlené osoby*, bylo dosaženo jen velmi malého pokroku. Začlenění a ochrana navrátilců a osob vysídlených v rámci země není zcela zabezpečena.

Práva menšin v Kosovu jsou zaručená zákonem, ale jejich výkon v praxi je omezený z důvodu obav o bezpečnost. Vládní představitelé vynaložili úsilí s cílem zlepšit situaci menšinových společenství, ale toto úsilí musí být intenzivnější a musí vést ke konkrétním opatřením. Menšiny stále více důvěřují úřadu veřejného ochránce práv. Vzhledem k celkové situaci je však užívání práv menšin omezené. Romská a egyptská komunita a, komunita Askhali stále čelí velmi těžkým životním podmínkám a diskriminaci, a to především v oblasti vzdělávání, sociální ochrany, zdravotní péče, bydlení a zaměstnanosti. Stále neexistuje souhrnná strategie zaměřená na integraci romské a egyptské komunity a komunity Askhali.

Pokud jde o ***regionální otázky a mezinárodní závazky***, Kosovo se aktivně a konstruktivně účastní iniciativ regionální spolupráce, a to v takovém rozsahu, jaký mu umožňuje současný status. Byla podepsána Středoevropská dohoda o volném obchodu (CEFTA). Kosovo se účastní i dopravní observatoře pro jihovýchodní Evropu (SEETO). Pokračuje v provádění ustanovení vyplývajících se Smlouvy o založení energetického společenství a z Dohody o společném evropském leteckém prostoru.

Pokud jde o spolupráci s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii (ICTY), bylo dosaženo určitého pokroku, ale zastrašování svědků stále představuje problém.

Hospodářský vývoj Kosova je nadále vážně zpomalován politickou nejistotou, nedostatečným uskutečňováním právního státu, omezenou výrobní kapacitou a nedostatečnou

infrastrukturou. Vysoká míra nezaměstnanosti způsobuje nadále velké obavy. Dále se uplatňovala racionální hospodářská politika a uskutečnilo se několik reforem, ale míra hospodářského růstu byla opět nízká a vnější rovnováha zůstala rozkolísaná.

Pokud jde o **hospodářská kritéria**, Kosovo dosáhlo jen omezeného pokroku na cestě k fungujícímu tržnímu hospodářství. V souvislosti s reformami je třeba vynaložit značné úsilí, aby bylo hospodářství z dlouhodobého hlediska schopné odolávat konkurenčnímu a tržnímu tlaku v rámci Evropské unie.

Celkově se uplatňovala racionální a tržně orientovaná hospodářská politika. Míra inflace byla nízká a došlo k poklesu cenové hladiny domácího zboží a služeb. Plnění rozpočtu v roce 2006 a v první polovině roku 2007 vedlo k značnému přebytku. Důvodem byl především výjimečný a oproti očekávání vysoký nárůst příjmů a skutečnost, že výdaje vlády na investice nedosáhly hodnoty stanovené v rozpočtu. Kosovo nevytvořilo žádný zahraniční dluh. Došlo k výraznému zrychlení procesu privatizace podniků, které byly dříve v družstevním vlastnictví, ale je třeba toho ještě mnoho učinit. Proces začleňování státních podniků je téměř dokončen, ale je třeba nadále pokračovat v restrukturalizaci. V souvislosti s vyšší mírou zahraničního vlastnictví došlo k dalšímu upevnění a rozšíření finančního sektoru.

Hospodářský růst však byl poměrně mírný a nezaměstnanost vysoká. Nedostatečné uplatňování právního státu, nejistoty související s otázkou statusu a fiskální rizika nadále ovlinovaly fungování tržního hospodářství a podnikatelské prostředí. Koordinace hospodářské politiky zůstala nedostatečná, což komplikovalo dosažení politické shody a dodržování politických závazků. Nestabilita vnějších účtů přetrvávala z důvodu dalšího zvýšení obchodního deficitu. V oblasti vývozu Kosovu stále chybí potřebná kapacita a konkurenceschopnost. Rozvoj životaschopného soukromého sektoru byl narušen omezeným přístupem k finančním zdrojům, právní nejistotou, nedostatečnými schopnostmi a nedostatečným odborným vzděláváním, slabou technologickou základnou a nevyhovujícím stavem infrastruktury v oblasti dopravy, energetiky a komunikací. Velké zvýšení úrokových sazeb nadále brzdilo proces finančního zprostředkovávání. Rozsáhlý stínový sektor, který narůstá díky nedostatkům v prosazování práva a regulačním rámci, snižuje daňové příjmy, omezuje schopnost vlády provádět hospodářskou politiku a negativně ovlivňuje podnikatelské prostředí.

Kosovo dosáhlo dalšího pokroku při sbližování svých právních předpisů a politik s **evropskými normami**. V některých oblastech, např. v oblasti cla a volného pohybu zboží, se udržel pokrok, kterého bylo dosaženo v minulých letech. Pouze k malému pokroku však došlo v procesu účinného provádění a prosazování právních předpisů. Je třeba vynaložit další úsilí na vytvoření správní kapacity, která zajistí další sbližování a uplatňování evropských norem, zejména při boji proti organizované trestné činnosti, ochraně vnějších hranic, v oblasti daní a energetiky.

Určitého pokroku bylo dosaženo při provádění priorit evropského partnerství v oblasti **vnitřního trhu** EU, ale Kosovo se ve svém úsilí dosáhnout souladu s evropskými normami nachází ještě zcela na začátku. Určitého pokroku bylo dosaženo v oblasti **volného pohybu zboží**, především díky zavedení potřebných právních předpisů a horizontální infrastruktury. V souvislosti s horizontálními opatřeními a normalizací bylo dosaženo jen malého pokroku. Právní rámec, který se vztahuje na *svobodu poskytovat služby a právo usazování*, je stále roztržštěný. Pokud jde o *volný pohyb kapitálu*, je nutné zpřehlednit proces převodu srbských dinárů do oblastí, které obývají především kosovští Srbové.

Dobré výsledky jsou patrné v *celní* oblasti. Celní správa posílila své kapacity a došlo také k posílení oddělení pro dodržování celních předpisů, zpravodajského oddělení a odboru vyšetřování. Nyní jsou všechna oddělení v provozu. V *daňové* oblasti došlo jen k nepatrnému pokroku. Daňová správa není efektivní. Správní kapacita na prosazování daňových právních předpisů je stále nedostatečná. V oblasti *hospodářské soutěže* lze zaznamenat určitý vývoj. V oblasti *veřejných zakázek* byl uveden v platnost zákon, kterým se mění zákon o veřejných zakázkách z roku 2004. Je však třeba ještě zvýšit úsilí s cílem posílit soulad činností Kosova v oblasti veřejných zakázek s evropskými normami. Pokud jde o *práva duševního vlastnictví*, byl zaznamenán pouze malý pokrok. Padělky a pirátství jsou nadále rozšířené.

Žádný konkrétní pokrok nelze zaznamenat v souvislosti s plněním evropských norem v oblasti *sociální politiky a zaměstnanosti*. Neexistuje žádná jednotná strategie zaměstnanosti a inspektorát práce stále nemá dostatečnou kapacitu na sledování provádění základních pracovněprávních předpisů. Pokud jde o evropské normy v oblasti *vzdělávání a výzkumu*, bylo dosaženo určitého pokroku v souvislosti se vzděláváním, avšak systémy vzdělávání a odborné přípravy mají stále omezené kapacity a je třeba zaměřit úsilí na stanovení norem a sjednocení systému vyššího vzdělávání.

V procesu rozvoje *sektorových politik* byl zaznamenán určitý pokrok v oblasti průmyslu a *malých a středních podniků*, a to pokud jde o možnost rychleji a levněji zahájit podnikání. Přípravy v této oblasti však jsou stále v počáteční fázi.

V oblasti *zemědělství*, ve veterinární a rostlinolékařské oblasti a v oblasti *rybolovu* bylo odsaženo jen malého pokroku.

V oblasti *životního prostředí* došlo jen k nepatrnému pokroku. Byla přijata řada důležitých právních předpisů a došlo k posílení a integraci veřejných služeb v oblasti vodního a odpadového hospodářství. Při poskytování veřejných služeb v oblasti vodního a odpadového hospodářství se však vyskytly problémy s výběrem poplatků. Většina správních struktur je nadále nestabilní, a pokud má být Kosovo schopné řešit problémy v oblasti životního prostředí, kterým čelí, musí tyto struktury posílit. Informovanost obyvatel o otázkách souvisejících se životním prostředím je i nadále velmi nízká.

Určitého pokroku bylo dosaženo v oblasti *dopravy*. Prozatímní správní mise OSN v Kosovu podepsala jménem Kosova dohodu o společném evropském leteckém prostoru. Kosovo se aktivně účastní rozvoje klíčové regionální dopravní sítě a dopravní observatoře pro jihovýchodní Evropu (SEETO). Pokrok v odvětví železniční dopravy je však omezený. Pokud jde o oblast *energetiky*, je Kosovo jako smluvní strana Smlouvy o Energetickém společenství povinné uplatňovat příslušné právní předpisy týkající se energetiky. Ostatní úkoly v této oblasti jsou však ještě značné. Institucionální a správní kapacita příslušných správních struktur zůstává nedostatečná. Nejsou zabezpečeny dostatečné dodávky elektřiny. To se týká především venkovských a odlehlých oblastí. Výběr poplatků představuje další problém.

V oblasti *informační společnosti a médií* bylo dosaženo jen malého pokroku. Je potřeba dosáhnout účinné liberalizace trhu s elektronickými komunikacemi a posílit jeho konkurenceschopnost. Pokroku bylo dosaženo v oblasti mediální reformy, je však třeba řešit otázku stabilního a udržitelného financování veřejnoprávního vysílání, nezávislosti komise pro sdělovací prostředky a menšinových médií.

Určitého pokroku bylo dosaženo v oblasti *finanční kontroly*. V oblasti statistiky lze pozorovat jen malý pokrok. Infrastruktura v oblasti *statistiky* a kapacita řízení statistického úřadu zůstávají nadále nedostatečné.

Pokud jde o *spravedlnost, svobodu a bezpečnost*, bylo v procesu sbližování právních předpisů a postupů Kosova s evropskými normami dosaženo nevyváženého pokroku. Kosovo nemá vízový režim. Je potřeba se zaměřit na zavedení pasů s biometrickými znaky v souladu s normami EU. Rozhodující odpovědnost za *správu hranic* nese stále prozatímní správní mise OSN v Kosovu a jednotky KFOR nadále střeží zelenou hranici, policejní jednotky a hraniční policie Kosova jsou zodpovědné za řízení pohybu osob přes území Kosova. Dohody o spolupráci a vzájemné pomoci byly podepsány mezi hraniční policií, celní správou, veterinární a potravinářskou agenturou a ministerstvem kultury, mládeže a sportu. Kontroly osob při vstupu na území a odchodu z území Kosova však vždy neodpovídají evropským normám.

Neexistuje žádný zákon o *azylu*. Pro žadatele o azyl neexistují ubytovací kapacity. V Kosovu žádá o azyl jen velmi málo osob. Pokud jde o zpětné přebírání osob, prozatímní orgány samosprávy musí posílit proces příprav na zvýšený počet navrátilců v souladu s evropskými normami; v současnosti ještě neexistují konkrétní zákony, strategie nebo akční plány či rozpočtová ustanovení.

Odpovědnost za boj proti *praní špinavých peněz* byla na prozatímní orgány samosprávy přenesena jen částečně. V této oblasti lze zaznamenat jen nevyvážený pokrok. V mnoha případech došlo k uzavření vyšetřování, avšak nebyly vyneseny žádné rozsudky. Velké množství aktérů účastnících se boje proti praní špinavých peněz a absence jednoznačného rozdělení pravomocí komplikují vyšetřování a trestní stíhání při spáchání trestního činu praní špinavých peněz. Nedostatek zvláštních prokurátorů, kteří by se zabývali otázkou praní špinavých peněz a hospodářskými trestnými činy, zůstává velkým problémem.

Kosovo je jednou z hlavních dopravních cest, kudy se převážejí *drogy* do západní Evropy. Určitého pokroku bylo dosaženo při přijímání nových právních předpisů a při posilování příslušných správních struktur. Zvýšilo se množství zadržených narkotik. Neexistuje však žádná strategie pro předcházení nezákonné přepravy a užívání drog a pro boj proti nim. Obchod s drogami vzbuzuje vážné obavy.

V *policejní* oblasti lze pozorovat určitý pokrok. Policejní složky Kosova si obecně při výkonu svých povinností zachovávají profesionální a kompetentní přístup, zejména pokud jde o méně závažné zločiny. Vyšetřování závažných trestných činů je však stále neúčinné. Mezinárodní spolupráce a spolupráce mezi agenturami není vždy uspokojivá. Neexistuje žádný zákon o policii. Podmínky v policejní vyšetřovací vazbě nesplňují mezinárodní normy. Neexistují jednotné postupy a související formy policejního zadržení. V Kosovu neexistuje ani na ústřední, ani na regionální úrovni strategie zaměřená na snižování trestné činnosti.

Boj proti *organizované trestné činnosti*, včetně boje proti obchodu s lidmi, představuje velkou výzvu. Počet vyšetřovaných případů organizované trestné činnosti se v první polovině roku 2007 značně zvýšil. Došlo k posílení správních struktur, které přesto zůstávají neúčinné z důvodu nedostatku schopností a zařízení. Právní rámec pro boj proti organizované trestné činnosti stále není dokončený, a to především v oblasti ochrany svědků, agentů v utajení, zabavení majetku, zákona o boji s mafií a samotného zákona o organizované trestné činnosti. Neexistuje ani strategie v souvislosti s odebíráním zbraní. Kosovo je stále oblastí určení

a tranzitu pro oběti *obchodování s lidmi*. Neexistují žádné zvláštní právní předpisy týkající se obchodu s lidmi.

V souvislosti s *ochranou osobních údajů* nedošlo k žádnému pokroku. Stále neexistují obecné právní předpisy o ochraně údajů a ani nebyl zřízen nezávislý orgán dozoru pro ochranu údajů.

Turecko

Turecko nadále dostatečně plní kodaňská **politická kritéria**. Po jarní ústavní krizi se konaly předčasné parlamentní volby plně v souladu s demokratickými normami a se zásadou právního státu. V roce 2007 bylo však v procesu politických reforem dosaženo jen omezeného pokroku. Značné úsilí je třeba vyvinout především v souvislosti se svobodou projevu, civilní kontrolou vojenských složek a právy nemuslimských náboženských společenstev. Dalšího pokroku je třeba dosáhnout také v boji proti korupci a v souvislosti s reformou soudnictví, právy odborových organizací a právy žen a dětí.

Co se týče **demokracie a právního státu**, parlamentní volby byly svobodné a spravedlivé, volební účast byla vysoká a složení nového *parlamentu* nyní lépe odráží politickou rozmanitost země. Srpnová volba prezidenta parlamentem proběhla v souladu s ústavou. Byla sestavena nová vláda, která předložila reformní plán zaměřený na EÚ.

Určitého pokroku bylo dosaženo v procesu legislativní reformy *veřejné* a *státní správy*.

Co se týče *civilního dohledu nad ozbrojenými složkami*, výsledkem ústavní krize na jaře roku 2007 bylo opětovné potvrzení prioritního významu demokratického procesu. Ozbrojené složky se nicméně přiklonily k názoru veřejnosti v otázkách, které jsou mimo jejich pravomoci, přičemž existuje potřeba zavést plný civilní dohled nad vojenskými složkami a parlamentní dohled nad výdaji na obranu.

Určitého pokroku bylo dosaženo ve zvyšování efektivního fungování *soudnictví*. Pokračovalo odborné vzdělávání soudců, státních zástupců a zaměstnanců soudů, jakož i proces modernizace. Obavy přetrvávají ohledně nezávislosti a nestrannosti soudnictví.

V *boji proti korupci* bylo dosaženo jen malého pokroku. Korupce je rozšířená. Znepokojení vyvolává neexistující celková strategie boje proti korupci, akční plán a koordinační mechanismus v této oblasti.

V oblasti **lidských práv a ochrany menšin** Turecko dosáhlo pokroku při ratifikaci mezinárodních nástrojů v oblasti lidských práv a výkonu rozsudků Evropského soudu pro lidská práva (ESLP). Je však nutno vyvinout ještě intenzivnější úsilí. Stejně tak je třeba zlepšit institucionální rámec lidských práv.

Právní rámec Turecka obsahuje mnoho nástrojů proti *mučení a špatnému zacházení*. Počet hlášených případů mučení a špatného zacházení nadále klesal. K těmto případům však dochází hlavně začátkem vyšetřovací vazby. Turecko musí důsledněji vyšetřovat obvinění, podle nichž došlo k porušování lidských práv ze strany příslušníků bezpečnostních složek.

Co se týče *svobody projevu*, počet případů trestního stíhání novinářů, intelektuálů a bojovníků za lidská práva z důvodu nenásilného projevu názorů se v roce 2007 zvýšil. V některých případech to vedlo k autocenzuře. Článek 301 a další ustanovení tureckého trestního zákoníku, která omezují svobodu projevu, je třeba uvést do souladu s Evropskou úmluvou pro lidská práva a s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva.

Co se týče *svobody vyznání*, existuje potřeba vytvořit právní rámec v souladu s Evropskou úmluvou pro lidská práva, aby všechny náboženské společnosti mohly fungovat bez zbytečných omezení. K žádnému pokroku nedošlo při řešení problémů, na které narážejí Alevité a neislámské náboženské společnosti. Úřady musí projevit mnohem více úsilí, aby zabránily diskriminaci, nesnášenlivosti a s tím souvisejícím projevům násilí.

Pozornost se více zaměřovala na otázku rovnoprávnosti mužů a žen a bylo přijato více opatření s cílem posílit *práva žen*. Pokroku bylo dosaženo zejména v souvislosti s ochranou žen před různými formami násilí. Tyto snahy je však třeba dále vystupňovat. Právní rámec již existuje, avšak je potřebné jeho plně provádění.

V souvislosti s *právy dětí* bylo dosaženo pokroku v několika oblastech včetně evidence dětí po narození a jejich vzdělávání. V těchto oblastech je však třeba zvýšit úsilí, zabránit páchání násilí na dětech a zlepšit celkové provádění příslušných právních předpisů.

V souvislosti s *právy odborových organizací* Turecko nezabezpečilo plné respektování práv odborových organizací v souladu s normami EU a s příslušnými úmluvami Mezinárodní organizace práce (MOP), zejména pokud jde o právo sdružovat se, právo na stávkou a právo na kolektivní vyjednávání. Na posílení práv odborových organizací je potřebné přijmout nové právní předpisy.

V souvislosti s *právy menšin* se situace v Turecku nezměnila. V procesu harmonizace postupů Turecka s evropskými normami nebylo dosaženo žádného pokroku. Nadále existují omezení ve výkonu *kulturních práv*, zejména co se týče používání jiného než tureckého jazyka v rozhlasovém a televizním vysílání, v politickém životě a při využívání veřejných služeb. V rámci veřejného nebo soukromého školství neexistují žádné možnosti výuky kurdského jazyka. Romové se potýkají s diskriminací v oblasti přiměřeného bydlení, vzdělávání, sociální ochrany, zdravotní péče a zaměstnanosti. Násilné vystěhovávání představuje závažný problém.

Pokud jde o *východ a jihovýchod země*, potřeba řešit hospodářské a sociální těžkosti, které se vyskytují v regionu, jakož i potřeba vytvořit takové podmínky pro převážně kurdské obyvatelstvo, v nichž by mohlo v plné míře využívat svá práva a svobody, se musí řešit komplexně. Pokračovalo se v procesu odškodňování *vnitřně vysídlených osob* a byla přijata opatření k lepšímu provádění příslušných právních předpisů. Vládě však chybí celková celostátní strategie řešení problému vnitřně vysídlených osob, včetně jejich návratu.

Vzrostl počet *teroristických útoků* ze strany PKK, kterou EU vede na seznamu teroristických organizací.

Co se týče ***regionálních otázek a mezinárodních závazků***, Turecko nadále vyjadřovalo podporu snahám OSN o nalezení komplexního urovnání *kyperského problému*. Na cestě k normalizaci dvoustranných vztahů s Kyperskou republikou však nedosáhlo žádného pokroku. Turecko nezabezpečilo plné provádění dodatkového protokolu k dohodě o přidružení a neodstranilo všechny překážky volného pohybu zboží včetně omezení přímých dopravních spojení s Kyprem.

Vztahy s Řeckem se vyvíjely pozitivně. Uskutečnily se další kroky směrem k budování důvěry, ale v záležitosti hraničních sporů nebylo dosaženo žádné dohody. Turecko i nadále hrálo pozitivní úlohu na *západním Balkáně*. Dobré sousedské vztahy mají nadále klíčový význam.

Turecké **hospodářství** pokračovalo v rychlém růstu při vysokém přílivu zahraničních investic. Celkově byla kombinace měnové a rozpočtové politiky vhodná. Na udržení makroekonomické stability mohou mít vliv rostoucí inflační tlaky, vnější nerovnováha a slabší fiskální disciplína v roce 2007. Tempo strukturálních reforem se zpomalilo a nepružnost pracovního trhu brzdí tvorbu pracovních příležitostí.

Z hlediska **hospodářských kritérií** lze Turecko považovat za funkční tržní ekonomiku. V střednědobém časovém horizontu by mělo odolat konkurenčním a tržním tlakům v rámci Evropské unie za předpokladu, že zrealizuje svůj komplexní plán reforem zaměřený na řešení strukturálních nedostatků.

Hospodářský růst byl silný, především díky vysoké míře vývozu, a posílila i důvěra podnikatelské sféry. Nová vláda se zavázala k politice fiskální konsolidace a strukturálních reforem. Díky silné liře a rozpočtové disciplíně se i navzdory vysoké ceně úvěrů a určitým výkyvům na finančním trhu podařilo snížit veřejný dluh. Centrální banka realizovala obezřetnou a racionální měnovou politiku. Příliv přímých zahraničních investic především v podobě odkupu tureckých podniků zahraničními společnostmi se prudce zvýšil a ve zvýšené míře se podílel na oslabování rizik vyplývajících z makroekonomické nerovnováhy.

Daňové úlevy a vyšší výdaje na infrastrukturu však vedly v roce 2007 k fiskálnímu uvolnění. Aby bylo v roce 2007 možné dosáhnout rozpočtových cílů, je třeba přijmout opravná opatření. Růst cen potravin, služeb a mezd způsobil silnější inflační tlaky a jelikož se politika významně nezměnila, je možné, že nebude dosaženo cílové míry inflace, kterou na rok 2007 stanovila vláda a centrální banka.

Rostoucí deficit běžného účtu je i z velké části nadále vyvažován přílivem krátkodobého kapitálu. Fiskální tlak na pracovní sílu zůstává nadále velmi silný a v rámci oficiálního sektoru brzdí tvorbu pracovních míst. Strukturální nepružnost pracovního trhu narušuje tvorbu pracovních příležitostí a brání vyšší zaměstnanosti žen.

Tempo privatizace se zpomalilo. Lidský kapitál byl i nadále špatně přizpůsoben potřebám rychle rostoucího a rozvíjejícího se hospodářství, zejména v odvětvích orientovaných na export. Mezi regiony jsou stále značné rozdíly. Nedostatek transparentnosti při poskytování státní podpory škodí účinné realizaci hospodářské politiky. Plánované reformy systému sociálního zabezpečení a energetického odvětví byly odloženy. Rozsáhlá stínová ekonomika, která roste vinou nedostatků ve vymáhání právních předpisů a v regulačním rámci, snižuje daňový základ, omezuje schopnost vlády provádět hospodářskou politiku a negativně ovlivňuje podnikatelské prostředí.

Turecko zlepšilo svou **schopnost převzít závazky plynoucí z členství**. Pokroku bylo dosaženo ve většině oblastí, a to zejména v kapitolách o volném pohybu zboží, finančních službách, transevropských sítích a o vědě a výzkumu. Proces sbližování se nachází v pokročilém stadiu v takových oblastech, jako jsou například volný pohyb zboží, práva duševního vlastnictví, antitrustová politika, energetika, statistika, podnikání a průmyslová politika, ochrana spotřebitelů a ochrana zdraví a věda a výzkum. Proces sbližování je však třeba zintenzívnit zejména v takových oblastech, jako jsou například volný pohyb služeb, státní podpora, zemědělství, rybolov, bezpečnost potravin, politika ve veterinární a rostlinolékařské oblasti a životní prostředí. Turecko nesplnilo mnoho závazků vyplývajících z celní unie s EU. Dalšího posílení zaslouží správní kapacita Turecka provádět *acquis*.

V souvislosti s *volným pohybem zboží* se proces sbližování celkově nachází v pokročilém stadiu, s výjimkou oznamovacích postupů a vzájemného uznávání. Turecko dosáhlo pokroku ve většině oblastí, jako jsou akreditace, normalizace, posuzování shody a dohled nad trhem. Stále však přetrvávají jisté technické překážky obchodu. Velmi omezeného pokroku bylo dosaženo v oblasti *práva usazování a svobodného poskytování služeb*; míra sbližování zůstala na nízkém stupni. Co se týče *volného pohybu kapitálu*, Turecko dosáhlo pokroku v souvislosti s kapitálovými převody a bojem proti praní špinavých peněz. Uspokojivých výsledků bylo dosaženo na poli *finančních služeb*, především v bankovníctví, pojišťovnictví a v penzijním pojištění zaměstnanců, a určitého pokroku se podařilo dosáhnout na trzích cenných papírů a v oblasti investičních služeb.

V oblasti *veřejných zakázek* bylo dosaženo jen omezeného pokroku. Byla posílena správní kapacita. Nadále je však roztržena zodpovědnost za tvorbu a realizaci politiky. Jen malého pokroku dosáhlo Turecko v oblasti *společenského práva*. Nebyla přijata návrhy obchodního zákoníku. V souvislosti s *právem duševního vlastnictví* se proces sbližování nachází v pokročilém stadiu. Byl zaznamenán další pokrok. Podstatně je však nutno posílit provádění a vymáhání práva. V oblasti *informační společnosti a médií* dosáhlo Turecko určitého pokroku. Pokračoval proces liberalizace trhu elektronických komunikací a informačních technologií.

V oblasti *hospodářské soutěže* bylo dosaženo pokroku v souvislosti s protimonopolními předpisy; proces sbližování se nachází v pokročilém stadiu. Žádného pokroku však nebylo dosaženo v procesu přijímání právních předpisů upravujících státní podpory a ve zřizování orgánů na monitorování státní podpory. Prioritou nadále zůstává dokončení národního plánu restrukturalizace ocelářského průmyslu. Turecko neoznamovalo Komisi své režimy státní podpory.

Omezený zůstal pokrok v procese sbližování v oblasti *zemědělství a rozvoje venkova*. Určitého pokroku bylo dosaženo v souvislosti s ekologickým zemědělstvím. První výsledky lze pozorovat v oblasti vypracování návrhu plánu rozvoje venkova a přijímání prováděcích právních předpisů upravujících využívání finančních prostředků Společenství. Značně však zaostávají přípravy operačních struktur. Turecko neodstranilo technické překážky obchodu s hovězím masem a živým hovězím dobytkem. Pokud jde o *rybolov*, pokroku bylo dosaženo v souvislosti s hospodařením se zdroji a správou flotily rybářských lodí. V procesu sbližování právních předpisů však Turecko nedosáhlo žádného pokroku. V odvětví zemědělství a rybolovu se realizační (prováděcí) kapacity nacházejí v zárodečném stadiu. Malého pokroku bylo dosaženo v souvislosti s politikou v oblasti *bezpečnosti potravin a ve rostlinolékařské a veterinární oblasti*. Účinná kontrola chorob zvířat, jmenovitě slintavky a kulhavky, vzbuzuje nadále velké obavy. Proces sbližování se nachází v počátečním stadiu.

Určitých výsledků bylo dosaženo v oblasti *dopravní politiky*. Proces sbližování pokračoval v odvětví silniční, letecké a námořní dopravy. V odvětví železniční dopravy však Turecko nedosáhlo žádného pokroku. Odmítá uvést do souladu své dvoustranné dohody o leteckých službách uzavřené s členskými státy s právními předpisy Společenství. Nedostatečná komunikace mezi středisky letového provozu v Turecku a Kyprské republice ohrožuje bezpečnost letecké dopravy. Uspokojivých výsledků bylo dosaženo v oblasti *transevropských sítí*. Je potřebné vyhodnotit potřeby dopravní infrastruktury. Pokud se jedná o infrastrukturu, značného pokroku bylo dosaženo při výstavbě plynovodu mezi Tureckem a Řeckem, jehož dokončení je otázkou blízké budoucnosti. Účast Turecka na výstavbě plynovodu Nabucco představuje i nadále klíč k úspěchu tohoto projektu. Určitého pokroku bylo dosaženo v oblasti *energetiky*. Byl přijat rámcový zákon o energetické účinnosti. Turecko se však nezabývalo

potřebou stanovit ambiciózní cíle v oblasti obnovitelných zdrojů energie. Proces sbližování právních předpisů se celkově nachází v mírně pokročilém stadiu.

V *daňové* oblasti bylo dosaženo určitého pokroku. Turecko však neřešilo otázku působnosti a sazeb DPH, struktury a sazeb spotřebních daní, ani otázku přímých daní. Pokračovalo v diskriminačním zdaňování alkoholických a tabákových výrobků.

Pokroku bylo dosaženo v oblasti *statistiky*, zejména pokud jde o infrastrukturu, kategorizaci a odvětvové statistiky. Proces sbližování se celkově nachází v pokročilém stadiu. Proces sbližování však není dokončen v oblasti hospodářské a měnové statistiky, zemědělské statistiky a rejstříků.

Určitého pokroku bylo dosaženo v oblasti *hospodářské a měnové politiky*. Proces sbližování v této oblasti se celkově nachází ve značně pokročilém stadiu. Je však třeba posílit spolupráci mezi orgány tvořícími politiku. Co se týče sbližování *acquis v oblasti sociální politiky a politiky zaměstnanosti*, Turecko dosáhlo slabých výsledků. Je třeba zintenzívnit sociální dialog a omezit stínový sektor.

Pokroku bylo dosaženo v oblasti *podniků a průmyslové politiky*: začala pracovat agentura na podporu a růst investic a byla přijata strategie v oblasti cestovního ruchu. Celkově Turecko dosáhlo v procesu sbližování vysoký stupeň pokroku. Uspokojivých výsledků bylo dosaženo v procesu sbližování s politikami EU na poli *vědy a výzkumu*. Počet výzkumných pracovníků je však omezený, stejně jako zapojení soukromého sektoru do výzkumu. Pokroku bylo dosaženo v oblasti *vzdělávání a kultury*, především prostřednictvím účasti na programech Společenství. Celkově Turecko v těchto oblastech dosáhlo v procesu sbližování dostatečnou míru pokroku.

Pokrok lze pozorovat v oblasti *regionální politiky a koordinace strukturálních nástrojů*, zejména při vytváření struktur určených k provádění těch částí nového nástroje Společenství pro předvstupní pomoc (NPP), které se týkají regionálního rozvoje. Celkový pokrok v procesu sbližování byl však i nadále jen omezený. Zaostává posilování správní kapacity na centrální úrovni. Na regionální úrovni došlo k zastavení procesu tvorby struktur určených k provádění opatření regionální politiky.

Co se týče *soudnictví*, lze zaznamenat určitý pokrok, především v souvislosti s odborným vzděláváním a využíváním informačních technologií při správě právních věcí; je potřebné vyvinout zvýšené úsilí s cílem posílit nezávislost soudů, a zejména pokud jde o složení Vysoké rady soudců a státních zástupců. V souvislosti s bojem proti korupci bylo dosaženo jen malého pokroku. Země nemá žádnou celkovou strategii nebo akční plán.

Co se týče *základních práv*, jen malého pokroku bylo dosaženo v souvislosti s právními předpisy a výkonem práv v praxi. V této oblasti je zapotřebí značně zvýšit úsilí.

V oblasti *spravedlnosti, svobody a bezpečnosti* bylo Turecko úspěšné, zejména v boji proti organizovanému zločinu, obchodování s drogami a lidmi. Značné a důsledné úsilí je však nutno vynakládat v takových oblastech, jako například policejní spolupráce, azyl, migrace a vnější hranice.

V oblasti *životního prostředí* dosáhlo Turecko značného pokroku v posilování správní kapacity na ústřední úrovni. Jen malého pokroku však bylo dosaženo v takových oblastech, jako jsou horizontální právní předpisy, kvalita ovzduší, chemické látky, hluk a odpadové hospodářství. Turecku se nepodařilo dosáhnout pokroku v oblasti průmyslového znečištění a řízení rizika. Celková míra sbližování zůstala nízká.

Co se týče *ochrany spotřebitelů*, proces sbližování se nachází v pokročilém stadiu. K určitému pokroku sice došlo, ale proces provádění zaostává. Sdružení spotřebitelů v Turecku je stále slabé. Turecko dosáhlo určitého pokroku v oblasti *ochrany zdraví*. V procesu sbližování bylo dosaženo mírného pokroku. První výsledky lze pozorovat v procesu posilování správní kapacity.

Pokud jde o *celní unii*, Turecko dosáhlo vysokého stupně pokroku. Proces sbližování však není dokončen, pokud jde o zóny volného obchodu, osvobození od cla, boj proti padělání zboží a postupy po proclení. Bezcelní obchody na tureckých hraničních přechodech nejsou v souladu s *acquis*. V oblasti *vnějších vztahů* dosáhlo Turecko rovněž vysokou míru souladu, ale plně se nepřizpůsobilo se stanoviskům EU v rámci WTO a OECD.

Turecko i nadále pokračovalo v procesu sbližování své zahraniční politiky se společnou zahraniční a bezpečnostní politikou EU. Stejně tak se nadále snažilo podporovat regionální stabilitu v souladu s politikami EU. Přání Turecka podílet se na společné zahraniční a bezpečnostní politice je vítáno. Turecko však nesouhlasí, aby se do spolupráce mezi EÚ a NATO zapojily i Kyperská republika a Malta. Turecko nedosáhlo souladu se stanoviskem EU ohledně členství určitých skupin dodavatelů. Nepodepsalo ani statut Mezinárodního trestního soudu. Pozemní hranice Turecka s Arménií zůstala uzavřená.

Proces příprav v souvislosti s *finanční kontrolou* se nachází v pokročilém stadiu. Byly přijaty další prováděcí předpisy. Stále však nebyl schválen novelizovaný zákon o turecké účetní dvoře. V Turecku nedošlo k aktualizaci politiky a právních předpisů v oblasti veřejné vnitřní finanční kontroly. V počátečním stadiu se nacházejí přípravy na vytvoření stálých struktur, které budou spolupracovat s Evropským úřadem pro boj proti podvodům. V souvislosti s *finančními a rozpočtovými ustanoveními* nebylo dosaženo žádného konkrétního pokroku.